

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	1
Læsevejledning	3
Formål.....	6
Kapitel 1 – Fire bærende principper	6
Princip nr. 1. Selvforsyning, nærhed, inklusion og kvalitet i indsatsen er bærende principper i opgaveløsningen	7
Princip nr. 2. Ungeindsatsen skal være sammenhængende og helhedsorienteret.....	10
Princip nr. 3. Der er fokus på fleksibilitet og tværfaglighed i opgaveløsningen	11
Princip nr. 4. Teknologi og innovative løsninger skal indtænkes i opgaveløsningen.....	12
KAPITEL 2.....	13
Indledning	13
2. 1 Det specialiserede børne- og ungeområde	15
2.1.1 Det psykosociale område	15
Langsigtede mål	15
Beskrivelse af nuværende tilbud	16
Udvikling i behov	17
Anbefalinger	24
2.1.2 Handicapområdet	27
Langsigtede mål	27
Beskrivelse af nuværende tilbud	28
Udvikling i behov	29
Anbefalinger	33
2.2. Specialundervisning for børn og unge	37
De langsigtede mål.....	37
Beskrivelse af nuværende tilbud	38
Udvikling i behov	40
Anbefalinger	41
2.3 Voksenområdet	45
2.3.1 Borgere med autismespektrumforstyrrelser.....	45
De langsigtede mål.....	45
Beskrivelse af nuværende tilbud.....	46
Udviklingen i behov.....	47
Anbefalinger	49
2.3.2 Borgere med sindslidelser og socialt udsatte	53
De langsigtede mål.....	53
Beskrivelse af nuværende tilbud.....	54
Udviklingen i behov.....	55
Anbefalinger	57
2.3.3 Borgere med udviklingshæmning	61
De langsigtede mål.....	61
Beskrivelse af nuværende tilbud, udvikling i behov og anbefalinger.....	63
1. Botilbud	63
Beskrivelse af nuværende specialiserede botilbud	63
Beskrivelse af øvrige specialiserede botilbud.....	64
Udviklingen i behov for botilbud.....	64
Anbefalinger - botilbud.....	65
2. Bofællesskaber.....	66
Beskrivelse af nuværende tilbud.....	66

Udviklingen i behov for bofællesskaber	67
Anbefalinger – bofællesskaber	67
3. Hjemmevejledning til borgere i egen bolig	68
Beskrivelse af nuværende tilbud	68
Udviklingen i behov	69
Anbefalinger - hjemmevejledning	69
4. Tilbud til ældre med udviklingshæmning	70
Beskrivelse af nuværende tilbud	70
Udviklingen i behov	70
Anbefalinger – ældre med udviklingshæmning	71
5. Dagtilbud	71
Beskrivelse af nuværende tilbud	71
Udviklingen i behov for dagtilbud	73
Anbefalinger - dagtilbud	74
2.3.4 Fysisk handicappede og borgere med erhvervet hjerneskade	77
De langsigtede mål	77
Beskrivelse af tilbud	78
Udvikling i behov	78
Anbefalinger	79
2.3.5 Kompenserende specialundervisning for voksne	81
De langsigtede mål	81
Beskrivelse af nuværende tilbud	81
Udviklingen i behov	82
Anbefalinger	83
2.3.6 Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (STU)	85
Langsigtede mål	85
Beskrivelse af nuværende tilbud	86
Udviklingen i behov	86
Anbefalinger	86
2.4 Misbrugsområdet	88
Beskrivelse af nuværende tilbud	88
Udvikling i behov	89
Anbefalinger	90
2.5 Moderniserings- og ombygningsbehov	91
De langsigtede mål	91
Beskrivelse af nuværende institutioner og tilbud	91
Udviklingen i behov	92
Anbefalinger	93
Kapitel 3	98
Opsummering	98

Læsevejledning

Perspektivplanen for social- og specialundervisningsområdet er bygget op i fire dele. Først kommer en indledende tværgående del. Derefter et kapitel med analyser, der belyser udfordringer og anbefalinger for de enkelte opgaveområder. Det afsluttende kapitel fungerer som en opsamling på analysen i form af en tværgående opsummering med overordnede forslag og hovedkonklusioner. Endelig er der en bilagsdel, hvor talmateriale og andre relevante bilag er samlet.

Hvad skal du læse, hvis du

- Interesserer dig generelt for området og vil have et hurtigt overblik:
Kapitel 1 med de bærende principper og kapitel 3 med opsummeringen
- Interesserer dig for et specifikt opgaveområde:
Kapitel 1 med de bærende principper og det konkrete afsnit i kapitel 2 - du finder de enkelte områder i indholdsfortegnelsen.
- Interesserer dig for de bagvedliggende tal og den aktuelle status:
Bilag 2 og 3 og afsnittene med udvikling i behov under det enkelte område - du finder de enkelte afsnit om udvikling i behov i indholdsfortegnelsen.
- Interesserer dig for området generelt - men er godt bekendt med de nuværende tilbud og strukturer:
Kapitel 1 med de bærende principper og anbefalingerne i kapitel 2 - du finder de enkelte afsnit med anbefalinger i indholdsfortegnelsen.

Her er en kort gennemgang af, hvad de enkelte kapitler og afsnit indeholder:

Den indledende tværgående del - kapitel 1

Perspektivplanens grundlag er fire bærende principper, der er formuleret på baggrund af en proces med involvering af relevante interessenter. De fire bærende principper skal være styrende for planlægningen og den langsigtede udvikling af social- og specialundervisningsområdet.

I kapitel 1 er de fire bærende principper beskrevet enkeltvis med fokus på, hvad de kan få af betydning for social- og specialundervisningsområdet i fremtiden.

De fire bærende principper går igen i den analyserende del i kapitel 2 - hvor de ikke nødvendigvis fremgår eksplicit men ligger til grund for analyser, vurderinger og anbefalinger.

Analysen og anbefalingerne - kapitel 2

Kapitlet er opdelt i 3 overordnede afsnit og 2 tværgående områder:

- Det specialiserede børne- og ungeområde, der yderligere er opdelt i to mere specifikke underområder
- Specialundervisning for børn og unge

- Voksenområdet, der yderligere er opdelt i en række målgrupper
- Misbrugsområdet
- Moderniseringsplan

Hvert afsnit/underområde/målgruppe er opdelt i:

En kort beskrivelse af området, der fungerer som en kort indledning og kan læses som en overordnet beskrivelse af, hvilket underområde eller målgruppe, der behandles i afsnittet.

De langsigtede mål for området, hvor de overordnede og langsigtede mål for området, der opstilles i Perspektivplanen, beskrives. De overordnede udfordringer, som området står overfor, vil også blive belyst her sammen med bud på, hvilke strategier og indsatser, der kan iværksættes på længere sigt for at imødekomme disse.

De nuværende tilbud i Gentofte Kommune er en gennemgang af tilbuddene på området. Afsnittet er en beskrivelse af både de enkelte tilbuds indhold og den nuværende kapacitet og kan læses som en gennemgang af, hvad der på nuværende tidspunkt eksisterer på området i Gentofte Kommune.

Udviklingen i behov, hvor efterspørgsel og udvikling i behov for det enkelte område gennemgås også i tilknytning til de enkelte tilbud. Sammen med beskrivelse af udviklingen i behov vil der blive peget på de aktuelle udfordringer for området. Afsnittet er en beskrivelse af udvikling og udfordringer. Hvis det er de konkrete tal og økonomien bag der er af interesse, kan man med fordel orientere sig i bilag nr. 2.

Som opsamling på de enkelte afsnit med beskrivelser og analyser af specifikke underområder afsluttes der med en række **anbefalinger**. Afsnittet indeholder de konkrete anbefalinger, som der peges på for at møde de beskrevne udfordringer og for at sikre, at området udvikler sig i forhold til de fire bærende principper. Anbefalingerne har forskellig karakter. Visse anbefalinger kan holdes inden for de eksisterende rammebudgetter, og andre vil have indflydelse på budgetrammen i op- og/eller nedadgående retning. De enkelte forslag vil senere blive forelagt særskilt til politisk behandling med præsentation af de eksakte økonomiske konsekvenser.

Den tværgående opsummering - kapitel 3

Der peges i den tværgående opsummering på en række overordnede udfordringer, anbefalinger og konklusioner. Kapitlet skal læses som en opsummering på analysen i kapitel 2 og udgør et sammentræk af den række af anbefalinger og udfordringer, der er beskrevet der.

Bilagsdelen

Som bilag til Perspektivplanen findes en institutions- og tilbudsoversigt, en oversigt over udbud og efterspørgsel i 2010, en økonomioversigt for 2010 og en beskrivelse af reglerne for ombygning af botilbud til voksne efter almenboliglovgivningen.

Bilag 1: Institutions- og tilbudsoversigten indeholder en kort beskrivelse af målgruppe, kapacitet og kerneydelse for de institutioner og tilbud, der behandles i Perspektivplanen.

Bilag 2: Oversigten over udbud og efterspørgsel i 2010 er en status over, hvor mange anvendte og ledige pladser der er på de forskellige institutioner og tilbud pr 1. august 2010. Derudover er der en oversigt over, i hvilke interne og eksterne tilbud de enkelte børn, unge og voksne er placerede. Bilaget kan læses som en generel status for social og specialundervisningsområdet.

Bilag 3: Økonomioversigten for 2010 består dels af en række skemaer, der viser den nuværende økonomi for området - med opdeling i om Gentofte Kommune er driftsherre eller myndighed. Efter skemaerne findes en kort analyse af, hvordan de samlede forslag i Perspektivplanen på de forskellige områder påvirker den samlede budgetramme, både hvor Gentofte Kommune er myndighed, og hvor Gentofte Kommune er driftsherre.

Bilag 4: Ombygning af botilbud til voksne efter almenboliglovgivningen er en beskrivelse af regler for støttet boligbyggeri. Boligbyggeri med statslig støtte til finansieringen kan kun opføres efter lov om almene boliger. Der findes følgende 4 former for støttet boligbyggeri. Disse er kort beskrevet i bilaget.

Baggrund

Som grundlag for Gentofte Kommunes tilbagemelding til KKR i forbindelse med den såkaldte hensigts-erklærings udløb udarbejdede Børn og Forebyggelse, Skole og Fritid og Social og Sundhed en behovs- og kapacitetsanalyse, der blev forelagt Socialudvalget og Børne- og Skoleudvalget på et fællesmøde den 27. februar 2008. Analysen blev endvidere behandlet på Økonomiudvalgets møde den 25. marts 2008 og Kommunalbestyrelsens møde den 31. marts 2008.

Under behandlingen i Socialudvalget og Børne- og Skoleudvalget blev det besluttet, at der skal udarbejdes en perspektivplan for social- og specialundervisningsområdet.

Perspektivplanen har sit naturlige afsæt i FN's handicapkonvention og Gentofte Kommunes Handicappolitik og Børne- og Ungepolitik.

Formål

Formålet med 'Perspektivplanen' er på en gang at sikre en samlet og tværgående strategi for udviklingen af social- og specialundervisningsområdet i Gentofte Kommune samt at fungere som grundlaget for fremtidige indsatser i de enkelte opgaveområder - både på kort og lang sigt.

Perspektivplanen udstikker dermed den fælles retning, som Gentofte Kommune ønsker for hele området, og fungerer som fundament for kommunens indsats for at skabe fleksible, rummelige og ressourceeffektive tilbud af høj kvalitet til gavn for den enkelte borger.

I forbindelse med strukturreformen overtog Gentofte Kommune en del højt specialiserede tilbud fra regionen. Som landets øvrige kommuner står Gentofte Kommune over for en række særlige udfordringer på det specialiserede socialområde samt på specialundervisningsområdet. Siden strukturreformens ikrafttræden i 2007 er udgifterne på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet steget. Samtidig falder forsyningssikkerheden i takt med, at øvrige kommuner omstiller egne tilbud og hjemtager borgere. Yderligere har der været områder med ændrede behov. Gennem fælles bærende principper og områdespecifikke kapacitets- og behovsanalyser skal perspektivplanen bidrage til at tackle disse udfordringer og dermed sikre, at Gentofte Kommune på bedst mulig vis kan håndtere den fremtidige udvikling.

Perspektivplanen beskriver både den tværgående strategi for området og en række anbefalinger til konkrete tiltag på de enkelte opgaveområder. På baggrund af anbefalingerne i Perspektivplanen vil opgaveområderne efterfølgende forelægge detaljerede forslag til de politiske udvalg. De anbefalinger, som behandles i Perspektivplanen, omhandler som udgangspunkt ikke organisatoriske forhold.

Kapitel 1 – Fire bærende principper

I forbindelse med udarbejdelsen af en række fælles principper for indsatsen på social- og specialundervisningsområdet var der i foråret 2010 en proces, hvor en lang række interessenter blev inviteret til at diskutere centrale problemstillinger på området. Således deltog fagfolk, forskere, kommunalpolitikere, interesseorganisationer og ansatte i tre temamøder, der omhandlede henholdsvis 'Unge med særlige behov', 'Autisme fra barn til voksen' og 'Fremtidens boligformer'.

Det var en spændende og udbytterig proces, som har bidraget til at indkredse fire fælles og bærende principper, som fremadrettet skal fungere som overordnede retningslinjer for indsatsen på området. Principperne skal på de områder, som perspektivplanen berører, være retningsgivende for planlægningen og den langsigtede udvikling. De fire bærende principper er:

1. Selvforsyning, nærhed, inklusion og kvalitet i indsatsen er bærende principper i opgaveløsningen

2. Ungeindsatsen skal være sammenhængende og helhedsorienteret
3. Der er fokus på fleksibilitet og tværfaglighed i opgaveløsningen
4. Teknologi og innovative løsninger skal indtænkes i opgaveløsningen

I det følgende beskrives de fire bærende principper, hvor beskrivelsen af hvert princip er delt op i hhv. *baggrund* for princippet og en *generel beskrivelse* af princippet.

Princip nr. 1. Selvforsyning, nærhed, inklusion og kvalitet i indsatsen er bærende principper i opgaveløsningen

Baggrund

De samlede udgifter på social- og specialundervisningsområdet har gennem en årrække været stigende. Der er nationalt og lokalt et politisk ønske om at bremse og styre udgiftsudviklingen og samtidig sikre tilbud af høj kvalitet til borgerne. Gentofte Kommune er på det specialiserede område både en stor efterspørger af pladser og en stor udbyder af pladser, der følgelig påvirkes af de øvrige kommuners handle- og forbrugsmønstre.

Samtidig har Gentofte Kommune en del borgere placeret i tilbud beliggende i andre kommuner på grund af den tidligere centrale visitation til amtslige specialtilbud, og fordi kommunen ikke har alle typer af pladser.

For tiden oplever Gentofte Kommune på flere områder en vigende efterspørgsel efter pladser på tilbud i Gentofte Kommune, ændrede behov og en efterspørgsel efter pladser med anderledes ydelser. Dette formodes bl.a. at skyldes kommunernes generelle tendens til øget hjemtagning af egne borgere, at kommunerne p.t. anbringer færre børn og unge på institutioner samt, at kommunerne i nogen grad vælger at oprette egne nye tilbud og / eller udnytte eksisterende kapacitet i nærmiljøet til flere målgrupper. De mange specialiserede pladser, som Gentofte Kommune overtog fra regionen, er samtidig dyre at opretholde, hvis efterspørgslen er vigende.

Disse udviklingstendenser gør, at Gentofte Kommune står overfor flere udfordringer på social- og specialundervisningsområdet.

Generel beskrivelse

Selvforsyning og nærhed

Borgere bør sikres deltagelse i sociale fællesskaber og mulighed for at fastholde tilknytning til familie, venner og øvrigt netværk.

Derfor ønsker Gentofte Kommune at arbejde målrettet på at sikre borgerne det bedst mulige tilbud tættest muligt på hjemmet og de vante omgivelser og dermed tilstræbe at skabe sammenhæng i borgernes liv.

Børn og unge med særlige behov bør i videst muligt omfang forblive i det lokale nærområde, og børn og unge anbragt uden for hjemmet skal som udgangspunkt have mulighed for at bevare tilknytningen til skole, netværk og familie. Særligt for unge er tilknytningen til venner og øvrige sociale sammenhænge af afgørende betydning, og på dette område er det specifikt understreget i lovgivningen, at deres behov for at fastholde en lokalforankring så vidt muligt skal imødekommes. Også de voksne på botilbuddene

har behov for geografisk nærhed til familien for at sikre, at de pårørende har mulighed for at opretholde kontakten, de har også behov for en fortsat tilknytning til lokalområdet generelt.

Gentofte Kommune vægter derfor en høj selvforsyningsgrad på socialområdet, og som udgangspunkt skal vi søge at sikre tilbud til Gentofte Kommunes borgere på egne tilbud i følgende situationer:

- når der er et relativt stort antal borgere med ensartede behov
- når borgerne kan have gavn af at forblive i lokalmiljøet
- når det er økonomisk bæredygtigt at drive lokale tilbud
- når de faglige kompetencer til at løse opgaven kan tilvejebringes

Disse forhold kan i en række tilfælde være svære at opfylde, da økonomisk bæredygtighed forudsætter et vist antal brugere. Et antal, der på mange af de specialiserede tilbud ikke kan opnås alene med Gentofte borgere.

I den sammenhæng kan samarbejder – herunder forpligtende samarbejder - med andre kommuner være nødvendige for at understøtte en sikker drift af tilbuddene.

Gentofte Kommune ønsker endvidere fortsat at bidrage til at løse den generelle forsyningsopgave i regionen på det meget specialiserede område, som kommunen påtog sig i forbindelse med strukturreformen. En forudsætning herfor er dog, at de øvrige kommuner i regionen, og i visse tilfælde uden for regionen, fortsat i tilstrækkeligt omfang efterspørger disse meget specialiserede pladser.

Inklusion

Alle borgere er forskellige men har ret til og skal have lige muligheder for at deltage i samfundets demokratiske processer og lige adgang til velfærdssamfundets ressourcer. Den enkelte borger skal sikres mulighed for deltagelse i meningsgivende fællesskaber, hvor den enkelte bliver accepteret og anerkendt med sine særlige kvaliteter. Alle borgere skal derfor i videst mulig udstrækning sikres deltagelse i samfundets almene sammenhænge - også børn, unge og voksne med særlige behov.

Udgangspunktet er, at der skal være plads til alle inden for almenområdet tilbud i så stor udstrækning som muligt, og at tilbuddene løbende skal arbejde med at gøre deres ydelser og rammer fleksible, så det passer til den enkelte borgers behov og ressourcer, således at man undgår at yde en støtte, som virker ekskluderende. Samtidig skal der være opmærksomhed på, at nogle borgere har så komplekse vanskeligheder, at der er behov for et specialiseret tilbud. Inklusion er også for disse borgere at sikre, at de har mulighed for deltagelse i fællesskaber i og uden for tilbuddet, samt at de kan få den nødvendige støtte til at tage tilbud i lokalmiljøet i brug.

Forudsætningen for inklusion er en gennemgående tankegang og pædagogisk praksis i alle tilbud med fokus på individets ret til deltagelse i almindelige samfundsmæssige sammenhænge og adgangen til samfundets ressourcer, samt at borgeren ses som en aktiv deltager i sit eget liv.

Det handler f.eks. om at sikre,

- at tilbuddet og den enkelte borger har mulighed for at være en integreret del af lokalsamfundet
- at børn og unge om muligt kan gå i den lokale folkeskole/ungdomsuddannelse og benytte de lokale fritidsforanstaltninger på en måde, hvor de bliver en accepteret del af børnefællesskabet
- at tilbuddet generelt har en åbenhed i forhold til det omkringliggende miljø
- at borgeren har mulighed for, at forældre og pårørende er inddraget i borgerens liv, og at der er mulighed for at opretholde relationer til netværk i øvrigt
- at der gives mulighed for at deltage i almindelige kulturelle tilbud

- at tilbuddets geografiske placering giver mulighed for kontakt med det øvrige samfundsliv
- at tilbuddet skaber betingelser for borgerens selv- og medbestemmelse samt deltagelse i de forskellige hverdagslivsprocesser.
- at børn med behov for specialundervisning i så stor udstrækning som muligt fastholdes i det almindelige folkeskoleregi for at styrke deres sociale og faglige kompetencer

Udgangspunktet er, at borgere med særlige behov skal gives mulighed for en tilværelse, som i så stor udstrækning som muligt er lig andre borgeres liv og dagligdag med de sociale fællesskaber, som udspringer heraf. Med andre ord bliver medborgerskab og ligebehandling centrale begreber.

Gentofte Kommune ønsker samlet set på social- og specialundervisningsområdet at arbejde med inklusion og selvforsyning på alle områder, hvor det giver faglig mening og i forhold til selvforsyning er økonomisk bæredygtigt.

Kvalitet i indsatsen

Før strukturreformen kunne man tale om, at de højt specialiserede tilbud og specialviden fandtes i amterne, mens kommunerne dækkede almenområdet. Tendensen er, at de enkelte institutioner og tilbud indoptager specialiseringer og nødvendige kompetencer, og indarbejder dem i den daglige indsats, sådan som det f.eks. tidligere er sket med demensområdet inden for ældreomsorgen. Denne tendens er udtryk for en samlet kompetenceudvikling i institutioner og tilbud med det formål at kunne yde den optimale støtte dér, hvor borgeren er. Der sker således en øget videndeling mellem kommunens mange tilbud og institutioner. Med f.eks. den store tilgang af borgere med autismespektrumsforstyrrelser har det været nødvendigt for institutioner og tilbud selv at gå i gang med at erhverve sig de nødvendige faglige kompetencer til eget brug og i forbindelse med oprettelse af nye tilbud.

Vi kan med Gentofte Kommunes mange institutioner og tilbud til borgere med udviklingshæmning, sindslidelser eller psykosociale vanskeligheder ikke længere tale om, at hver eneste institution eller tilbud er en specialinstitution, der alene retter sig mod specifikke målgrupper. Omvendt er det nødvendigt at sikre, at borgerne i de enkelte institutioner og tilbud får den hjælp, de har behov for, hvorfor der fortsat vil være forskel i målgrupperne til de enkelte institutioner og tilbud. Det er derfor borgerens funktionsniveau, der er afgørende for såvel visitation til institution/tilbud som for udviklingen af indsatsen og dermed for kravene til medarbejdernes kompetencer. Der er behov for inddragelse af kompetencer, der er relevante for at understøtte borgerens behov, og der skal skabes fleksibilitet i forhold til disse kompetencer.

Gentofte Kommune *har* højt specialiserede tilbud, som typisk er de tilbud, hvor borgerne har flere komplekse funktionsnedsættelser på én gang, som f.eks. udviklingshæmning og synshandicap, udviklingshæmning og sindslidelse eller sindslidelse og misbrug. Der er her tale om tilbud, hvor ingen kommune alene vil have tilstrækkeligt befolkningsunderlag til at have behov for et sådant tilbud selv. Gentofte kommune ønsker fortsat at bidrage til den generelle forsyningsopgave og fastholdelse af højt specialiserede tilbud til borgere med komplekse funktionsnedsættelser.

Foruden det direkte hensyn til borgerne sikrer bl.a. selvforsyningsprincippet, at Gentofte Kommune har indflydelse på driften og udviklingen inden for området og derved kan styre den kvalitetsmæssige, økonomiske og fysiske udvikling af institutioner og tilbud. Endvidere kan de kompetencer, som selvforsyningsprincippet medfører, kunne styrke fagligheden i resten af organisationen i kraft af de faglige kompetencer, som institutioner og tilbud repræsenterer.

Gentofte Kommunes institutioner og tilbud er derfor kendetegnet ved

- at de nødvendige kompetencer og viden er til stede i institutioner og tilbud som helhed
- at kompetencer og viden deles på tværs af institutioner og tilbud
- at der til stadighed sker en kvalitetsudvikling af indsatsen
- at kvalitetsudviklingen er baseret på både evidens og forskning
- at det er borgernes behov for støtte, der sætter dagsordenen for kvalitetsudviklingen.

Princip nr. 2. Ungeindsatsen skal være sammenhængende og helhedsorienteret

Baggrund

Ungdom er en særlig livsfase, som er præget af hurtige forandringer og skiftende behov. Unge borgere i aldersgruppen 15-25 år er i en periode af deres liv, hvor der skal tages mange beslutninger omkring det videre liv. Derudover indebærer overgangen fra barn til voksen ved 18-års grænsen, at der skal samarbejdes på tværs af forskellige lovgivninger og opgaveområder, og at der ofte er mange aktører involveret. Dette gør tilsammen, at der bør sættes ekstra fokus på at skabe en koordineret og sammenhængende indsats for de unge. De unges behov i en periode med mange forandringer og aktører, hurtige skift og forskellige lovgivninger, imødekommes i højere grad med fleksible og varierede indsatser.

Generel beskrivelse

Der er behov for at have fokus på og styrke ungeindsatsen for at sikre, at alle unge får mulighed for at blive aktive deltagende samfundsborgere, der så vidt muligt kan forsørge sig selv og deres familie. Unge med behov for særlig støtte, enten som følge af psykosociale problemstillinger eller som følge af fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, har krav på relevant kommunal støtte til at opnå så optimale livsomstændigheder som muligt.

Det er i forvejen svært at være ung – en periode med løsrivelse, selvstændiggørelse og mange valg - så systemets overgange mellem opgaveområder, lovområder m.m. bør ikke være en yderligere hindring for de unge for at leve et ungdomsliv. I Gentofte Kommune er der i opgaveområderne stor fokus på at øge det tværgående samarbejde og gøre overgangene for unge mere smidige, men der kan være barrierer, eksempelvis som følge af lovgivning på området, som skaber udfordringer i forhold til at sikre en sammenhængende og helhedsorienteret ungeindsats.

De unges relationer til voksne, som kan støtte og guide dem, er væsentlige i processen med overgang fra barn til voksen. Inddragelse af frivillige i indsatsen og etablering af frivillige netværk kan være en del af indsatsen for at etablere støtte til de unge. I forlængelse af dette har kommunen et særligt ansvar over for de unge, som ikke har den fornødne støtte fra forældre, eller som af andre årsager har behov for en professionel støtteperson som støtte og guide til at få ordentligt fodfæste i et voksenliv.

Der er behov for at sætte fokus på Gentofte Kommunes indsats for unge og undersøge, hvordan indsatsen kan optimeres og trods lovgivning og andre udfordringer fortsat være sammenhængende og helhedsorienteret til gavn for den enkelte unge borger i Gentofte.

Det er især vigtigt, at der er sammenhæng i tilbudsstrukturen ved overgangene i de unges liv. Dette drejer sig blandt andet om overgange fra, at de unge er underlagt forældremyndighed til selv at blive myndige, at gå fra at blive forsørget af forældrene til egen forsørgelse, at gå fra grundskole til ungdomsuddannelse og endelig fra at bo hjemme til at flytte hjemmefra. Derfor skal der skabes et sammenhængen-

de forløb på tværs af den komplekse situation, den unge befinder sig i. De unge skal tilbydes rammer, der sikrer, at de kan håndtere overgangene. Dette kræver en indsats på tværs af opgaveområder i kommunen, når de unge eksempelvis går fra skole til beskæftigelse, mv.

Princip nr. 3. Der er fokus på fleksibilitet og tværfaglighed i opgaveløsningen

Baggrund

Der er på visse områder i Gentofte Kommune sket ændringer i efterspørgslen, der har betydning for kapacitetsplanlægningen. Dette skyldes for det første, at der i kommunen, såvel som på landsplan, er sket en markant vækst i diagnosticeringer på handicapområdet, herunder en særlig udvikling i antallet af børn med diagnoser indenfor autismespektrumforstyrrelser og ADHD. For det andet har borgere i målgrupperne et længere livsforløb, hvilket udfordrer kommunens kapacitet. For det tredje har borgere i målgruppen fået mere komplekse behov. Eksempelvis stiger kompleksiteten og intensiteten i indsatsen, da børnenes problemstillinger er tiltagende vanskeligere, og de voksnes plejebehov bliver større med alderen og ændrer sig. Samlet står Gentofte Kommune overfor en række udfordringer med hensyn til ændrede behov, efterspørgsel og kapacitet og ønsket om at skabe øget sammenhæng og kontinuitet i indsatsen.

Generel beskrivelse

Gentofte Kommune må tænke i fleksible løsninger med fokus på høj grad af omstillingsparathed for at imødegå udfordringerne på området. Dette betyder etablering af en mere dynamisk og fleksibel tilbudsprofil, som kan rumme borgere, hvis behov skifter over tid. En mere fleksibel tilbudsprofil vil således betyde, at borgeren ikke nødvendigvis behøver at flytte til et andet tilbud ved ændrede behov – derimod skal tilbuddet være i stand til at "flytte sig" for borgeren og tilbyde en differentieret støtte.

Det handler om løbende at kunne justere og geare kapaciteten efter de konstant skiftende behov i forhold til både efterspørgsel, kapacitet og udvikling i målgrupper. Det skal undersøges, hvorledes allerede eksisterende tilbud kan rettes mod nye målgrupper. Dette kan ske ved at have mindre fokus på diagnoser og større fokus på borgerens behov og på at sammensætte en indsats, der understøtter borgerens ofte komplekse behov. Der er brug for inddragelse af kompetencer, der er relevante for at understøtte borgerens behov, og der skal skabes fleksibilitet i forhold til disse kompetencer. Der skal sættes fokus på, hvorledes vi sikrer, at *opgaven* forbliver i centrum, og at viden kan indhentes fra alle fagområder og grupper.

I det omfang det er muligt, handler det desuden om at kunne skabe øgede valgmuligheder for borgerne.

Gentofte Kommune ønsker gennem øget fokus på brobygning på det organisatoriske og praktiske niveau at sikre, at den enkelte borger i Gentofte Kommune får et liv præget af kontinuitet og sammenhæng. I opgaveløsningen bør der arbejdes tværfagligt, således at kommunen på tværs af opgaveområder, lovgivninger, tilbud, institutioner, m.m. kan tilbyde den enkelte borger en helhedsorienteret indsats. Dermed bliver udgangspunktet borgernes faktiske og foranderlige behov og samtidig udnyttes den samlede "flåde" af kompetencer i kommunen bedst muligt.

Målet er at gøre fleksibilitet og tværfaglighed i opgaveløsningen til styrende elementer for hele Gentofte Kommunes indsats på social- og specialundervisningsområdet.

Princip nr. 4. Teknologi og innovative løsninger skal indtænkes i opgaveløsningen

Baggrund

Brugerorienterede teknologier, der hjælper borgerne med offentlige velfærdsydelser og produkter, betegnes som velfærdsteknologi. Der er tre overordnede formål med at inddrage velfærdsteknologi i opgaveløsningen. Det første er at øge borgernes selvhjulpethed, det andet er at sikre et bedre arbejdsmiljø for personalet. Det tredje formål med at indføre velfærdsteknologi er at sikre en bedre ressourcudnyttelse og/ eller tilvejebringe bedre kvalitet af disse ydelser til gavn for den enkelte borger.

Generel beskrivelse

Udover velfærdsteknologi er de teknologiske løsninger og innovative tilgange til opgaveløsning og læring under en konstant udvikling. For at sikre både høj kvalitet og økonomisk bæredygtighed er det essentielt, at Gentofte Kommune er på forkant med at udnytte de teknologiske muligheder og tænker innovativt i vores tilrettelæggelse af opgaveløsning og undervisning.

Især fokus på, hvordan anvendelsen af teknologi kan forstærke borgernes tryghed, selvstændighed, indlæring, sikkerhed og mobilitet, er et vigtigt fokusområde i Gentofte Kommune. Således bør fokus rettes mod at anvende velfærdsteknologier og teknologi i almindelighed til at skabe øget selvhjulpethed og muligheder for indlæring og kommunikation for borgerne og dermed være med til at øge selvbestemmelsen for borgerne og give borgerne en større grad af indflydelse på eget liv.

Der er både udviklet velfærdsteknologier til personlig pleje og eksempelvis nye kommunikationsteknologier, der bør indarbejdes i opgaveløsningen på tværs af opgaveområder i Gentofte Kommune. Anvendelse af velfærdsteknologi er ikke kun et spørgsmål om avancerede toiletter og bademaskiner, men også om, at en medarbejder eksempelvis kan benytte en PDA til at kommunikere med unge autister.

Det er nødvendigt på både børne-, unge- og voksenområdet at undersøge anvendelsen af den hastigt udviklende teknologi til at støtte borgeren i sin kontakt med omverdenen – ikke mindst med den offentlige myndighed. Det er vigtigt, at alle borgere, også de med særlige behov, har mulighed for at træffe egne valg i livet, og det er vigtigt, at også de mest almindelige kommunikationsredskaber er tilgængelige for selv de sårbare grupper, således at manglende mulighed for kommunikation ikke fører til eksklusion. I et tværfagligt perspektiv og med et ønske om at sikre helhed i den enkelte borgers liv er det vigtigt, at der benyttes samme eller tilsvarende teknologi - både systemer og redskaber - gennem alle dele af borgerens liv. Således at de ikke ved overgang i livsfaser skal tilegne sig nye systemer. For at anvende teknologiske redskaber og velfærdsteknologi er det centralt at sætte fokus på medarbejdernes viden og uddannelse på området.

Det er vigtigt, at borgerne oplever, at den fornødne og relevante teknologi kan følge dem, uanset hvilken kontakt og berøringsflade de har til det offentlige system. Ved at indtænke teknologi i opgaveløsningen rettes fokus på at ændre og fremtidssikre de eksisterende kommunale tilbud.

At tænke teknologi ind i opgaveløsningen kræver en åben tilgang til, hvordan teknologierne kan anvendes og bidrage til opgaveløsningen. Samtidig er det vigtigt, at der er opmærksomhed omkring arbejdsgangene og metoder således, at de løbende tilpasses de nye teknologier.

KAPITEL 2

Indledning

I forbindelse med strukturreformen i 2007 overgik en række opgaver fra amterne til kommunerne. I Gentofte Kommune ændrede social- og specialundervisningsområdet karakter ved, at kommunen overtog en række af de mest specialiserede tilbud fra det tidligere Københavns Amt. Herudover fik kommunerne ansvaret for bl.a. misbrugsbehandlingen, den vidtgående specialundervisning for børn og unge og den kompenserende specialundervisning for voksne.

Kommunerne i regionen og regionen indgik i forbindelse med strukturreformen en hensigtserklæring på det sociale område og for specialundervisningen, der indebar, at kommunerne i en 2-årig periode ikke ændrede væsentligt ved udbuddet af pladser eller efterspørgselsmønstrene. Formålet var at sikre kommunerne forsynings- og budgetsikkerhed.

Efter udløb af hensigtserklæringen den 1. januar 2009 indgik kommunerne i regionen og regionen en samarbejdsaftale. Samarbejdsaftalen indeholdt en række principper, der på samme tid skulle respektere den enkelte kommunes handlefrihed og samtidig forpligte kommunerne på den fælles opgave.

Strukturreformen

Gentofte Kommune overtog i forbindelse med strukturreformen en række af de mest specialiserede tilbud og er som konsekvens af dette blevet til en relativ stor udbyder af pladser, som sælger til andre kommuner samtidig med, at kommunen også køber mange pladser i andre kommuner. Gentofte Kommune indgår således i et gensidigt afhængighedsforhold med en række andre kommuner, hvor vi er afhængige af regionale ændringer i udbuds- og efterspørgselsstrukturen på social- og specialundervisningsområdet. Dette indebærer en økonomisk risiko, eksempelvis hvis efterspørgslen fra andre kommuner efter Gentofte Kommunes specialiserede tilbud og institutioner falder.

Det er især de mest specialiserede tilbud, hvor der er et behov for, at der regionalt er tilbud, og hvor der regionalt set er en forsyningsforpligtelse, - det vil sige en fælles opgave, der skal løses i en regional sammenhæng, og som tidligere blev løst af amterne.

Udviklingen

Der er efter strukturreformen sket en udvikling i udbuds- og efterspørgselsmønstrene, der peger på, at der på enkelte områder er et udækket behov (eksempelvis tilbud til autister), og samtidig opleves en ændring i kommunernes efterspørgselsmønstre for en række øvrige målgrupper. En række kommuner er gradvist ved enten at etablere egne tilbud eller justere egne tilbud således, at efterspørgslen efter Gentofte Kommunes tilbud på nogle områder er faldende (eksempelvis tilbud til visse grupper af borgere med udviklingshæmning og på det psykosociale børne- og ungeområde).

På nationalt plan er der udfordringer med at styre udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde. Dette har ført til et politisk krav om besparelser. Ændringerne i udbuds- og efterspørgselsmønstrene på området skal ses i lyset af en presset økonomi, hvor der på landsplan har været krav om besparelser. Kommunerne i hovedstadsregionen og Region Hovedstaden har indgået en aftale om en reduktion på 2% af taksten for pladser på social- og specialundervisningsområdet.

De kommende års udfordringer skal derfor løses under rammebetingelser, der for nogle områder indebærer en uændret økonomisk ramme og for andre områder en reduceret økonomisk ramme. Dette kommer til at udfordre kommunen på indretningen og fleksibiliteten i de eksisterende tilbud og institutioner.

Udviklingen i udbuds- og efterspørgselsmønstrene lægger et pres på den generelle forsyningsopgave. Selvforsyningsprincippet vil indebære, at der skal tænkes i at skabe mere fleksibilitet i og imellem de

eksisterende tilbud. Tilbuddene skal indrettes så fleksibelt, at de kan rumme borgernes skiftende behov over tid, og fokus bør derfor rettes mod at sammensætte en indsats, der understøtter borgerens ofte komplekse behov og dermed fokuserer mere på funktionsniveau end på diagnoser.

Geografisk nærhed til de pårørende kan desuden have stor betydning for såvel unge som voksne med handicap og psykosociale vanskeligheder. Nærhed for en borger med meget komplekse behov og behov for stor specialisering i indsatsen kan godt være et tilbud i en anden kommune. Tilbud af denne karakter kræver ofte større efterspørgsel, end den enkelte kommune har til selv at kunne etablere et tilbud af den fornødne kvalitet og effektivitet.

Ændret lovgivning

Der trådte på voksenområdet ny lovgivning i kraft pr. 1. august 2010, der betyder, at den kommune, der tidligere har været betalingskommune for en borger, i de fleste tilfælde nu også bliver handlekommune for borgeren. Erfaringerne med lovgivningen er af gode grunde få, men ud fra de foreløbige observationer ser det ud til, at kommunerne ser loven som et redskab til at arbejde med selvforsyning til egne borgere, også når det gælder borgere med komplekse funktionsnedsættelser. Desuden ser kommunerne den ændrede lovgivning som et redskab til forhandling af serviceniveau og priser på tilbud, der købes i andre kommuner, herunder i Gentofte Kommune.

Dette vil få indflydelse på efterspørgslen efter tilbud, der drives af Gentofte Kommune, og kan føre til faldende efterspørgsel på en række specialiserede tilbud, eksempelvis til udviklingshæmmede.

Samlet set aktualiserer udviklingen i udbuds- og efterspørgselsmønstrene, at der rettes fokus mod at sikre balance og fleksibilitet i kapaciteten fremadrettet. Behovet for at håndtere den igangværende udvikling og sikre forsyningsstrukturen er stigende, og det bliver derfor afgørende løbende at følge ændringerne i kommunernes efterspørgselsstruktur, blandt andet som følge af ny lovgivning, og proaktivt at justere kapaciteten til udviklingen.

Indhold og videre forløb

I perspektivplanen beskrives udviklingen i behov, både internt i kommunen samt udviklingen i efterspørgslen fra andre kommuner, og ud fra de bærende principper i kapitel 1 præsenteres en række anbefalinger til, hvordan udviklingen håndteres.

Anbefalingerne i kapitel 2 omhandler blandt andet omlægning af eksisterende pladser til nye målgrupper, udvidelse af pladser og målgrupper i eksisterende tilbud, omlægning og udbygning af ydelser, etablering af nye tilbud, udbygning eller ombygning af de eksisterende fysiske rammer, opkvalificering af faglige kompetencer, forpligtende samarbejder med andre kommuner og forslag om supplerende behovsanalyser mv.

Vedtagelsen af perspektivplanen angiver retningen fremadrettet for planlægning og udvikling af social- og specialundervisningsområdet i Gentofte Kommune. De enkelte forslag i perspektivplanen konkretiseres efterfølgende og lægges op til endelig politisk vedtagelse i fagudvalg, Økonomiudvalg og i Kommunalbestyrelsen.

2. 1 Det specialiserede børne- og ungeområde

Gentofte Kommune driver eller har driftsoverenskomst med 9 sociale dag- og døgninstitutioner på børne- og ungeområdet. 5 af disse institutioner modtager børn, unge eller familier med særlige psykosociale behov, og 4 institutioner modtager børn og unge med varig nedsat fysisk og psykisk funktionsnedsættelse. Institutionerne for børn og unge er således opdelt i et psykosocialt område og i et handicapområde, og denne opdeling benyttes i nedenstående analyse af børne- og ungeområdet.

2.1.1 Det psykosociale område

Gentofte Kommune overtog ved strukturreformen i 2007 6 psykosociale institutioner for børn, unge og deres familier, og sammen med en kommunal institution udgjorde det samlede pladsantal 125 pladser på det psykosociale område. Siden har en selvejende institution, Fjordhøj, der ligger i Halsnæs Kommune, opsagt driftsoverenskomsten med Gentofte Kommune, og en kommunal institution, Alpha, er lukket i maj 2010 på grund af vigende belægning. Også en del af de øvrige institutioner på det psykosociale område har været ramt af vigende belægning og deraf følgende nedsat normering, og pr. 1. januar 2011 er det samlede antal pladser reduceret til 81.

Samtidig ligger den største del af Gentofte Kommunes egne anbringelser af børn og unge inden for det psykosociale område. Således udgør anbragte børn og unge med psykosociale behov pr. 1. august 2010 84,4 % af det samlede antal anbragte børn og unge i Gentofte Kommune. 65 ud af 77 børn og unge var således anbragt af psykosociale årsager på dette tidspunkt, heraf 21 anbragt på Gentofte Kommunes institutioner.

Gentofte Kommune har derfor behov for et bredspektret udbud af foranstaltninger til børn, unge og familier med psykosociale behov, som i stor udstrækning kan tilgodeses ved at geare de nuværende Gentofte Kommune-institutioner til i højere grad at imødekomme lokale kommunale behov. En bredspektret udbudsvifte er imidlertid afhængig af, at en del af pladserne kan sælges til andre kommuner for at skabe et økonomisk bæredygtigt grundlag for at drive de pågældende tilbud.

Gentofte Kommune er derfor afhængig af at sælge pladser til andre kommuner, og på visse institutioner er langt hovedparten af pladserne besat af børn, unge og familier fra andre kommuner. Pladserne på det psykosociale område i Gentofte Kommune udgør således også en del af det samlede regionale udbud af pladser inden for området. Gentofte Kommune er derfor part i det regionale samspil og er med til at sikre den samlede regionale forsyning på området.

Langsigtede mål

Gentofte Kommune ønsker at have en bred vifte af tilbud til børn, unge og deres familier med særlige psykosociale behov, som kan give en støtte, som sikrer, at børnene og de unge på trods af deres individuelle vanskeligheder kan opnå de samme muligheder for personlig udfoldelse, udvikling og sundhed, som deres jævnaldrende¹.

¹ Iht. Servicelovens formålsparagraf, § 46, stk. 1

Det betyder, at

- Gentofte Kommune har psykosociale tilbud rettet mod udsatte børns særlige behov, mod udsatte unges særlige behov og mod udsatte familiers særlige behov, som kan yde intensiv støtte og hjælp i kortere eller længerevarende perioder afhængig af det enkelte barns, den enkelte unges eller den enkelte families særlige behov
- Gentofte Kommunes psykosociale tilbud har en bredde og variation, som kan geares til at imødekomme de til enhver tid værende behov hos børn, unge og deres familier med særlige behov – både hos borgere fra Gentofte Kommune og fra andre kommuner

Beskrivelse af nuværende tilbud

De 5 institutioner på det psykosociale område, som Gentofte kommune driver eller har driftsoverenskomst med, omfatter 3 døgninstitutioner for børn og unge, 1 familieinstitution og 1 krisecenter.

Josephine Schneiders Ungdomsboliger (JSU)

Josephine Schneiders Ungdomsboliger er en selvejende institution beliggende på Korsgårdsvej i Charlottenlund og er normeret til 9 døgnanbragte unge og 6 unge i efterværn. Normeringen på døgnpladserne har siden 2007 været uforandret. Efterværnspladserne har i 2010 været forhøjet til 9 pladser på grund af stor efterspørgsel i 2009, men denne efterspørgsel har i 2010 været vigende, hvorfor de pr. 1. januar 2011 igen er sat ned til 6 pladser med færre antal timer pr. ung.

Institutionens målgruppe er unge over 15 år med sociale, emotionelle og psykiske vanskeligheder enten som følge af vanskelige opvækstvilkår eller på grund af egen individuel skrøbelighed. Institutionens kerneydelse er socialpædagogisk behandling og støtte i forhold til psykiske vanskeligheder og social adfærd, familie og netværk, fritid, økonomi og uddannelses- og arbejdsmæssige forhold. Institutionen kan endvidere yde social og praktisk støtte til den unge som efterværn efter opholdet.

Dohns Minde

Dohns Minde er en selvejende institution beliggende på Ordruphøjvej i Charlottenlund og er normeret til 14 døgnanbragte børn og unge. Normeringen blev i 2009 sat op fra 13 til 14 pladser.

Målgruppen er børn og unge i alderen 4-18 år med psykosociale vanskeligheder som følge af vanskelige opvækstvilkår. Institutionens kerneydelse er observation og udredning af det enkelte barns behov samt socialpædagogisk behandling og støtte med vægt på omsorg, struktur i hverdagen og familiesamarbejde. En stor del af børnene og de unge modtages akut.

Hjortholm Kostskole

Hjortholm Kostskole er en selvejende institution beliggende ved Fuglebjerg i Næstved Kommune og er pr. 1. januar 2011 normeret til 35 døgnanbragte børn og unge. Institutionen har intern skole med en normering på 40 pladser. Siden 2007 er normeringen løbende sat ned fra 60 døgnpladser og 54 skolepladser i 2007 til den nuværende normering. Nednormeringen skyldes vigende efterspørgsel.

Hjortholm er en stor institution med hovedbygning til administrationen, en skoleafdeling og 4 døgnafdelinger beliggende på 20 tdr. land med swimmingpool, legeplads og flere boldbaner.

Målgruppen er børn og unge i den undervisningspligtige alder, der som følge af vanskelige opvækstvilkår eller fysiologiske problemer har svære behandlingskrævende psykosociale vanskeligheder. Kerneydelsen er socialpædagogisk miljøterapeutisk behandling med vægt på anerkendelse, forudsigelighed og troværdighed.

Familieinstitutionen

Familieinstitutionen Margrethevej er en kommunal institution beliggende på Margrethevej i Hellerup og er pr. 1. januar 2011 normeret til 12 pladser til familier med børn i alderen 0-6 år. Institutionen har siden 2007 haft en normering på 14 pladser, men grundet vigende efterspørgsel i sidste halvdel af 2010 er normeringen sat ned til 12 pladser pr. 1. januar 2011. Der er samtidig foretaget væsentlige ændringer i institutionens ydelse, således at taksten på institutionen er faldet betragteligt fra 2010 til 2011.

Målgruppen er familier, hvor der er bekymring for barnets/børnenes trivsel og udvikling. Institutionens kerneydelse er undersøgelses- og behandlingsarbejde for at afdække ressourcer og udviklingsmuligheder hos familien og hos primære omsorgspersoner. Opholdet på Familieinstitutionen er midlertidigt og har tidligere været typisk omkring et halvt år men forudsættes efter seneste omlægning at være ca. 3 måneder.

Boligfondens Krisecenter

Boligfondens Krisecenter er en selvejende institution beliggende på Callisensvej i Hellerup og er normeret til 11 kvinder med eller uden børn. Målgruppen er voldsramte kvinder og deres eventuelle børn. Institutionens kerneydelse er midlertidig husly, støtte og omsorg til kvinden og hendes børn i krisesituationen samt rådgivning og støtte i forhold til kvindens fremtidige liv. Krisecentret kan endvidere tilbyde efterværn til kvinderne efter udskrivning.

Udvikling i behov

I dette afsnit beskrives efterspørgslen efter Gentofte Kommunes institutionspladser på det psykosociale område fra øvrige kommuner og fra Gentofte Kommune. Endvidere beskrives de udviklingsbehov, som udspringer af efterspørgselsmønstret, samt de udviklingstiltag, som findes nødvendige i forlængelse af de skitserede behov.

Andre kommuners efterspørgsel

Det psykosociale område har gennem de senere år oplevet en vigende efterspørgsel efter pladser på børne- og ungeinstitutionerne fra de øvrige kommuner, og særligt det seneste 1½ år har efterspørgslen været vigende.

Denne vigende efterspørgsel har særligt givet sig udtryk på akut- og observationsinstitutionen Alpha, som blev lukket i maj 2010 efter ¾ år med en belægning på 40 %, og på Hjortholm Kostskole, som sælger stort set alle pladser til andre kommuner (jf. bilag 2 tabel 2.6).

Siden Gentofte Kommune i forbindelse med strukturreformen overtog driftsoverenskomsten med Hjortholm Kostskole har institutionen løbende reduceret pladsantallet med 42 % på døgnpladserne og 33 % på skolepladserne. Josephine Schneiders Ungdomsboliger og Dohns Minde har også oplevet vigende efterspørgsel fra andre kommuner, men generelt set haft en god belægning, da hovedparten af pladserne på de to institutioner benyttes af Gentofte Kommune, og der allerede er et stort fokus på benyttelse af egne institutioner. I tabel 2.6, bilag 2 ses den andel af pladserne, som er besat af Gentofte Kommune borgere.

Som tidligere nævnt formodes denne udvikling at skyldes en generel kommunal opbremsning i anbringelserne af børn og unge og omstilling og justering af kommunernes egne lokale tilbud til at rumme flere målgrupper med henblik på større grad af selvforsyning. Ydermere ses en tendens til, at kommunerne udvikler nye forebyggende tiltag i forsøg på at reducere anbringelsestallet.

Familieinstitutionen og Krisecentret har ikke oplevet den samme manglende efterspørgsel i de senere år, hvor de stort set har haft alle pladser belagt, - Familieinstitutionen endda med næsten permanent overbelægning. Imidlertid er efterspørgslen efter pladser på Familieinstitutionen faldet markant siden august 2010, og institutionen har pr. 1. oktober 2010 kun 6 pladser belagt ud af deres 14 pladser. Igen formodes udviklingen at skyldes kommunernes aktuelle reducere af udgifterne på det specialiserede socialområde, hvor de frem for anbringelse af familier på specialiserede institutioner som Familieinstitutionen vælger lokale indsatser. Krisecentret har i 2010 oplevet perioder med faldende antal henvendelser fra kvinder og fra kommuner, men pr. 1. oktober 2010 er antallet af henvendelser på niveau med tidligere år. Det bemærkes, at det faldende antal henvendelser ikke har ført til vigende belægning – efterspørgslen efter pladser på denne institution har konstant været større end det udbudte antal pladser –, men der er afvist færre kvinder end sædvanligt i denne periode.

Gentofte Kommune står som udbyderkommune derfor overfor store udfordringer på dele af det psykosociale område. Kommunernes efterspørgsel efter pladser har altid varieret – også i amternes tid - men den aktuelle nedgang i efterspørgslen efter den type pladser, som Gentofte Kommune aktuelt udbyder, er usædvanlig og kan formodes at være udtryk for en mere langvarig eller permanent ændring af kommunernes handle- og forbrugsmønster. Dette rejser et behov for at vurdere, hvorvidt en del af pladserne på det psykosociale område skal omstilles til at modtage andre målgrupper end de nuværende. Denne udfordring – set i et udbyderperspektiv – må dog sammenholdes med Gentofte Kommunes eget behov for tilbud på det psykosociale område.

Gentofte Kommunes efterspørgsel

Gentofte Kommunes aktuelle forbrug af pladser på det psykosociale område er illustreret i tabel 2.7, bilag 2. Det fremgår, at Gentofte Kommune pr. 1. august 2010 samlet har 67 børn og unge² anbragt i forskellige foranstaltninger på det psykosociale område. Dette er et markant fald på ca. 15 % fra 2008, hvor Gentofte Kommune havde 77 børn og unge anbragt inden for det psykosociale område. Faldet i antallet af anbragte børn og unge med psykosociale problemstillinger gør sig mest markant gældende på plejefamilieområdet, kost/efterskoler og eget værelse og i mindre grad på private opholdssteder. Af de 67 anbragte børn og unge i 2010 er ca. 1/3 anbragt på Gentofte Kommunes egne døgninstitutioner. Denne andel er steget fra 16 børn og unge i 2008 til 21 i 2010³ og afspejler således en stigende opmærksomhed i visitationen på i så stor udstrækning som muligt at benytte egne institutioner.

Børn, Unge og Fritid har i september 2010 foretaget en analyse af de nuværende børn og unge, som er anbragt i eksterne foranstaltninger, og heraf fremgår, at 10 børn og unge ud af 24 anbragte i eksterne foranstaltninger vurderes at kunne have været anbragt på Gentofte Kommunes egne institutioner, såfremt man på anbringelsestidspunktet havde haft et nærheds- og selvforsyningsprincip som styringsredskab i visitationen. De pågældende børn og unge er imidlertid anbragt for en årrække siden, hvor Københavns Amt i højere grad visiterede ud fra en regional specialiseringstænkning.

Analysen viser, at der på nuværende tidspunkt ikke er fagligt grundlag for at hjemtage nogen af de eksternt placerede børn og unge. Det skyldes for nogens vedkommende, at de er stærkt knyttet til deres aktuelle anbringelsessted og forankret i lokalmiljøet, eller at de vurderes for skrøbelige til at kunne

² Børn og unge, som Gentofte Kommune er betalingskommune for. Medtages de børn og unge, som kommunen alene er handlekommune for, er 88 børn og unge anbragt pr. 1.8.2010

³ Pr. 1. august 2010

magte et skift i relationer og behandling. For andres vedkommende skyldes det, at deres anbringelse snart ophører, eller at Gentofte Kommune ikke har et tilbud, som matcher deres behov, hvorfor en hjemtagning ikke skønnes relevant.

Analysen viser endvidere, at de børn og unge inden for det psykosociale område, som Gentofte Kommune anbringer i eksterne foranstaltninger – primært andre kommuners og regionens institutioner og på private opholdssteder - er centreret om følgende grupper:

1) Udadreagerende unge belastet af kriminalitet, misbrug eller anden (selv)destruktiv adfærd, som har stor mistillid til det sociale system og til voksne generelt, og som derfor er vanskelige at motivere til at samarbejde omkring ændringer i deres liv. Denne gruppe omfatter også unge, som er idømt en ungdomssanktion, hvor de efter en periode på sikret afdeling (fase 1) skal anbringes i det almindelige anbringelsesregi i op til 2 år efter dommen (fase 2), hvorefter de skal forankres i lokalmiljøet med støtte (fase 3). Aktuelt har Gentofte Kommune 7 udadreagerende unge, som er anbragt i eksterne foranstaltninger samt 3 unge, som er anbragt i henhold til ungdomssanktionens fase 2 ifølge opgørelse foretaget af Børn og Familie. I 2009 havde Gentofte Kommune 9 unge, som var anbragt på sikret institution mod tidligere års årsnorm på ca. 1 ung på sikret institution. Hvorvidt der er tale om en generel stigning i ungdomskriminaliteten i Gentofte Kommune, eller der er tale om et tilfældigt udslag, er ikke påvist. Indtil september har 4 unge fra Gentofte Kommune i 2010 været varetægtsfængslet på sikret institution. Af dem forventes kun 1 eller 2 at blive idømt ungdomssanktion, mens de øvrige forventes at få eller har fået en mindre dom eller er tæt på det 18. år.

2) En anden større gruppe, som er anbragt i eksterne foranstaltninger, er unge med en psykiatrisk diagnose. En opgørelse fra januar 2010⁴ viser, at der på dette tidspunkt var 11 anbragte unge med middel- svære til svære psykiatriske diagnoser. Det drejer sig om tilstande, som ligger op ad skizofreni, autisme, OCD, depressioner, ADHD, samt selvskadende og suicidaltruende adfærd. Gentofte Kommune har hidtil ikke haft institutioner målrettet denne målgruppe.

3) Foruden disse to grupper af unge er det primært småbørn under 4 år, som anbringes i eksterne psykosociale foranstaltninger, typisk på spædbørnehjem. Pr. 1. august 2010 var der 4 anbragte småbørn. Gentofte Kommune har ikke selv tilbud til spædbørn, men der er en øget opmærksomhed i visitationen på at vurdere, hvorvidt barnet alligevel kan rummes på Dohns Minde i de tilfælde, hvor barnet er tæt på 4 år, og der er andre mindre børn på institutionen, som barnet ville kunne grupperes med, eller i situationer, hvor større søskende også skal anbringes på Dohns Minde.

Set i et selvforsyningsperspektiv kan man således udlede, at Gentofte Kommune gennem de sidste år har justeret anbringelsesmønstret til i højere grad at benytte egne institutioner og derved nærme sig en selvforsyning på det psykosociale børne- og ungeområde.

Der vil altid være en større andel af børn og unge inden for dette felt, som ikke skal anbringes på en Gentofte Kommune-institution. Det drejer sig om børn og unge, hvis behov afhjælpes bedst i plejefamilie, på en kost/efterskole eller på eget værelse samt børn i aflastning i familiepleje (endvidere er der intet alternativ til ophold på sikret institution, som er defineret af straffesystemet).⁵

For disse børn og unge vil det være kontraindiceret at benytte egne institutionspladser, både ud fra et fagligt og ud fra et økonomisk perspektiv, idet deres behov er af en anden karakter end et pædagogisk døgnregi er designet til at dække. Pr. 1. august 2010 drejede det sig om knap halvdelen af de anbragte børn og unge på det psykosociale område. Endvidere skønnes det ikke relevant på nuværende tidspunkt

⁴ Seneste årlige opgørelse fra Børn og Familie af anbragte børn og unge

⁵ Anbringelse i familiepleje skal ifølge den seneste ændring af Serviceloven, Barnets Reform, udvides og styrkes i fremtiden

at oprette spædbørnepladser på Gentofte Kommunes institutioner, idet behovet er relativt lille og meget svingende. Det forudsættes derfor, at kommunen fortsat skal købe småbørnspladser på spædbørneinstitutioner i andre kommuner.

Et fokus på selvforsyning skal derfor rettes mod de øvrige børn og unge, som Gentofte Kommune nu anbringer på andre kommuners og regionens institutioner og på private opholdssteder. Det handler på det psykosociale område som beskrevet om gruppen af unge med problemstillinger inden for det psykiatriske felt og udadreagerende unge truet af kriminalitet, misbrug, o. lign.

Udviklingsbehov og ønskede udviklingstiltag

Den vigende belægning på flere af de psykosociale børne- og ungeinstitutioner sammenholdt med udviklingen i Gentofte Kommunes eget anbringelsesmønster og ønsket om at styrke selvforsyningen på området rejser et presserende behov for at omstille institutionstilbuddene på flere områder. Gentofte Kommune ønsker at fastholde den lokale institutionsekspertise og –kapacitet på børne- og ungeområdet for at sikre, at kommunen også fremover har lokale tilbud med mulighed for at være selvbestemmende i forhold til ydelse, udvikling og pris. Endvidere ønsker kommunen at fastholde ekspertisen, fordi den er et aktiv i kommunens samlede faglige kvalitet på det specialiserede børne- og ungeområde. Og ikke mindst skal omstillingen sikre, at kommunen kan tilbyde udsatte børn og unge og deres familier den særlige støtte, som de har behov for. Der er således behov for udviklingstiltag på nedennævnte områder.

Unge med psykiatriske problemstillinger

Den generelle udvikling inden for hele det sociale anbringelsesområde har gennem de seneste mange år været, at de unge, som kommunerne anbringer, er stadig mere socialt og psykisk belastede. Unge med mere generelle psykosociale vanskeligheder støttes i dag i andre typer foranstaltninger end ved anbringelse i døgnregi. Denne udvikling ses også i Gentofte Kommune.

Således er efterspørgslen efter pladser på Josephine Schneiders Ungdomsboliger (JSU) til unge med generelle psykosociale vanskeligheder vigende, og målgruppen er gennem de senere år langsomt omstillet til unge med store psykiske vanskeligheder. Der er tale om unge, som har psykiske problemer af en karakter, som gør det vanskeligt for dem at fungere både i forhold til kontakten til jævnaldrende og i forhold til deres familie. De er ofte isolerede og magter ikke at fastholde et skole- eller uddannelsesforløb. Flere er stærkt selvdestruktive og skærer i sig selv eller er selvmordstruede. Nogle benytter stoffer som selvmedicinering og har derved et misbrugsproblem i tilknytning til deres psykiatriske lidelse.

JSU har således i perioder haft unge, som har været inden for målgruppen af unge med psykiatriske problemstillinger, og de har derfor en vis erfaring med at yde socialpædagogisk støtte og behandling til disse unge. Gentofte Kommune har derfor mulighed for at blive mere selvforsynende på dette område ved at **omstille JSUs målgruppe** fra unge med generelle psykosociale vanskeligheder til unge med problemstillinger inden for det psykiatriske felt helt ned til 14 år.

Derved kan flere af disse unge anbringes i Gentofte Kommunes egne institutioner frem for på private opholdssteder, hvor de typisk anbringes i dag. Samtidig vil denne omstilling betyde, at disse unge får mulighed for i et ungemiljø at fastholde et hidtidigt skole- og uddannelsesforløb og nærhed til deres familie og lokalmiljø i øvrigt og derved give dem mulighed for fortsat at være inkluderet i almenmiljøet. Samtidig kan et mere specialiseret tilbud på JSU kobles til lokale specialistressourcer inden for det psykologiske felt og familiebehandling og derved styrke en tværfaglig indsats og en optimal udnyttelse af kommunens ressourcer på tværs af forskellige foranstaltninger.

Unge med udadreagerende adfærd

Gentofte Kommune køber pr. oktober 2010 som nævnt 7 pladser til udadreagerende unge i eksterne foranstaltninger. Der er tale om unge, som på grund af belastede opvækstvilkår har udviklet stor mistilid til voksne generelt og en mangel på tiltro til, at de har en positiv fremtid. De fremtræder ofte indifferente i forhold til sig selv og andre mennesker og har opgivet at blive en part i det almindelige samfundsliv. Flere søger sammen med ligestillede for at opleve mening og sammenhørighed og for at søge et fællesskab, hvor de oplever at spille en rolle. De reagerer modsat den ovenfor omtalte målgruppe ikke ved indadvendt selvdestruktivitet men reagerer med grænseoverskridende adfærd, kriminalitet, misbrug, promiskuøsitet eller lignende destruktive adfærdsmønstre. Flere bliver som følge af alvorlig kriminalitet idømt ungdomssanktion, hvor de efter en periode på sikret afdeling underlægges socialpædagogisk behandling i op til sammenlagt 2 år.

Den socialpædagogiske indsats i forhold til denne gruppe rummer derfor et stort motivationsarbejde for at nå ind bag det afvisende ydre og finde deres inderste drøm om at leve et normalt liv, som disse unge på trods af deres fremtræden besidder. Ydermere kræver indsatsen, at der tilbydes alternative aktiviteter til deres hidtidige liv i de subkulturelle grupper, som kan konkurrere med det tempo og den spænding, som det har indebåret. For netop denne målgruppe er det i mange tilfælde ikke hensigtsmæssigt at understøtte den lokale tilknytning, som rummer det subkulturelle miljø. En anbringelse bør tværtimod sætte på afstand fra hjemmemiljøet og afstand fra hidtidige sociale relationer. Nærhedsprincippet er derfor ikke relevant at efterleve i forhold til denne målgruppe.

Derimod er det relevant at tilstræbe selvforsyning. Hjortholm har som nævnt nedlagt 25 døgnpladser gennem de sidste 4 år og har således fysiske rammer til at kunne oprette en afdeling for denne målgruppe. De fysiske rammer kan rumme behovet for udfoldelsesmuligheder både indendørs og udendørs, og institutionen har mulighed for at tilbyde intern skoleundervisning og beskæftigelse. Ydermere kan Hjortholm ved sin beliggenhed i Næstved Kommune opfylde målgruppens behov for fysisk afstand til de hidtidige uheldige kammeratskabskredse i og omkring Gentofte Kommune. Hjortholm har imidlertid ikke erfaring med pædagogisk arbejde i forhold til denne målgruppe, og opgaveløsningen vil derfor kræve en faglig kompetenceudvikling og supervision ved faglig ekspertise på området.

Unge med behov for individuel støtte i bomiljø

Som tidligere nævnt har udviklingen inden for ungeområdet betydet, at kommunerne – også Gentofte Kommune – ikke i samme omfang som tidligere anbringer unge med generelle psykosociale vanskeligheder på døgninstitution med fuld pædagogisk døgndekning. Det skyldes en øget opmærksomhed på, at nogle unge kan hjælpes mere fagligt og økonomisk optimalt i miljøer, hvor de har en vis form for selvstændighed kombineret med muligheden for selv at opsøge den voksenstøtte, som de har behov for.

Det drejer sig om unge, som på grund af psykosociale problemer i de hjemlige forhold ikke kan bo hjemme og derfor ikke har den daglige voksenstøtte, som andre unge får fra deres forældre, men som dog er i stand til at leve op til de almindelige samfundsmæssige krav og fungere i en normalt livsværelse i forhold til skole, uddannelse og sociale relationer. Det kan også være unge, som på grund af deres opvækstvilkår selv udviser visse psykosociale vanskeligheder, som kan afhjælpes i et miljø med pædagogisk støtte i nogle timer dagligt og ikke behøver den mere omfattende og økonomisk tunge pædagogiske støtte, som en døgninstitution repræsenterer. Og det kan være unge i en døgninstitutionsanbringelse, som nu er klar til at komme videre til en mere selvstændig tilværelse, men som dog ikke magter at bo for sig selv. Disse unge vil generelt enten være aldersmæssigt for umodne eller for socialt belastede til at kunne klare en tilværelse på eget værelse, som – selv med støtte fra kontaktperson – ville risikere at føre til isolation og ensomhed eller social deroute i øvrigt.

Der er derfor behov for en ny type foranstaltning til unge, som er en mellemform mellem anbringelse i døgninstitution og eget værelse med støtte, som foruden at opfylde disse unges behov også ville kunne løse nogle opgaver på det psykosociale område på et økonomisk mere bæredygtigt grundlag. Et **bofællesskabslignende bomiljø med halvdags pædagogisk støtte for et lille antal unge** kunne opfylde dette behov, og således i kombination med de øvrige døgninstitutioner for unge og kommunens øvrige tilbud til unge være en yderligere brik til Gentofte Kommunes sammenhængende og helhedsorienterede ungeindsats.

Flere andre kommuner⁶ har succesfulde erfaringer med denne type foranstaltning – dog under forudsætning af at man i visitationen er opmærksom på at visitere den skitserede målgruppe og ikke eksperimenterer med en for belastet målgruppe.

Børn og familier med behov for støtte i dagtimerne

I lighed med den ovenfor beskrevne foranstaltning til unge som en mellemform mellem døgninstitution og egen bolig, kan man også på børne- og familieområdet have behov for en foranstaltning, som ligger mellem en døgnanbringelse af barnet og de almindelige forebyggende foranstaltninger til barnet og familien i hjemmet.

Der er tale om et dagtilbud for børn i alderen 6 – 12 år, hvis forældre har vanskeligt ved at yde den fornødne omsorg for barnet, men hvor den følelsesmæssige relation mellem barn og forældre er intakt og bæredygtig i forhold til at fremme barnets udvikling. Familier, som har vanskeligt ved at opretholde en daglig struktur og skabe stabilitet for barnet, men som samtidig har ressourcer på andre områder, eller familier, som i perioder ikke er i stand til at varetage omsorgen for barnet og i andre perioder kan fungere som stabile omsorgsfulde forældre. I disse tilfælde kan de nuværende forebyggende indsatser i form af f.eks. familiekonsulent eller familiebehandling være for utilstrækkelige, og en anbringelse af barnet kan blive nødvendig.

Disse familier kan støttes mere optimalt ved en alternativ indsats til døgnanbringelse, hvor barnet er i et dagtilbud i hverdagen fra skoletids ophør til sengetid. Et dagtilbud, som varetager de hverdagsdaglige omsorgsfunktioner såsom at sørge for den daglige madpakke, lektielæsningen, kontakten med skole og fritidsforanstaltninger, og er et sted, hvor barnet kan tage kammerater med hjem, holde sin børnefødselsdag, mv. - et såkaldt **børnehus**. Der kan også være tale om børn og deres familier, som i forlængelse af en anbringelse har behov for en mellem-foranstaltning inden egentlig hjemgivelse, - en mellemforanstaltning, som kan betyde tidligere udskrivning fra døgninstitution. Børnehuset vil understøtte perspektivet om at fastholde barnets fortsatte inklusion i de almene børnemiljøer og være en innovativ indsats, som et nyt supplerende tiltag til de traditionelle forebyggende foranstaltninger og døgnanbringelse.

Forældrene skal naturligvis inddrages i det omfang, de magter det, men har samtidig mulighed for at være trygge ved, at andre kan yde den indsats, som de for nuværende ikke selv er i stand til. Barn og familie bliver således ikke totalt adskilt som ved en døgnanbringelse, og forældrene kan opretholde en forælderrolle i en daglig kontakt med barnet, ligesom barnet stadig kan føle sig som en del af familien i hjemmet.

Der vil i et sådant tilbud være mulighed for at inddrage tværfaglige kompetencer fra Gentofte Kommunes øvrige sociale system, f.eks. at koble et ophold i børnehuset med familiebehandling med ressourcer fra Familiecentret. Børnehuset vil i øvrigt i kraft af sin tovholderfunktion have kontakt med et bredt udsnit af kommunens øvrige børnemiljøer og -tilbud og derved bidrage til at styrke et bredt tværfagligt samarbejde omkring barnet.

⁶ Gladsaxe, Albertslund, Høje-Taastrup, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Hvidovre, København, Ishøj, Gribskov, Glostrup kommuner, o.m.a.

Også på dette område har flere andre kommuner⁷ succesfulde resultater og har erfaret, at de med denne foranstaltningstype kan imødekomme behov hos børnene og familierne på en måde, som både er mindre indgribende overfor barnet og familien end en døgnanbringelse af barnet, og samtidig er økonomisk mere bæredygtigt end en anbringelsesforanstaltning. Problemet er, at foranstaltningen er så efterspurgt, at de nævnte kommuner har haft vanskeligt ved at dække behovet. Dette skyldes primært, at tilbuddet har tendens til at sande til, fordi støttebehovet er mere langvarigt end først antaget. Som konsekvens har flere kommuner oprettet eller er i gang med at oprette et lignende tilbud for de lidt større børn⁸.

Familier med behov for dag- eller døgnophold

Familieinstitutionen har fra august 2010 oplevet et meget markant fald i efterspørgslen efter pladser til familier, hvor kommunerne er bekymret for, om forældrene er i stand til at varetage omsorgen for barnet og stimulere barnet tilstrækkeligt til at sikre en sund udvikling.

Familieinstitutionens ydelse har hidtil bestået af et ophold for familien og barnet/børnene af op til 6 måneders varighed og har bestået i en pædagogisk observation og udredning samt psykologisk undersøgelse af barnet og forældrene og deres indbyrdes samspil. Denne samlede forældrevevneundersøgelse er mundet ud i en anbefaling til anbringende kommune om nødvendige foranstaltninger. Opholdet har samtidig fungeret som støtte og behandling med henblik på at styrke forældrenes forældrekompetencer, og i ca. 60 % af sagerne er familiens forælderressourcer blevet styrket så væsentligt ved opholdet på Familieinstitutionen, at familierne efterfølgende har været i stand til at klare sig med eller uden støtte i hjemmet og derved undgået en anbringelse af barnet.

Familieinstitutionen har på det seneste oplevet, at kommuner har fravalgt et ophold på Familieinstitutionen til fordel for andre typer af tilbud, som er billigere, og pr. 1. oktober var 6 ud af 14 normerede pladser besat.

Som konsekvens af den lave belægning og meldingerne fra kommuner og andre familieinstitutioner er der behov for at **omstille Familieinstitutionens ydelser** for at imødekomme kommunernes aktuelle behov. Samtidig kan tilbuddet om mere individuelt designede ydelser ud fra den enkeltes families behov betragtes som en faglig styrkelse af indsatsen.

Institutionen skal således udbyde flere typer af tilbud, som løbende kan justeres, med henblik på at sikre fleksibilitet i institutionens udbud af ydelser. Familieinstitutionen bør derfor fremover kunne tilbyde ophold af kortere varighed for de familier, som kan profitere af en korterevarende intensiv undersøgelse eller støtteindsats. Samtidig skal der tilbydes ophold, som udelukkende består af en pædagogisk observation og udredning eller pædagogisk behandling samt ophold, som både indbefatter pædagogisk og psykologisk undersøgelse. Endvidere udbydes fremover egentlige dagforløb, konsulentydelse i form af ambulante støtte til familien i forlængelse af en families døgnophold samt akut modtagelse af familier med henblik på afklaring af det videre støttebehov.

Familier med anbragte børn

Forskningen viser⁹, at forholdene i hjemmet ikke ændrer sig væsentligt i den periode, hvor barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet, på trods af lovgivningens sigte om, at der skal arbejdes med forholdene i hjemmet med henblik på at muliggøre en hjemgivelse.

⁷ Bl.a. Hillerød, Fredericia, Fåborg, Odense, Århus, Hjørring, Ringsted kommuner – og Rødovre Kommune pr. 1.10.2010

⁸ Bl.a. Hillerød og Fredericia kommuner

⁹ Egelund et al. (2008): *Anbragte børns udvikling og vilkår*. Resultater fra SFI's forløbsundersøgelse af årgang 1995. SFI-rapport 08:23.

Familier til de anbragte børn og unge i Gentofte Kommune bør tilbydes familiebehandling med henblik på at ændre på de hjemlige forhold, som betingede en anbringelse af barnet eller den unge, og med henblik på at styrke og forbedre de interne relationer i familien.

Gentofte Kommune har Familiecentret med speciale i familiebehandling, som kan udføre denne opgave. Endvidere har Familieinstitutionen kompetencer, som også kan inddrages i denne opgave. Ved at etablere et fast tilbud til familier med anbragte børn og unge i Familiecenter-regi vil Gentofte Kommune etablere et tilbud, som kunne skabe grobund for en ændring i familieforholdene under anbringelsen og derved skabe grundlag for, at flere anbragte børn og unge fik afkortet deres anbringelsesforløb og fik mulighed for at flytte tilbage til deres familie tidligere, end tilfældet er i dag.

Voldsramte kvinder med børn

Der er på nuværende tidspunkt ikke behov for større udviklingstiltag i forhold til voldsramte kvinder og Boligfondens Krisecenter. Området er selvvisiterende, hvilket betyder, at de voldsramte kvinder selv afgør, om de ønsker at opsøge et krisecenter, og i givet fald hvilket krisecenter, de ønsker at henvende sig til.

Pr. 1. august 2010 havde ingen kvinder fra Gentofte Kommune i 2010 haft ophold på kvindekrisecentre, og Gentofte Kommune har generelt meget lille efterspørgsel på området. I 2009 blev 3 % af pladserne på Boligfondens Krisecenter solgt til Gentofte Kommune. Kommunen sælger derfor som hovedregel alle 11 pladser på Boligfondens Krisecenter til andre kommuner, og indtil videre er efterspørgslen stabil. Sociale Institutioner og Boligfondens Krisecenter følger udviklingen nøje og er opmærksom på at opfange eventuelle ændringer i køberkommunernes behov.

Anbefalinger

Ovenfor er den aktuelle situation og udviklingen inden for det psykosociale børne- og ungeområde beskrevet. Endvidere er beskrevet, hvilke behov for omstilling, som udviklingen rejser inden for specifikke målgrupper og tilbud. I dette afsnit vil disse behov for omstilling blive konkretiseret og udspecificeret i forhold til indhold, ressourcer og tidsperspektiv.

Udvidelse af målgruppen på Josephine Schneiders Ungdomsboliger

Udvidelsen af målgruppen på JSU til at rumme unge med psykiatriske problemstillinger og aldersmæssigt ned til 14 år er allerede i gang ved, at Sociale Institutioner nu visiterer disse unge til institutionen.

JSU er pr. 1. januar 2010 opnormeret med 1 pædagogstilling i forbindelse med ændringen i driftsgrundlaget fra kollegielignende opholdssted til døgninstitution¹⁰. Samtidig er institutionens souschef færdiguddannet som psykolog, og institutionen har i 2011-budgettet fået tilført midler til at tilknytte en psykiatrisk konsulent. Institutionen er således blevet fagligt opgraderet på det pædagogiske, psykologiske og psykiatriske område og i sammenhæng med intern efteruddannelse af personalet, skønnes institutionen at være gearet til at løfte den nye faglige opgave.

Omstillingen i målgruppe har ingen indflydelse på det takstmæssige grundlag bortset fra tilførsel af 30.000 kr. til psykiatrisk konsulent til faglig sparring og opkvalificering af medarbejderne.

Taksten er for 2011 1.615 kr. pr. døgn. Denne takst ligger lavt i forhold til sammenlignelige institutioner for denne målgruppe, og det forventes, at JSU – hvor samtlige pladser pr. 1. oktober 2010 er besat af

¹⁰ Vedtaget af Børne- og Skoleudvalget på mødet d. 9. november 2009

unge fra Gentofte Kommune¹¹ – i fremtiden også kan sælge et antal pladser til andre kommuner og derved opnå en stabil belægning.

Meldinger fra andre kommuner på dette område er, at der mangler økonomisk fordelagtige pladser til denne målgruppe, som er i stigning. Denne tendens ses også i Gentofte Kommune. Sociale Institutioner har kontakt med Lyngby-Taarbæk Kommune med henblik på et eventuelt samarbejde omkring brug af pladser på bl.a. JSU.

Der skal være et fremtidigt fokus på, hvorvidt udviklingen i målgruppen skaber et fremtidigt behov for at udvide JSUs tilbud til også at rumme voksenpladser.

JSUs efterværnspladser er som tidligere nævnt nednormeret fra 9 til 6 pladser pr. 1. januar 2011. Dette skyldes en samlet omlægning af kommunens efterværnsindsats. Samtidig er efterværnstilbuddet ændret fra en ensartet fast ydelse bestående af 6 timers efterværn pr. uge til nu at omfatte 2 differentierede ydelser på henholdsvis 7 timer pr. uge og 3 timer pr. uge. Dette afspejler behovet for mere individuelt betingede ydelser, som kan ændres i takt med den unges udvikling.

Udvidelse af målgruppen på Hjortholm

Det foreslås, at målgruppen på Hjortholm udvides til også at omfatte en afdeling for 4-5 unge med udadreagerende adfærd og ungdomssanktionsdømte unge i fase 2 i aldersgruppen 14-18 år på indskrivningstidspunktet. De unge har efter Serviceloven mulighed for at forblive i foranstaltningen op til det 23. år.

Hjortholm har egnede bygninger, som ikke benyttes p.t., og de fysiske rammer for at etablere en sådan afdeling er derfor til stede. Afdelingen vil kunne etableres i et selvstændigt hus, som har en vis afstand fra de øvrige afdelinger. Huset ligger dog samtidig tæt på institutionens hovedhus, som rummer ledelse og administration.

En sådan afdeling kræver en god pædagogisk normering med fast ekstern supervision. Alligevel skønnes tilbuddet at blive væsentligt billigere end sammenlignelige tilbud, som på nuværende tidspunkt købes eksternt. Disse eksterne institutioner kan koste op til 200.000-250.000 kr. pr. person pr. md.

Årsagen til at det er muligt at etablere et tilbud med en lavere takst er, at Hjortholm på grund af sin størrelse har økonomiske stordriftsfordele i kraft af fællesfunktioner som ledelse, administration og praktiske støttefunktioner.

Der nedsættes en arbejdsgruppe til udarbejdelse af det konkrete indhold og planlægning af iværksættelsen. Tilbuddet forventes at kunne startes op i løbet af 2. halvår 2011.

Bofællesskab

Det foreslås at etablere et bofællesskab for 4 unge, som har behov for pædagogisk støtte i mindre omfang end på døgnbasis. Børn og Familie vurderer, at behovet svarer til et bofællesskab med 4 pladser.

Bofællesskabet foreslås oprettet i et alment boligbyggeri i en 5-værelses lejlighed, som kan rumme 1 værelse pr. ung samt 1 fællesrum – f.eks. et køkken/alrum -, som samtidig fungerer som personalets basis.

---

¹¹ Pr. 1. oktober 2010

Forudsætningen for indskrivning i bofællesskabet er, at den unge er tilknyttet en dagbeskæftigelse, f.eks. skole, uddannelse, job, dagbehandling, el.lign. Der tilknyttes pædagogisk personale svarende til 37 timer pr. uge, og opgaven er at være kontaktperson for den enkelte unge i forhold til alle aspekter af den unges liv og være facilitator for fællesskab og netværk de unge imellem.

Bofællesskabet foreslås etableret under Josephine Schneiders Ungdomsboliger, således at lederen af JSU også har det ledelsesmæssige og personalemæssige ansvar for bofællesskabet. Samtidig vil tilbuddet kunne inddrage JSUs faglige kompetencer og sikre en faglig basis og tilknytning for medarbejderne.

Der skal være et fremtidigt fokus på, hvorvidt udviklingen i målgruppen skaber et fremtidigt behov for at udvide bofællesskabets tilbud til også at rumme voksenpladser.

Der nedsættes en arbejdsgruppe til udarbejdelse af det konkrete indhold og planlægning af iværksættelsen. Tilbuddet forventes at kunne startes op i løbet af 2. halvår 2011.

Børnehus

Det foreslås, at der etableres dagtilbudspladser til børn i aldersgruppen 6 – 12 år, som kan tilbyde daglig omsorg og støtte som supplement til fortsat ophold i hjemmet, jf. ovenstående afsnit om ”Børn og familier med behov for støtte i dagtimerne”.

Dagtilbudspladserne etableres som et egentligt børnehus i tilknytning til Dohns Minde, som har de fysiske rammer til at etablere et sådant tilbud. Et tilbud med et antal pladser til børn, som i en periode har behov for en ekstern støtte til at varetage de funktioner, som forældrene af forskellige grunde ikke magter på det pågældende tidspunkt. Børn og Familie vurderer ud fra en gennemgang af de eksisterende børnesager, at behovet ville ligge på 7 – 10 pladser.

Supplerende kan der etableres dagtilbud i plejefamilieregion, f.eks. ved at en plejefamilie havde 3 børn i dagtilbud i samme tidsrum og med samme funktioner, som beskrevet i børnehus-forslaget. Udfordringen i dette forslag ville være at finde lokale plejefamilier, som ville påtage sig en sådan opgave. Det er Familieplejens erfaring, at det er meget vanskeligt at finde lokale plejefamilier.

Fordelen ved at etablere et egentligt børnehus i tilknytning til en døgninstitution er, at barnet også har mulighed for ved spidsbelastninger i hjemmet at kunne være døgnindskrevet for en enkelt nat eller en kortere periode på institutionen og omgivet af de mennesker, som barnet kender og er tryk ved. Samtidig kan børnehusfunktionen og døgninstitutionens funktionen gensidigt inspirere hinanden fagligt og skabe nye muligheder for faglig udvikling i kraft af den gensidige påvirkning. F.eks. kan børnehusets inddragelse af forældrene skabe nye pædagogiske indfaldsvinkler til, hvordan forældre kan inddrages, når barnet er anbragt uden for hjemmet. Og døgninstitutionen kan levere en faglig ekspertise til børnehuset i forhold til viden om og pædagogiske metoder i forhold til omsorgssvigtede børn.

Økonomisk er der tale om at oprette en ny foranstaltningstype i henhold til Servicelovens § 52, stk. 4, som er omfattet af de forebyggende foranstaltninger og er en del af Børn og Families eksisterende budget. Tilbuddet forventes i visse tilfælde at udgøre en besparelse ved at forhindre en anbringelse og i andre tilfælde at være et kvalitativt bedre – og økonomisk tungere - forebyggende tiltag, end hvad der bliver tilbudt i dag. Samlet vurderes det dog, at et sådant tilbud vil give en økonomisk positiv effekt, da dyre anbringelser vurderes at kunne undgås i en række tilfælde.

Der nedsættes en arbejdsgruppe til udarbejdelse af det konkrete indhold og planlægning af iværksættelsen. Arbejdsgruppen opstartes med besøg i lignende tilbud i andre kommuner. Tilbuddet forventes at kunne startes op i løbet af 2. halvår 2011.

Familiebehandlingstilbud

Det foreslås, at Familiecentret som en del af deres faste ydelser har tilbud om familiestøtte og -behandling til alle forældre fra Gentofte Kommune, som får anbragt et barn eller en ung uden for hjemmet. Familieinstitutionens kompetencer kobles på ydelsen i de tilfælde, hvor det skønnes relevant.

Forslaget er økonomisk neutralt, da der er tale om en omstilling af Familiecentrets ydelser inden for deres eksisterende rammebevilling og om udnyttelse af eksisterende kompetencer i Familieinstitutionen. Forslaget kan være potentielt besparende i kraft af de mulige kortere anbringelsesforløb.

Familieinstitutionen

Det foreslås, at Familieinstitutionen omlægger ydelserne, således at det fremover er muligt at sammensætte den enkelte families forløb mere specifikt, gradvist og prisbilligt. Der vil fremover blive udbudt pædagogiske udredningsforløb af 3 mdr.s varighed med mulighed for tilkøb af psykologisk udredning samt pædagogiske udviklingsforløb af 2 – 6 mdr.s varighed. Endvidere mulighed for akut modtagelse af familier til udredning af foranstaltningsbehov og tilkøb af ambulante støtte til familierne efter døgnopholdet. Endvidere udbydes der fremover i særlige tilfælde dagforløb til familier, som har behov for støtte til at styrke deres forældreressourcer, men hvor det vurderes, at de er i stand til at varetage omsorgen for barnet i en del af døgnnet. Endvidere udbydes individuelt tilrettelagte udviklingsforløb af 2-6 mdr.s varighed.

Ydelserne tilbydes pr. 1. januar 2011. Pladserne reduceres fra 14 pladser til 12 pladser. Ved tilpasning af personaleressourcerne kan taksten reduceres med 27 % fra en døgnpris på 2129 kr. i 2010 til 1.555 kr. i 2011.

2.1.2 Handicapområdet

Gentofte Kommune driver 4 specialiserede børne- og ungeinstitutioner på handicapområdet. Gentofte Kommune valgte ved strukturreformen i 2007 at overtage disse institutioner fra det tidligere Københavns Amt og valgte således at indgå et forpligtende samarbejde med andre kommuner og regionen om at sikre specialiserede tilbud til børn og unge med handicap. De 4 institutioner, der indgår i det samlede regionale udbud på området, indgår alle i regionens årlige rammeaftale på det specialiserede social- og specialundervisningsområde. Rammeaftalen er et planlægnings- og udviklingsværktøj for det regionale samarbejde målrettet tilbud til mennesker med de mest specielle og komplekse behov, og som kræver et stort befolkningsgrundlag at drive.

Gentofte Kommune driver således pr. 1. januar 2011 specialiserede handicapinstitutioner for børn og unge med hhv. 30 specialbørnehavepladser, 24 aflastningspladser og 38 døgnpladser.

Der udbydes samlet 98,8 helårspladser i 2010, hvoraf Gentofte Kommune selv køber 12,9 pladser. Andre kommuners efterspørgsel efter pladser på dette område er altså en forudsætning for Gentofte Kommunes udbud af disse pladser. I dag sælges pladserne til et bredt udsnit af kommuner inden for Region Hovedstaden.

Langsigtede mål

Gentofte Kommune ønsker at leve op til det fælles kommunale forsyningsansvar på handicapområdet og derved være med til at sikre børn og unge med handicap en bred vifte af tilbud inden for det specialiserede område. Kommunen ønsker endvidere at skabe rammerne for, at alle børn og unge, uanset livs- og omstændigheder, har mulighederne for en god barndom og ungdom.

Det betyder at:

- Gentofte Kommune fortsat ønsker at bidrage til det samlede regionale udbud indenfor det meget specialiserede børne- og ungeområde og dermed sikre alle kommuners børn og unge med handicap en bred vifte af relevante tilbud
- Gentofte Kommune giver ud fra et princip om nærhed størstedelen af kommunens egne børn og unge med handicap et relevant tilbud på baggrund af en bred vifte af institutioner
- Gentofte Kommune ønsker at sætte særligt fokus på udviklingen af tilbud til ungegruppen og til børn og unge med autismespektrumforstyrrelser, så også disse grupper kan sikres relevante tilbud og tilbud i nærmiljøet
- Gentofte Kommune ønsker, at der er størst mulig sammenhæng mellem indsatsen på børneområdet, på ungeområdet og på voksenområdet både hvad angår tilbudsstrukturen og kontinuitet i pædagogisk metode, kommunikationssystemer, o.l.

Beskrivelse af nuværende tilbud

Gentofte Kommunes 4 børne- og ungeinstitutioner på handicapområdet omfatter 1 specialbørnehave, 1 aflastningsinstitution og 2 døgninstitutioner.

Troldemosen

Børnehuset Troldemosen er en kommunal specialbørnehave beliggende på Bank Mikkelsens Vej i Vangede. Troldemosen er normeret til 30 børn i alderen 0-7 år med varige fysiske og psykiske funktionsnedsættelser. Troldemosen er siden 2007 nednormeret fra 44 til 42 pladser og pr. 1.januar 2011 til 30 pladser.

Der arbejdes med særligt tilrettelagte og individuelle pædagogiske forløb for børnene, da målgruppens funktionsniveau er meget varieret. Fysio- og ergoterapeuter samt talepædagogisk bistand indgår i Troldemosens kerneydelse med tilrettelæggelsen af individuel indsats til det enkelte barn¹².

Lundø

Lundø er en kommunal aflastningsinstitution ligeledes beliggende på Bank Mikkelsens Vej. Lundøs kapacitet på 24 pladser har været uændret siden strukturreformen, og de 24 pladser anvendes i dag af ca. 110 familier. Børnene og de unge på Lundø har typisk 70-90 døgn i aflastning pr. år, men dette varierer lige fra 20-135 døgn pr. år.

Målgruppen er børn og unge i alderen 0-18 år med varig fysisk og psykisk funktionsnedsættelse. Der er ofte tale om børn og unge, som ud over deres psykiske handicap har autismespektrumforstyrrelse eller ADHD, og mange af børnene har brug for særlige hjælpemidler og er ordineret medicin. Lundø kan tilbyde et individuelt tilpasset pædagogisk aflastningstilbud, hvor barnet eller den unge beholder eksisterende dagtilbud under aflastningsopholdet. Der lægges vægt på kendte rutiner og ritualer, som Lundø får kendskab til gennem et samarbejde med barnet eller den unges familie.

¹² Udover dette specialiserede tilbud har Gentofte Kommune 8 daginstitutioner på almenområdet med tilbud til børn med særlige behov. Dette giver mulighed for at inkludere børn med særlige behov i almindelige institutionsmiljøer eller tilbyde pladser i særlige grupper inden for disse institutioners rammer.

Camillehusene

Camillehusene er en kommunal døgninstitution beliggende på Bank Mikkelsens Vej med plads til 21 børn og unge. Pladsantallet blev pr. 1. januar 2010 nednormeret fra 22 til 21 pladser. Børnene og de unge er fordelt i tre huse.

Målgruppen er børn og unge i alderen 0-18 år med varige fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, herunder variationer indenfor autismespektret. Børnene og de unge har ofte svært ved den verbale kommunikation, hvorfor der i høj grad arbejdes med forskellige kommunikationssystemer. Mange af børnene og de unge anvender forskellige hjælpemidler, og de 3 mindre miljøer, som Camillehusene er opdelt i, er alle indrettet til at rumme diverse hjælpemidler. Kerneydelsen er behandlingsstøtte og hjælp til basal omsorg og træning. I miljøet lægges der vægt på hjemlighed, tryghed og udvikling for barnet eller den unge.

Broen

Broen er en kommunal døgninstitution med 2 adskilte afdelinger beliggende henholdsvis på Hellerupvej i Hellerup og på Gladsaxevej i Dyssegård. Broen har 17 pladser fordelt med 12 pladser på Hellerupvej og 5 pladser på Gladsaxevej. Afdelingen på Gladsaxevej er flyttet fra Gersonsvej i Hellerup pr. 1. januar 2011. Broen er et socialpædagogisk bo- og behandlingsmiljø for børn og unge.

Afdelingen på Hellerupvej har en målgruppe i alderen 6-18 år med varig nedsat psykisk funktionsevne, og Gladsaxevej fungerer som et ungetilbud til samme målgruppe i alderen 16-25 år.

Børnenes og de unges funktionsniveau er meget forskelligt, men det er kendetegnende, at alle har et mentalt handicap, og flere har alvorlige sociale og følelsesmæssige vanskeligheder pga. traumatiserende livs-omstændigheder, omsorgssvigt eller fysiske og psykiske overgreb. Endvidere har flere af børnene og de unge problemstillinger inden for ADHD og autismespektret. Der arbejdes med en pædagogik, der tager udgangspunkt i en kognitiv og neurologisk tænkning. Der vægtes tryghed og faste daglige rutiner.

Udvikling i behov

I følgende afsnit beskrives andre kommuners efterspørgsel på pladser på Gentofte Kommunes 4 handicapinstitutioner, hvorefter kommunens eget forbrugsmønster på området beskrives. Oplevelsen af en ændring i efterspørgslen samt udvikling i kommunens eget behov medfører et behov for udviklingstiltag, der ligeledes beskrives i dette afsnit.

Andre kommuners efterspørgsel

Driften af institutioner på det specialiserede handicapområde forudsætter et bredt samarbejde mellem kommunerne i Region Hovedstaden. Gentofte kommune bidrager til det samlede udbud af specialiserede pladser i regionen. Det samlede udbud af pladser samt behovet for regulering af pladser fremgår af den årlige rammeaftale, hvor alle kommuner i regionen tilkendegiver og samstemmer behov og tendenser i udbud og efterspørgsel.

I Rammeaftale 2011 tilkendegiver kommunerne en forventning om faldende efterspørgsel på specialbørnehavepladser, idet der peges på, at stadig flere børn bliver inkluderet i normalmiljøet. Samtidig forventes et fremtidigt efterspørgselspres på døgninstitutioner til sindslidende børn og unge samt en øget efterspørgsel på døgn- og aflastningstilbud til børn og unge indenfor autismeområdet. Derimod forventes stabilitet i efterspørgslen efter pladser til børn og unge med psykisk udviklingshæmning og til børn og unge med fysiske handicaps. Flere kommuner oplever en stigning i antallet af børn og unge med

komplekse problemstillinger indenfor autismespektret, Tourette og ADHD, til hvem det er problematisk at finde egnede tilbud¹³.

Den regionale udvikling indenfor de ovennævnte målgrupper opleves også i nogen grad på Gentofte Kommunes handicapinstitutioner. Således har Gentofte Kommune det seneste år oplevet en væsentlig lavere søgning på specialbørnehaven Troldemosen, og der ses i visitationen en stigning i antallet af sager om børn og unge med særlig komplekse problemstillinger indenfor autismespektret¹⁴.

Den formodede stabilitet på døgnområdet til børn og unge med fysisk og psykisk handicap stemmer ikke i samme grad overens med den faktiske oplevelse på kommunens to døgninstitutioner. Tværtimod har Gentofte Kommune i det seneste halve år oplevet en stigende efterspørgsel, hvilket har medført en mindre reduktion på 1 plads i det samlede normerede antal døgnpladser fra 39 til 38 pladser pr. 1. januar 2010, og samtidig har den ene institution fra juli 2010 haft 2 ledige pladser.

Mest tydeligt ses den stigende efterspørgsel til specialbørnehaven Troldemosen. Kommunerne har i deres indmeldinger til Rammeaftale 2011 angivet, at de i højere grad anvender egne tilbud, opretter nye eller tilpasser eksisterende tilbud til også at rumme børn med særlige behov, som tidligere ville have modtaget et tilbud i specialbørnehave. Denne ændring i kommunernes handlemønster er årsagen til den markante reduktion i Troldemosens normerede antal pladser fra 42 til 30 pladser fra 2010 til 2011.

Broen har særligt i andet halvår af 2010 oplevet en nedgang i henvendelser fra andre kommuner og havde pr. august 2010 en akkumuleret belægning på 96,2 %. Broen har over en længere periode oplevet en ændring i den børne- og ungegruppe, som henvendelserne vedrører. De børn og unge, som kommunerne retter henvendelse om, er i højere grad præget af komplekse sammensatte problemstillinger, aggressiv adfærd og har en højere alder ved anbringelsen end tidligere. Flere af de seneste henvendelser er ikke endt med en anbringelse på Broen men med en anbringelse indenfor handlekommunens egne tilbud, uanset at de pågældende kommuner ikke har et specialiseret tilbud til denne målgruppe. Broen har løbende tilpasset det pædagogiske arbejde i forhold til den ændrede målgruppe og har som led i denne udvikling fra 1. januar 2011 oprettet et ungetilbud under Servicelovens § 67 og § 107 til unge i alderen 16-25 år.

Døgninstitutionen Camillehusene har en relativ stabil belægning og oplever ikke markante ændringer i henvendelsestypen. Gentofte Kommune nedsatte det normerede antal pladser fra 22 til 21 pladser fra 1. januar 2010 pga. en underbelægning i 2009. Camillehusene har pr. 1. august 2010 en akkumuleret belægning på 100,6 % men har samtidig 6 unge indskrevet på institutionen, som alle er over 18 år og er skrevet op til voksentilbud.

Aflastningsinstitutionen Lundø har de seneste år oplevet særdeles stabil efterspørgsel og har haft venteliste i alle årene, siden institutionen overgik til Gentofte Kommune. Lundø ser dog i stigende grad, at kommunerne nedsætter antallet af bevilgede aflastningsdøgn til børn og unge, som allerede er i aflastning. Aktuelt opleves et fald i henvendelser og sager til visitation til Lundø, hvilket betyder, at tiden på ventelisten forkortes.

Gentofte Kommunes efterspørgsel

Gentofte Kommunes samlede forbrug af pladser på handicapområdet er illustreret i tabel 2.3 til 2.5, bilag 2 for hhv. de døgnanbragte børn og unge, børn og unge i aflastning og småbørn med handicaps i

¹³ Rammeaftale 2011 Del A Generel del s. 9

¹⁴ Dog opleves ikke en samlet øget stigning i sager til visitation indenfor døgntilbud til børn og unge med varig fysisk og psykisk funktionsnedsættelse

specialbørnehave. Der er således 12 døgnanbragte børn og unge¹⁵, 21 børn og unge i aflastning og 16 børn i specialbørnehave pr. 1. august 2010. Døgnanbragte børn og unge med handicap udgør således en relativt lille del af Gentofte Kommunes samlede antal anbragte børn og unge på i alt 77 børn og unge.

Af de døgnanbragte børn og unge med handicap er kun 2 anbragt på Gentofte Kommunes egne institutioner. De resterende er for hovedpartens vedkommende anbragt på andre kommuners eller regionens institutioner. 2 er anbragt i familiepleje, og 1 er anbragt på et opholdssted. Gentofte Kommune døgnanbringer således hovedparten af børn og unge med handicap i eksterne tilbud, og af disse er hovedparten anbragt på andre kommuners eller regionens døgninstitutioner. Årsagen er, at disse børn og unge har forstyrrelser inden for autismspektret eller har en egentlig sindslidelse og har behov for højt specialiserede behandlingsmiljøer målrettet deres specifikke vanskeligheder og behov for intern skole. Gentofte Kommunes handicapinstitutioner på børne- og ungeområdet har alle børn eller unge, som i kombination med andre funktionsnedsættelser har vanskeligheder inden for autismspektret, men børn og unge med behov for en højt specialiseret pædagogik med særligt fokus på deres autismerelaterede udfordringer bør anbringes på autismspecifikke institutioner, hvor hele den pædagogiske praksis er målrettet den særlige opfattelse og forståelse, som mennesker med autistiske vanskeligheder møder verden med. Gentofte Kommune er således afhængig af den samlede regionale tilbudsvifte på det specialiserede handicapområde.

På specialbørnehaveområdet er halvdelen af børnene placeret i kommunens egen specialbørnehave Troldemosen. De øvrige 8 børn er placeret i eksterne tilbud på grund af deres særlige behov, og heraf er 5 børn placeret på en specialbørnehaveplads, som har et autismspecialiseret tilbud. På specialbørnehaveområdet køber Gentofte Kommune således primært pladser til børn med autismspektrumforstyrrelser.

På aflastningsområdet er 10 børn og unge tilknyttet aflastningsfamilier. Af de resterende 11 børn og unge er 10 i aflastning på kommunens egen institution Lundø, 1 er i eksternt kommunalt tilbud grundet særligt fysisk handicap, og 2 er i aflastning på private opholdssteder med særlig ekspertise inden for ADHD. Gentofte Kommune dækker således stort set eget behov i forhold til de børn og unge, som har behov for institutionsaflastning.

Siden 2007 er Gentofte Kommunes eget forbrug af pladser på Troldemosen steget fra 5 til 8, og kommunens efterspørgsel på Lundøs pladser er steget fra 4 børn, svarende til 0,89 døgnpladser, i 2008 til 10 børn, svarende til 2,05 døgnpladser, i 2010, jf. tabel 2.2, bilag 2. Der er angiveligt tale om en øget opmærksomhed i visitationen på at benytte egne institutionspladser frem for eksterne køb.

Det samme gør sig ikke gældende på kommunens handicap-døgninstitutioner, Broen og Camillehusene. Således har Broen siden 2007 kun haft 1 ung fra Gentofte Kommune og sælger pr. 1. august 2010 100 % af pladserne til andre kommuner i Region Hovedstaden, jf. tabel 2,2, bilag 2. Camillehusene har på nuværende tidspunkt 2 børn, hvor Gentofte Kommune er betalings- og handleansvarlig. Årsagen er, at Gentofte Kommunes behov for pladser til disse institutioners målgrupper ganske enkelt ikke er større, og at kommunens køb af eksterne pladser vedrører målgrupper, som Broens og Camillehusenes tilbud ikke er gearret til. Der er som nævnt tale om børn og unge med sindslidelser, børn og unge med autismspektrumforstyrrelser og ADHD. For børn og unge med autismspektrumforstyrrelser køber Gentofte Kommune i dag eksterne pladser i alle typer af tilbud – både aflastning, specialbørnehave og døgnanbringelse.

¹⁵ 2 med multihandicap, 6 med vanskeligheder indenfor autismspektret, 1 med ADHD, 1 med psykisk udviklingshæmning og 2 indenfor gruppen af sindslidende.

Et selvforsyningsprincip på handicapområdet for børn og unge er derfor ikke lige relevant i forhold til alle tilbudstyper og i forhold til alle målgrupper. Gentofte Kommune er allerede selvforsynende inden for døgnanbringelser til børn og unge med psykisk udviklingshæmning og multiple handicaps. Derimod har kommunen ikke døgnpladser til børn og unge, som har behov for særlige autissemiljøer eller behandlingsmiljøer til sindslidende, og antallet inden for disse grupper er så lavt, at der ikke umiddelbart er fagligt eller økonomisk grundlag for at oprette egne pladser. Samtidig ses det ikke aktuelt muligt at oprette særlige pladser til disse børn og unge på kommunens to døgninstitutioner, Camillehusene og Broen. Dette skyldes dels manglende fysisk kapacitet på nuværende tidspunkt og dels – som ovenfor beskrevet –, at sådanne højt specialiserede institutionspladser kræver en helt særlig pædagogisk og behandlingsmæssig indsats, som for nogle børn og unges vedkommende tillige kræver intern skole. Det kan dog ikke udelukkes, at Børn, Unge og Fritid i fremtiden vil undersøge, hvorvidt der kan etableres egne behandlingspladser, specielt til børn og unge med autisme.

Endvidere er kommunen stort set selvforsynende inden for aflastningsområdet i forhold til børn og unge, som har behov for institutionsaflastning. Der ses dog behov for at opkvalificere kommunens tilbud i forhold til en autismespecialisering og derved også understøtte selvforsyningsprincippet ved at tilbyde specialiseret institutionsaflastning til de børn og unge med diverse forstyrrelser inden for autismespektret, som profiterer mest af institutionsaflastning.

På specialbørnehaveområdet er der derimod behov for tiltag til at styrke selvforsyningen, idet der købes pladser til halvdelen af de børn, som placeres i specialbørnehave. Ved at etablere pladser i eget regi til en del af de børn, som nu placeres i eksterne pladser, kan kommunen - foruden at styrke selvforsyningen - også medvirke til en opfyldelse af nærheds- og inklusionsprincippet ved at tilbyde børnene og deres familier tilbud i nærmiljøet i tæt tilknytning til hjemmet og til andre lokale børnemiljøer.

Udviklingsbehov og ønskede udviklingstiltag

Gentofte Kommune har som stor udbyderkommune på det specialiserede handicapområde en bred vifte af tilbud, hvilket som udgangspunkt øger kommunens mulighed for at kunne tilbyde egne børn, unge og deres familier et specialiseret tilbud indenfor kommunens grænser.

Gentofte Kommune har samtidig som udbyderkommune adgang til at tilpasse udviklingen af de specialiserede tilbud i overensstemmelse med de regionale behov og tendenser, som beskrives i Rammeaftale 2011, og som også opleves i kommunens egne anbringelser. Således kan mulighederne for tilpasning og justering af tilbuddene indenfor autismespektret, de komplekse sammensatte diagnoser samt ungegruppen med fordel undersøges og analyseres. Da der er tale om et område med en langt større kapacitet end behov indenfor kommunen, er det centralt at anvende de generelle analyser af udviklingen indenfor regionen, således at mulighederne for salg af pladser indtænkes i alle forslag om udviklingstiltag på handicapområdet.

Børn og unge med autismespektrumforstyrrelser

Der opleves på landsplan en udvikling i antallet af borgere med en autismespektrumforstyrrelse eller ADHD. Gentofte Kommune oplever også denne stigning i diagnosticeringen, og i særdeleshed på aflastningsområdet stiger behovet for tilbud til de bedre fungerende børn og unge indenfor autismespektret. Set i lyset af ønsket om øget selvforsyning kan Gentofte Kommune med fordel arbejde mod en udvidelse af eksisterende tilbud til også at kunne rumme denne målgruppe.

Specialbørnehaven Troldemosen modtager i dag ikke børn, hvor den primære diagnose er indenfor autismespektret, og disse børn frekventerer derfor tilbud i andre kommuner. Det samme gør sig gældende på aflastningsområdet, hvilket betyder, at der mangler tilbud i Gentofte Kommune til disse børn og unge.

Med etablering af et nyt ungekollektiv til unge med Asbergersyndrom drevet efter almenboligloven med pædagogisk støtte efter servicelovens § 85 sætter Social og Handicap Drift eksplicit fokus på en ungeindsats overfor den bedst fungerende gruppe med autisme, og dette ønskes også tænkt ind i årene før det 18. år.

For at sikre princippet om nærhed og selvforsyning kan Gentofte Kommune med fordel arbejde for at skabe en rød tråd igennem viften af tilbud, som sikrer, at tilbuddene også kan rumme børn og unge indenfor autismspektret.

Ungemiljøer

Det ønskes i overensstemmelse med princippet om en sammenhængende og helhedsorienteret ungeindsats at arbejde med mulighederne for mere fleksible tilbud til gruppen af unge indenfor handicapområdet. Lovgivningen lægger som udgangspunkt op til et skift fra barn til voksen ved det 18. år og opererer således ikke med ungdom som en særlig livsfase med behov for deltagelse i et ungemiljø. Dette bør dog ikke begrænse tilbuddenes indsats overfor ungegruppen.

Der er pr. 1. august 2010 i alt 12 borgere over 18 år på kommunens døgntilbud for børn og unge, hvilket indikerer en eksisterende problematik med manglende plads på relevante voksentilbud eller en modstand mod at skifte fra det kendte miljø til et decideret voksenmiljø. De 12 unge er fordelt med hhv. 6 unge på Broen og 6 unge på Camillehusene. Gentofte Kommune er ikke betalingskommune for disse unge mennesker.

Broens unge overgår som udgangspunkt ikke til botilbud i Gentofte Kommune, hvorimod unge fra Camillehusene som oftest befinder sig indenfor Blomsterhusenes¹⁶ målgruppe og dermed har mulighed for at være skrevet op til tilbud i kommunen. Det er derfor relevant at analysere mulighederne for at etablere ungetilbud til unge med varige fysiske og psykiske funktionsnedsættelser i et samarbejde mellem Børn, Unge og Fritid og Social og Sundhed.

I en vurdering af behovet for tilbud til unge bør Gentofte Kommune også have fokus på gruppen af hjemmeboende unge med diagnoser indenfor autismspektret. Som nævnt er gruppen af diagnosticerede børn og unge indenfor autismspektret stigende, og det formodes, at der således også er tale om et stigende behov for ungetilbud til disse borgere.

Anbefalinger

Den ovenfor beskrevne udvikling på området og beskrivelsen af de udviklingsbehov, dette medfører, udmønter følgende konkrete forslag til tiltag.

Udvidelse af målgruppe på Troldemosen

Det foreslås at arbejde med en udvidelse af Troldemosens nuværende målgruppe til også at omfatte børn hvis hovedproblemstilling er autisme.

En udvidelse af Troldemosens målgruppe vil imødekomme flere formål. Bl.a. imødekommes princippet om selvforsyning, nærhed, inklusion og kvalitet i indsatsen, idet børn med autisme i Gentofte Kommune fremover vil kunne visiteres til tilbud indenfor kommunen og ikke som i den nuværende situation visiteres til tilbud udenfor kommunen. Samtidig vil udvidelsen bidrage til, at Troldemosens vigende belægning modvirkes, idet der skabes mulighed for yderligere salg af pladser til både Gentofte Kommune og

---

¹⁶ Tilbud under Social og Sundhed

til øvrige kommuner i regionen med behov for specialbørnehave til børn med autisme. En udvidelse af målgruppen er ligeledes i tråd med den generelle udvikling indenfor specialbørnehaveområdet, hvor kommunerne i Region Hovedstaden omstiller nogle tilbud til i højere grad at rumme kommunens egne børn, inklusiv børn med autisme¹⁷.

Der vurderes på nuværende tidspunkt at være 4 børn med autisme og autisnelignende træk i Troldemosen, som vil profitere af en specialisering af autismetilbuddet ved omstilling af Troldemosens pædagogiske ressourcer og rammer til netop denne målgruppe. Derfor vurderes der at være grundlag for at etablere en særlig gruppe for børn med autisme.

Gentofte Kommune har fra 2008 til 2010 visiteret 5 børn til tilbud udenfor kommunen, der retter sig mod børn med autisme¹⁸. Disse børn kunne rummes i Troldemosens tilbud, såfremt det var autismespecialiseret. Ud over disse børn med behov for tilbud i specialbørnehave har Gentofte Kommune et inkluderende dagtilbud, Baunegården, hvor en særlig gruppe rummer 6 børn indenfor autismespektret.

I overensstemmelse med princippet om nærhed, inklusion og selvforsyning foreslås der nedsat en arbejdsgruppe under Børn, Unge og Fritid, som har til formål at undersøge og belyse den generelle visitation til specialbørnehaveområdet, herunder en afklaring af forholdet mellem målgruppen på Baunegården og målgruppen på Troldemosen. Ydermere foreslås det, at denne arbejdsgruppe undersøger, i hvilket omfang Gentofte Kommunes egne ansatte på nuværende tidspunkt kan varetage den faglige opkvalificering af Troldemosens personale til at kunne udvide tilbuddet med en gruppe til børn indenfor autismespektret. En omstilling eller udvidelse af Troldemosens tilbud vil ellers kræve ressourcer til uddannelse af medarbejdergruppen og til ændringer af den fysiske indretning, som er en afgørende faktor i forhold til børn med autisme.

Udvidelse af målgruppen på Lundø

Mulighederne for en udvidelse af målgruppen og specialisering af aflastningstilbuddet til særlige grupper har været aktuelt, siden Gentofte Kommune i 2007 overtog aflastningsinstitutionen Lundø.

Bestyrelsen henvendte sig primo 2009 med en underskriftindsamling med ønsket om en udvidelse ud over det 18. år, idet unge i dag udskrives automatisk fra Lundø i forbindelse med det fyldte 18. år. I forlængelse af Rammeaftalens prognoser om fremtidigt stigende behov for aflastningspladser til børn og unge med vanskeligheder inden for autismespektret er der ligeledes behov for at undersøge muligheden for en udvidelse af målgruppen til også at omfatte de bedre fungerende børn og unge med autisme og ADHD. En sådan udvidelse vil betyde øget selvforsyning samt mulighed for aflastning i nærmiljøet.

Den helt centrale udfordring i forbindelse med udvidelse af Lundøs målgruppe er de fysiske rammer. De eksisterende fysiske rammer er allerede i dag en udfordring, hvor 24 pladser er fordelt på 16 værelser, og udgangspunktet derfor er, at der sover 2 børn/unge på hvert værelse. Dette mindsker i forvejen fleksibiliteten, f.eks. i forbindelse med et stigende behov for enkeltværelser, og giver ingen mulighed for oprettelse af særligt tilbud til børn og unge med autisme og ADHD eller til en særlig ungegruppe.

En udvidelse af Lundøs målgruppe til også at have et specifikt autisme/ADHD og/eller ungetilbud er således i tråd med de bærende principper i Perspektivplanen men forudsætter, at institutionen kan udvide de fysiske rammer. Dette spørgsmål bør bringes ind i et større tværgående arbejde med at analysere behov og muligheder på hele Bank Mikkelsens Vej-området, jf. afsnit 4.0 i kapitel 2 "Moderniserings- og ombygningsbehov".

¹⁷ Jf. intern skrivelse om en eventuel udvidelse af målgruppen på Troldemosen. Her er foretaget rundringning til omkringliggende kommuner med § 32 tilbud.

¹⁸ Til børn med autisme anvendes Sofieskolens børnehave og Kirsebærhuset.

Etablering af ungetilbud på Broen efter Servicelovens § 107

Etableringen af et decideret ungetilbud på Broen efter Servicelovens § 107 skete med virkning pr. 1. januar 2011 efter Børne- og Skoleudvalgets beslutning på udvalgets møde den 14. september 2010. Broen har en stor gruppe af unge, som Gentofte Kommune ikke har tilbud til, hvorfor Broens beboere som oftest overgår til tilbud i andre kommuner efter det 18. år. Samtidig har Broen i en længere periode oplevet, at gennemsnitsalderen for nyvisiterede beboere er stigende. Det betyder, at Gentofte Kommune i overensstemmelse med princippet om sammenhæng i ungeindsatsen og for at sikre selvforsyning med fordel kan udvide målgruppen på den ene afdeling til at rumme unge mennesker i alderen 16-25 år.

Formålet er at tilrettelægge individuelle forløb sammen med den unge ud fra dennes ønsker og forestillinger om fremtiden med særligt fokus på at styrke deres selvhjulpethed. De unge forberedes således til indtrædelse i en voksentilværelse med alt, hvad dertil hører.

Samtidig med beslutningen om etableringen af ungetilbuddet blev det besluttet at flytte Broens afdeling Gersonsvej fra de lejede lokaler på Gersonsvej 3 til kommunes egen bygning på Gladsaxevej 4 pr. 1. januar 2011. Denne bygning står ledig efter lukningen af Akutinstitutionen Alpha¹⁹. Det er således de 5 pladser på Gladsaxevej, der fremover drives efter Servicelovens § 67 for de 16-18 årige og § 107 for de 18-25 årige.

Udvidelsen af Broens målgruppe sker i samarbejde med Social og Sundhed, som fremover har mulighed for at visitere unge over 18 år til tilbuddet, - unge, som i dag primært visiteres til tilbud udenfor kommunen. Det forventes således at styrke kommunes selvforsyning på området, hvorfor der arbejdes med en udvidelse af kapaciteten fra 5 til 8 pladser i 2012.

For at kunne tilbyde et konkurrencedygtigt § 107 tilbud, som kan måle sig med lignende tilbud udenfor kommunen, er det centralt på sigt at kunne udvide pladstallet fra 5 til 8, hvilket afdelingens nye fysiske rammer giver mulighed for. Taksten i 2011 på afdelingen Hellerupvej er 2813 kr. pr. døgn og på Gladsaxevej 2287 kr. pr. døgn i modsætning til taksten i 2010 på 2763 kr. pr. døgn.

De udvidede fysiske rammer på Gladsaxevej giver mulighed for at arbejde med fleksible løsninger til alle kommunens borgere inden for målgruppen. På nuværende tidspunkt vurderes det, at 6-15 unge, som i dag er i andre kommuners tilbud, ligger i alders- og målgruppen for ungetilbuddet på Broen. Dette antal må formodes at være en indikation på det fremtidige antal unge, som vil have mulighed for at blive visiteret til et ungetilbud på Gladsaxevej - og er samtidig i overensstemmelse med selvforsyningsprincippet - frem for at blive visiteret til lignende tilbud i andre kommuner. Ydermere vurderes det, at ca. 5 unge indenfor de næste 2 år får behov for et ungetilbud i henhold til Servicelovens § 107 og § 108.

Ungetilbud til unge med multiple funktionsnedsættelser

Det anbefales, at Børn, Unge og Fritid i samarbejde med Social og Sundhed undersøger behov og mulighed for i fællesskab at etablere et tilbud til unge med multiple funktionsnedsættelser. De unge er i dag placeret enten i et børnemiljø eller i et voksenmiljø - miljøer, som ikke er målrettet til at opfylde særlige ungebehov. Et samarbejde mellem børne- og voksensystemet skal sætte fokus på skabelsen af ungemiljøer og overgangen mellem børne- og voksenmiljøer enten i form af oprettelse af et egentligt ungebotilbud eller ved et udvidet samarbejde mellem børneinstitutionerne og voksentilbuddene, som sikrer de unge mulighed for samvær og aktiviteter sammen med jævnaldrende.

¹⁹ Akutinstitutionen Alpha lukkede efter længere tid med vigende belægning pr. 1. maj 2010

Da Camillehusenes beboersammensætning aktuelt er præget af en høj alder, er det centralt at påbegynde arbejdet hurtigst muligt. Det er vigtigt at arbejde med en fleksibel løsning på tværs af børne- og voksenområdet, som eksempelvis kan muliggøre et organisatorisk tilhørsforhold indenfor begge opgaveområder eller overflytning mellem opgaveområder efter behov, således at der over tid frigives plads til nye børn.

Det foreslås, at der nedsættes en arbejdsgruppe med repræsentanter for Børn, Unge og Fritid og Social og Sundhed, som undersøger behovene og kommer med forslag til fremtidige initiativer på området.

Alle har ret til og adgang til relevante kommunikationsløsninger

På tværs af børne- og ungeområdet og voksenområdet har de sociale institutioner i 2009-2010 deltaget i et kommunikationsprojekt med fokus på uddannelse af personalet på institutionerne i kommunikation og kommunikative metoder. Projektet er i tråd med princippet om indtænkning af teknologi og innovative løsninger i opgaveløsningen, idet informations- og kommunikationsteknologi (IKT) har været et centralt fokus i projektet.

Mennesker med handicaps er ofte afhængige af deres omgivers evne til anvendelse af alternative kommunikationsformer. Med den teknologiske udvikling er mulighederne for kommunikation steget, men er samtidig udfordret af barrierer som det pædagogiske personales kendskab til den nye teknologi. Projektet er første skridt på vejen mod øget anvendelse af IKT som centralt værktøj i det pædagogiske arbejde og har fungeret med økonomisk støtte fra Handicappolitikken og solid opbakning og interesse fra de sociale institutioner indenfor handicapområdet. Projektet understøtter princippet om at indtænke ny teknologi og innovation i opgaveløsningen og skal medvirke til at skabe sammenhæng i kommunens tilbud på tværs af opgaveområder ved at sikre en fælles indfaldsvinkel til kommunikationsformerne inden for det samlede handicapområde.

Fremadrettet følges tilbuddenes arbejde med IKT i et tværgående netværk med deltagelse af medarbejdere fra tilbud på børne- og voksenområdet. I dette netværk er der mulighed for videndeling, sparring og fælles udvikling af arbejdet med kommunikation og kommunikative metoder.

Inklusionsprojekt på de sociale institutioner

Endelig ønsker Børn, Unge og Fritid i overensstemmelse med princippet om nærhed, inklusion og selvforsyning at sætte fokus på mulighederne for og arbejdet med inklusion på hele det specialiserede børne- og ungeområde. Inklusion på det specialiserede børne- og ungeområde handler ikke om at nedlægge specialiserede tilbud og inkludere børnene i almenmiljøer. De anbragte børn og unge har behov for det specialiserede miljø, som de er anbragt i. Derimod er der behov for et særligt fokus på, at disse børn og unge ikke bliver ekskluderet fra almenmiljøer på grund af deres anbringelse i specialiserede miljøer. De bør derfor sikres kontakt med almenmiljøer og i så høj grad som muligt tilbydes en hverdag, som er tæt på almindelige børns hverdag. Børn, Unge og Fritid har til derfor søgt statslige midler gennem Erhvervs- og Byggestyrelsens pulje til medarbejderdreven innovation i samarbejde med Det Nationale Videnscenter for Inklusion og Eksklusion (NVIE under UCC) og konsulentvirksomheden New Insight A/S.

Erfaringer fra tidligere arbejde med inklusion i kommunen viser entydigt, at uddannelse af personalet mod en øget inkluderende pædagogik er centralt for succes i arbejdet med inklusion. Børn, Unge og Fritid ønsker derfor at iværksætte et uddannelsesforløb parallelt med konkrete inkluderende tiltag, som alle skal springe ud af praksis og udvikles i praksis. Der skal arbejdes på både det psykosociale område og på handicapområdet, da områderne har det til fælles at skulle sikre børnenes og de unges muligheder for deltagelse i samfundets aktiviteter. Projektet iværksættes primo 2011 og løber over en 2-årig periode.

2.2. Specialundervisning for børn og unge

I Gentofte Kommune oplever vi, at stadig flere sårbare børn og unge har brug for ekstra støtte enten i forbindelse med eller i stedet for det almindelige folkeskoletilbud. Det kan være børn og unge med en eller flere vanskeligheder, som gør det svært for dem fagligt eller socialt at følge med i skolen. Der er en stor spændvidde i, hvad disse børn og unges problemstillinger betyder for deres muligheder for at gå i skole. Nogle børn har brug for meget specialiserede tilbud, andre børn kan med lidt støtte følge med i den almindelige folkeskole. I videst muligt omfang søger vi at give tilbud til sårbare børn i deres nærmiljø. Støtten spænder fra ekstra støtte til børn i folkeskolen til køb af pladser på specialiserede specialskoler.

Den specialpædagogiske indsats i Gentofte Kommune hviler på følgende principper:

- Specialpædagogisk indsats skal i samråd med forældrene gives til børn og unge, hvis udvikling kræver særlig hensyntagen eller støtte
- Den specialpædagogiske indsats skal tilrettelægges med udgangspunkt i det enkelte barns behov
- Den specialpædagogiske indsats skal organiseres ud fra et princip om tidlig og forebyggende indsats og efter nærhedsprincip, som tilstræber tæt sammenhæng i klassen
- Indsatsen skal tilrettelægges ud fra et ønske om at foretage mindst muligt indgreb i børnenes skolegang

De langsigtede mål

Gentofte kommune har gennem de sidste 10 år haft fokus på at udvikle den inkluderende skole. Dette har haft til formål at skabe lokale undervisningstilbud til de børn, der tidligere blev segregeret til andre skoletilbud eller blev undervist i andre fysiske rammer end i eller omkring klassen.

Samtidig har det været formålet at øge personalets viden og indsigt om den inkluderende skoles måde at fungere på og udvikle de pædagogiske metoder og tænkemåder, der er en del af denne måde at indrette skolen på.

Denne udvikling danner grundlag for, at vi nu er klar til at møde de kommende års udfordringer, som blandt andet består i at:

- rumme en større forskellighed/spredning i normalundervisningen
- oprette kvalificerede lokale tilbud som alternativ til omkostningstunge tilbud i andre kommuner
- møde det enkelte barn på dets egne forudsætninger

Dette forudsætter en helt ny form for fleksibilitet, samtidig med at vi i højere grad opfatter det enkelte barn som en del af fællesskabet. Hermed aktualiseres relationerne mellem de involverede børn og voksne og børnene indbyrdes dermed aktualiseres.

Siden strukturreformen i 2007 har kommunerne i Region Hovedstaden samarbejdet på specialundervisningsområdet. Gentofte Kommune indgår i netværk 4 med Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Ballerup, Herlev, Gladsaxe og Frederiksberg. De 7 kommuner forsøger sammen at sikre tilbud til de børn, der har behov for mere specialiserede tilbud. Målgruppen for tilbuddene er de børn i netværkets kommuner, hvis særlige behov er af en sådan art eller omfang, at de ikke kan tilgodeses ved kommunernes egne foranstaltninger.

Tendensen har de seneste år været, at kommuner vægter nærhed stadig højere og forsøger at etablere egne tilbud, der kan rumme de fleste af kommunens børn. Dette sker dels for at sikre, at børnene kan få en hverdag i nærmiljøet, og dels fordi, det har vist sig økonomisk fornuftigt.

Gentofte har oprettet 5 kompetencecentre, der specialiserer sig i problemstillinger, der tidligere har været visiteret til specialiserede specialskoler - se beskrivelse af kompetencecentre nedenfor.

På længere sigt ønskes specialundervisningsområdet for børn og unge udviklet i retning af:

- En gennemgribende ændring i vores syn på normalundervisning - således, at en del af de børn, der i dag modtager specialundervisning, i fremtiden rummes i den enkelte klasse ved hjælp af kompetenceudvikling og efteruddannelse af lærerne og ved hjælp af undervisningsdifferentiering. Begreberne normal- og specialundervisning bør smelte mere sammen og afskaffes som daglige begreber på skolerne. Udviklingen af en fælles forståelse og en tydeliggørelse af skolens kurs på det samlede undervisningstilbud er ledelsens ansvar i et strategisk samarbejde med både personale og forældre. Den fælles kulturforståelse hos alle bør således udvikles for at understøtte inklusionen allerede fra skolestarten.
- Tidlig indsats - Alle der forsker og beskæftiger sig med problematikkerne omkring sårbare børn i gennem skoleforløbet nævner "tidlig indsats" som en præmis, der kan hindre senere problemer med hensyn til manglende udvikling på de faglige og sociale områder. Vi ønsker at arbejde med udviklingen af pædagogernes faglige kompetencer. Samtidig bør skole- og fritidsdelen i højere grad planlægges, udføres og evalueres de enkelte børns samlede skoledage, og dermed sættes fokus på "det hele barn" allerede fra skolestart.

Beskrivelse af nuværende tilbud

For at støtte både gruppen af sårbare børn og unge, der har glæde af at være tilknyttet den almindelige folkeskole, og børn, der har behov for mere specialiserede tilbud, har Gentofte Kommune udviklet fem kompetencecentre.

Fire af kompetencecentre er fysisk placeret på fire af kommunens folkeskoler, det femte er kommunens specialskole Søgårdsskolen. Kompetencecentre har specialiseret viden om børn og unge med svære læsevanskeligheder, med socialkognitive forstyrrelser, med autismspektrumsforstyrrelser, generelle indlæringsvanskeligheder og andre læringsvanskeligheder.

Dyslexia

- Kompetencecenter for børn og unge med svære læsevanskeligheder

Kompetencecenter Dyslexia har til opgave at styrke indsatsen i forhold til børn og unge med svære læsevanskeligheder, herunder ordblindhed. Kompetencecenter Dyslexia er fysisk placeret på Gentofte Ungdomsskole.

Målgruppen er elever, som ved testning og anden dokumentation viser sig ikke at kunne få nok ud af en målrettet indsats i folkeskolen. Målgruppen er børn fra 5. klasse og opefter. Kompetencecenter Dyslexia består dels af en helårsskole, Palæet, for 6/7 klasse og for 8/9 klasse, dels af intensive 10-ugers kurser for elever med læsevanskeligheder fra 5.- 8. klassetrin.

Tilbuddet er under opbygning, - således er første helårshold begyndt i august 2010, og i løbet af 2011 påbegyndes 10-ugers kurserne. Tilbuddet om vejledning iværksættes ligeledes i løbet af 2011. Der er i øjeblikket tilknyttet 10 elever. Når tilbuddet er fuldt udbygget, kan det rumme 8 elever i 6. og 7. klasse og 8 elever i 8. og 9. klasse i helhedstilbuddet. De intensive kursusforløb på 10 uger vil kunne rumme 6 elever.

Undervisningen i kompetencecenter Dyslexia baseres på den nyeste viden indenfor læse- og skriveudvikling og varetages af faguddannede speciallærere. Der bliver i høj grad gjort brug af kompenserende it-værktøjer.

Hulen

- Kompetencecenter for børn med socialkognitive vanskeligheder, som f.eks ADHD

Kompetencecenter Hulen har til opgave at tilbyde børn med socialkognitive vanskeligheder fra 0.-3. klassetrin specialundervisning og fritid i et overskueligt og trygt miljø samtidig med, at den store skoles muligheder for inkluderende pædagogik er til stede. Hulen har til huse på Ordrup Skole, og her arbejder både lærere og pædagoger med specialviden på området.

Hulen er et indskolingstilbud for børn med ADHD og andre socialkognitive forstyrrelser, eksempelvis Tourettes Syndrom. Der er i øjeblikket 7 børn i Hulen. Hulen er et heldagstilbud, der har åbent fra kl. 8 – 16 på alle skoledage. I skolernes ferie tilbydes børnene pasning i skolens GFO, hvor en medarbejder fra Hulen er til stede.

I Hulen modtager børnene undervisning i en overskuelig gruppe og med tæt kontakt med lærere og pædagoger. Det pædagogiske indhold passer til børnenes klassetrin. Her arbejdes med en høj grad af struktur og visualisering for at skabe en tryk og forudsigelig hverdag.

Rummet

- kompetencecenter for børn med vanskeligheder inden for autismspektret

Kompetencecenter Rummet har til opgave at tilbyde børn med vanskeligheder inden for autismspektret specialpædagogisk støtte og undervisning, således at børnene kan forblive tilknyttet en klasse samtidig med, at den nødvendige støtte til udvikling og læring er til stede. Rummet har til huse på Skovgårdsskolen.

Rummet er et tilbud til børn med Asperger og lignende gennemgribende udviklingsforstyrrelser. Rummet har egne fysiske lokaler, så det er muligt at støtte børnene i deres undervisning og sociale samspil både i klasse miljøet og i det lille overskuelige miljø. Rummet er et heldagstilbud, der har åbent alle skoledage kl. 8 - 16. I ferierne tilbydes børnene aktiviteter i skolens GFO, hvor en medarbejder fra Rummet er til stede. Der er i øjeblikket 6 børn i Rummet.

Børnene i Rummet støttes i at udvikle sig fagligt og socialt inden for rammerne af en almindelig skoleklasse. Børnene er først og fremmest tilknyttet deres egen klasse og følger klassens årsplan og arbejder med klassens undervisningsmaterialer.

Satellitten

- Satellitten er kompetencecenter for børn, der har svært ved at indgå og fungere i en almindelig klassesammenhæng. Børnene har det oftest svært i de sociale samspil og har læringsmæssige vanskeligheder.

Satellitten har til huse på Gentofte skole. Kompetencecentrets målgruppe er børn med vanskeligheder af læringsmæssig og social art, der medfører, at de ikke profiterer af at være i en almindelig klasse. Satel-

littens opgave er at skabe et miljø og udvikle metoder, der kan fastholde og inkludere børn med disse vanskeligheder i det almindelige skolemiljø. Der er i øjeblikket tilknyttet 8 børn til satellitten.

Satellitten er et heldagstilbud, der har til huse i egne lokaler på Gentofte Skole. Der er tilknyttet lærere og pædagoger med specialviden, og der samarbejdes tæt med børnenes klasser.

De børn, der tilknyttes Satellitten, vurderes at have et omfattende behov for en særlig tilrettelagt relations- og ressourcypædagogisk indsats, så de på længere sigt bliver i stand til at profitere af den almindelige undervisning. Nogle af børnene er i starten i Satellitten en stor del af skoledagen. Efter et stykke tid arbejdes der med tilbageslutning til klassemiljøet efter en særlig tilrettelagt plan.

Søgårdsskolen

Søgårdsskolen er Gentofte Kommunes specialskole i folkeskoleregiet. Søgårdsskolen rummer fire afdelinger med plads til omkring 115 børn i alderen 6-18 år.

Søgårdsskolen er et tilbud til børn og unge med særlige behov. Børnenes udfordringer er overvejende generelle indlæringsvanskeligheder samt vanskeligheder inden for autismspektret. Også børn med Downs Syndrom, børn med lettere fysiske handicap og børn, som er skrøbelige af andre årsager, hører til skolens målgruppe.

Skolens udgangspunkt er børnenes sociale samspil, hvilket betyder, at børnene ikke er opdelt efter diagnoser. Et særkende ved Søgårdsskolen er den interne inklusion, hvor målet er, at børnene udvikles i fællesskaber uafhængigt af deres eventuelle diagnoser.

Mir

Gentofte Kommune råder fast over ca. 24 pladser på det specialpædagogiske skole- og behandlingstilbud Mir. I øjeblikket er der 37 børn fra Gentofte Kommune på Mir.

Mirs målgruppe er børn med sociale og emotionelle problemer i en sådan grad, at de ikke kan rummes i folkeskolen, og at det går ud over deres faglige niveau, samt børn med en kombination af ADHD eller forstyrrelser inden for autismspektret og sociale og emotionelle vanskeligheder.

Andre tilbud

Udover kompetencecentre tilbydes der i dag en bred vifte af specialundervisning på den enkelte skole. Fra læsevejledning i kortere eller længere periode til decideret personstøtte, hvis det er det, der er behovet. Der er en del elever, der er enkeltintegrerede, - det betyder, at de går i en normal klasse med støtte. Der er pt. 117 enkeltintegrerede elever i Gentofte Kommune.

Herudover køber Gentofte Kommune pladser i andre kommuner til børn med multiple handicap eller omfattende funktionsnedsættelser. Vi benytter en bred vifte af tilbud efter det enkelte barns behov. De skoler, vi benytter mest, er Geelsgårdsskolen, Bakkeskolen og Skovmoseskolen.

Udvikling i behov

Da Gentofte Kommune ikke udbyder pladser til andre kommuner på området for specialundervisning for børn og unge, vil vi udelukkende fokusere på udviklingen af antallet af elever, der modtager specialundervisning, og hvilken form for undervisning, de modtager.

Samlet set modtager ca. 10 % af alle skolebørn specialundervisning. Dette strækker sig fra læseundervisning til placering på en specialiseret specialskole. Lidt over 5 % er specialundervisning i mindre grad, og lidt under 5 % er vidtgående specialundervisning. I det følgende vil vi fokusere på den vidtgående specialundervisning, herunder de enkeltintegrerede elever, da det er på dette område, de meget udgiftstunge tilbud findes.

I skoleåret 2005-06 var der i alt 27 enkeltintegrerede elever. I de efterfølgende skoleår er dette tal steget til nu at være 117 (skoleåret 2010-2011). En ganske markant stigning, der betød en stigning i udgifterne fra 4,7 mio. kr. i 2005-2006 til 17,1 mio. kr. i 2009-2010. I skoleåret 2010-2011 er udgifterne på et niveau på godt og vel 14 mio. kr. Udover denne økonomiske tilpasning er der i høj grad brug for en nøje gennemgang af området og ikke mindst skolernes muligheder for at inkludere elever med særlige behov.

Antallet af elever på Søgårdsskolen er 109. Heraf er 9 elever fra andre kommuner. Der er tale om elever, der har gået på skolen i flere år, da vi i de senere år ikke har været i stand til at optage udenbys børn, da vi selv skulle bruge alle de pladser, der er. Der er stor efterspørgsel på pladser på Søgårdsskolen, så hvis vi i fremtiden får ledige pladser, vil det være muligt at sælge dem til de omkringliggende kommuner.

Antallet af børn på specialiserede specialskoler har udviklet sig fra 44 i 2008/09 til 30 i 2010/11. Hvis man kigger på det samlede antal børn til specialiserede tilbud (dvs. inklusiv behandling, Askovgårdens skoletilbud MIR, specialklasser i andre kommuner, m.m.), er antallet faldet fra 114 i skoleåret 2008-2009 til 105 i skoleåret 2010-2011. Udgiften til disse placeringer er i samme periode faldet fra ca. 48 mio. kr. til ca. 44 mio. kr.

Der er elever med så komplekse behov, at det ikke vil kunne løses af Gentofte Kommune alene, men arbejdet med kompetencecentre skulle gerne i de kommende år kunne sikre, at kommende elever med særlige behov i højere grad tilbydes placering internt i kommunen. Se i øvrigt tabel 2.10 og 2.11, bilag 2.

De specialskoler, vi benytter mest, har følgende tilbud:

Geelsgårdskolen er Region Hovedstadens landsdelsdækkende specialskole for elever med forskelligartede funktionsnedsættelser af fysisk, psykisk og sansemæssig karakter. Geelsgård er et helhedstilbud, dvs. et samlet skole-, behandlings- og fritidstilbud, hvor der til hver elev er tilknyttet et tværfagligt team. Gentofte Kommune har i øjeblikket 7 børn på Geelsgård.

Bakkeskolen er en specialskole for børn med behov for vidtgående specialundervisning. Skolen er primært for børn med autisme og børn med diagnosen Aspergers syndrom. Helhedstilbuddet har plads til 50 - 60 elever fordelt fra 0. til 10. skoleår. Skolen har 9 - 11 klasser med 3 til 7 elever i hver. Klasserne sammensættes ud fra børnenes alder og funktionsniveau. Gentofte Kommune har i øjeblikket 5 børn på Bakkeskolen.

Skovmoseskolen er en specialskole, der modtager elever med vidt forskellige forudsætninger. Fælles for Skovmoseskolens elever er, at de alle har et eller flere handicap. Det primære er nedsat intelligens. Enkelte elever har autisme eller ADHD i lettere grad. Gentofte Kommune har i øjeblikket 9 børn på Skovmoseskolen.

Anbefalinger

I forbindelse med strategien 'Service i udvikling' udarbejdes der på det specialpædagogiske område en redegørelse for, hvorledes specialundervisningen og den øvrige specialpædagogiske indsats i Gentofte Kommune kan videreudvikles således, at kvaliteten kan sikres, og økonomien styres på det besluttede niveau. Redegørelsen vil bestå af en række forslag til fælles retningslinjer, der rækker fra beslutninger

på politisk niveau til den konkrete indretning af det specialpædagogiske område på den enkelte skole. Perspektivplanen for social- og specialundervisningsområdet vil udgøre den overordnede ramme og beskrive de langsigtede mål som redegørelsen skal agere i forhold til.

Der skal fortsat arbejdes med at få bragt nærhedsprincippet i spil, så stort set alle børn og unge i fremtiden skal modtage et lokalt skoletilbud. Samtidig skal de fleste økonomiske styringsmidler udlægges til skolerne, så visitationsansvar og styring kan følges ad. Gennem faglige drøftelser og dialog af de forskningsmæssige resultater på området vil målsætningen være at opnå nye veje og muligheder i opgaveløsningen.

I forbindelse med kommunalbestyrelsens beslutning om at omstille det pædagogiske områdes økonomi i de næste 4 år med en reduktion på i alt 20 millioner frem til 2014 skal der ske væsentlige ændringer på struktur og indhold i skolernes arbejde med specialundervisningen.

De konkrete forslag, der allerede nu kan peges på, er:

Kompetencecentre

Flere kompetencecentre, hvis konkrete indhold skal nærmere kortlægges. I den forbindelse foregår der en evaluering af et af de eksisterende kompetencecentre, Satellitten, som skal bringe udviklingen videre. De foreløbige anbefalinger vil være en del af afsættet til det fremtidige arbejde med at kvalificere de øvrige kompetencecentre i kommunen samt være grundlaget for etableringen af nye centre på flere skoler. For at give en forståelse af det videre arbejde er her et uddrag af den eksisterende strategi og de anbefalinger, evalueringen har resulteret i:

Uddrag af ”Strategien for udvikling og indhold af den specialpædagogiske indsats i Gentofte kommune fra 2009 – 2013”

Det er arbejdsgruppens vurdering, at vi for at tilgodese elever med særlige behov bør udbygge skolevæsenet med strukturer, der på en gang giver et væsentlig mere differentieret udbud af specialundervisning og specialpædagogisk kompetence, og som samtidig fastholder skolens og skolevæsenets inkluderende mål.

Et Kompetencecenter er et sted, hvorfra der både gives konkret undervisning til enkelte elever og gives specialpædagogisk konsulentbistand til andre skoler:

- En mindre gruppe elever får noget af eller en overvejende del af deres undervisning
- Gruppen er ikke isoleret fra skolens øvrige elever, men modtager evt. andre elever efter aftale, ligesom eleverne i gruppen kan være sammen med andre elever i forskellige aftalte undervisningsforløb. Ligeledes skal nogle af lærerne have undervisningsopgaver både i og uden for gruppen
- Kompetencecentret samarbejder i et vidensnetværk med de andre Kompetencecentre i kommunen, f.eks. Søgårdsskolen
- Til Kompetencecentret knyttes forskellige eksperter fra f.eks. PPR
- Kompetencecentret samarbejder med andre tilsvarende strukturer udenfor kommunen

Kompetencecentrets målgrupper er principielt meget brede. Det er i høj grad tilbuddet om og de pædagogiske metoder snarere end diagnoser, der afgør om en problemstilling falder ind under et Kompetencecenters målgruppe.”

I forhold til den videre udvikling af Satellitten anbefales der blandt andet følgende:

- At det tætte forældresamarbejde, som er en af projektets store styrker, fastholdes
- At der arbejdes med forbedring af samarbejdet med børnenes stamklasser, så børnene i størst mulig udstrækning bevarer den relationelle tilknytning til stamklassen samtidig med, at de er tilknyttet Satellitten
- At der arbejdes videre med fastlæggelse af konkrete succeskriterier, som giver mening for medarbejdere og samarbejdspartnere i projektet og samtidig styrker fokus på projektets metoder og indsatser

De ovenstående anbefalinger fra evaluering af Satellitten er centrale for det videre arbejde med kompetencecentre, herunder deres struktur, organisation og pædagogiske indhold. Det anbefales at der i 2011/2012 etableres et center mere på en skole. Der er flere udfordringer i forbindelse med etableringen, men manglen på fysisk plads på skolerne synes at være en af de største.

Kvalificering af de nuværende kompetencecentre:

De nuværende kompetencecentres funktioner skal drøftes igennem med hensyn til deres pladsmæssige funktioner, deres bemanning og deres pædagogiske placering på skolen. Kvaliteten udvides løbende, og centrenes personale kompetenceuddannes fremover i forhold til deres behov og konkrete arbejde med målgrupperne.

Skærmede miljøer på skolerne

Der oprettes ” skærmede miljøer” på hver enkelt skole, der skal sikre, at specialundervisningsopgaven finder sted i lokalmiljøet på en måde, der er tilpasset barnets behov. De skærmede miljøer skal sikre, at de børn, der har behov for dette, kan få hjælp i et miljø, der tilgodeser det enkelte barns behov for ”det lille miljø” undervejs i skoledagen. Samtidig skal de skærmede miljøer være med til at sætte yderligere fokus på fagligheden i specialundervisningen.

Koordinerende specialpædagogisk organisering

De fleste af skolerne arbejder i dag med et Specialcenter, Videnscenter osv., der indeholder både konkret undervisning og rådgivning på skolerne. Alle skolerne skal have etableret en specialpædagogisk organisering, som koordinerer arbejdet med den specialpædagogiske indsats på skolen og samarbejdet med normalundervisningen.

Den specialpædagogiske organisering kan i fremtiden rumme det skærmede miljø og sikre stærke kompetencer til at sætte hurtigt ind overfor elever med særlige problemer/behov. Centret skal blandt andet tage hånd om udsatte børn, der mangler motivation og støtte hjemmefra.

Konferencesystemer

Der skal etableres velfungerende konferencesystemer på alle skoler. For at skabe god sammenhæng og sætte kvaliteten i spil inden for den specialpædagogiske indsats er en vigtig præmis, at skolernes konferencesystemer fungerer tilfredsstillende. Konferencesystemer forstås både som det interne system og samarbejdet med det eksterne system. Der udarbejdes redskaber til skolerne, så de kan oprette velfungerende konferencesystemer. Der skal være en synlig systematik til stede, som hjælper til, at procedureerne

fungerer. Mindstekravet skal være en kvalitativ planlægning og opfølgning af de enkelte børns udvikling koordineret med PPR's arbejde på skolen.

Indsatsen i normalundervisningen

Den specialpædagogiske indsats i fremtiden vil i meget høj grad være med fokus på, hvordan "normalmiljøet" i skolens hverdag klarer udfordringerne med den elevgruppe, der tidligere har modtaget almen specialundervisning efter § 20.1. i folkeskoleloven. Disse børn skal i fremtiden undervises inden for normalmiljøet på vores skoler, hvor de skal profitere af undervisningens forskellige karakterer.

Undervisningsmetoder – den differentierede undervisning.

Der sættes særligt fokus på kompetenceudvikling omkring den differentierede undervisning og på de strukturelle og organisatoriske forhold, som den udmøntes i. Kvaliteten af undervisningsdifferentieringen skal udbredes og højnes på skolerne. Gentofte kommune har i de sidste 10 år arbejdet med både den fysiske ramme og med den metodiske kvalitet i undervisningen. Perspektivet fremover vil blive en stor udfordring for normalundervisningens metodik, og en planlagt indsnævring af det specialpædagogiske felt bliver, at omstillingen fra klasseledelse og lærerens faglige kompetence skal prioriteres.

Omstilling

De økonomiske konsekvenser af udviklingen på det specialpædagogiske felt i de senere år har gjort det nødvendigt at skabe nytænkning omkring opgaveløsningen i kommunen. Fordringen om at fastholde og udbygge kvaliteten af tilbuddene på skolerne udfordrer både ledelse, personale og forældre med hensyn til at tænke i mulige omstillinger af det specialpædagogiske tilbud. Det betyder, at arbejdet i fremtiden vil dreje sig om at drøfte "Inklusionens" karakter og konsekvens.

Strategien i arbejdet er et fortsat arbejde med nærhedsprincippet og med inklusionen af de børn, der tidligere blev tilbudt undervisning i segregerede miljøer. Arbejdet vil derfor dreje sig om at drøfte kvaliteten i vores skoler og i de tilbud (kompetencecentre + skærmede miljøer), som er kernen i strategien, og de relaterede konsekvenser for normalundervisningen.

2.3 Voksenområdet

Voksen-handicapområdet omfatter tilbud til handicappede borgere, sindslidende og socialt udsatte. Dette omfatter længerevarende og midlertidige botilbud, dagtilbud (aktivitets- og beskæftigelsestilbud), hjælpeordninger (Borgerstyret Personlig Assistance), hjemmevejledning og bostøtte og anden socialpædagogisk støtte dele af den kompenserende specialundervisning for voksne samt ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov (den Særligt Tilrettelagte Ungdomsuddannelse (STU)). Desuden omfatter området alkohol- og stofmisbrugsbehandling.

På voksenområdet driver Gentofte Kommune 13 bo-, dag- og klubtilbud foruden et hjemmevejleder-, bostøtte- og SKP-team, der yder støtte og vejledning i hjemmet samt jobtræning i Next Job Center for Specialterapi og Snoezelhuset. Der er i alt 25 bo-, dag- og klubtilbud tilknyttet Job- og Aktivitetscentret. Desuden har Gentofte Kommune driftsoverenskomst med 7 selvejende tilbud.

Gentofte Kommune har i alt 270 pladser i botilbud, heraf omkring 180 pladser forbeholdt borgere med udviklingshæmning. Dertil kommer ca. 390 dag- og klubtilbuds pladser, heraf er de 350 pladser målrettet borgere med udviklingshæmning. Tilbuddene rummer spænder vidt fra at omhandle få timers støtte i eget hjem til botilbud med døgnbemanding.

2.3.1 Borgere med autismespektrumforstyrrelser

Målgruppen voksne borgere med en autismespektrumforstyrrelse er meget bred. Målgruppen rummer både borgere, hvis hovedproblemstilling er et egentligt udviklingshandicap, og hvis adfærd kan sidestilles med en autismespektrumforstyrrelse og borgere, der er fra højt til almindeligt begavede og kan klare sig i egen bolig med støtte.

Det fælles for borgere med en autismespektrumforstyrrelse er, at de uanset øvrigt funktionsniveau har problemer med forestillingsevne, kommunikation og socialt samspil, og at de ofte har behov for støtte, der kan hjælpe med at skabe struktur og forudsigelighed.

For borgere med en autismespektrumforstyrrelse gælder, at mulighederne for differentieret og autismefaglig støtte til den enkelte kan være afgørende for, hvordan vedkommende klarer sig gennem livet. Der er gode erfaringer med at anvende IT som støttefunktion til dele af målgruppen, og senest er opnået positive erfaringer med eksempelvis Smartphones til at hjælpe borgerne med at strukturere hverdagen, understøtte aktiviteter, aftaler etc.

De langsigtede mål

Gentofte Kommune har i dag begrænsede tilbud til målgruppen, men ønsker at ændre dette.

De langsigtede mål er:

- At der er størst mulig sammenhæng mellem indsatsen på børneområdet, på ungeområdet og på voksenområdet både hvad angår tilbudsstrukturen og kontinuitet i pædagogisk metode, kommunikationssystemer, o.lign.
- At Gentofte Kommune har en tilbudsstruktur, der i overvejende grad indebærer selvforsyning til målgruppen, gerne i samarbejde med én eller flere kommuner. Tilbudsviften forventes at dække botilbud, dagtilbud og beskæftigelse, uddannelses- og fritidstilbud til autismsfaglig støtte i eget hjem borgere i målgruppen mv.
- At tilrettelægge kommunens tilbud, så borgere, der er i stand til det med den nødvendige støtte - kan deltage i aktiviteter, uddannelse, arbejde, mv. på lige fod med andre borgere.
- At borgere med en autismspektrumforstyrrelse har mulighed for et aktivt fritidsliv.

Samtidig med etablering af eller omlægning til nye pladser og tilbud arbejdes der på at opbygge et organisatorisk fokus på området, der understøttes såvel ledelsesmæssigt som medarbejdermæssigt ved at sætte fokus på de nødvendige autismsfaglige kvalifikationer og kompetencer. Dette vil på kort sigt igangsættes gennem et samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune om at sikre de nødvendige tilbud til målgruppen og opbygge den nødvendige specialviden.

Beskrivelse af nuværende tilbud

Botilbud

Gentofte Kommune er langt fra selvforsynende på området i dag. Vi har alene boliger til de bedst fungerende borgere med autismspektrumsforstyrrelser og til de, der er så svage, at de har autisme i kombination med andre funktionsnedsættelser som egentlig udviklingshæmning, synshandicap eller svære adfærdsproblemer i kombination med sindslidelser. Nedenfor beskrives den nuværende tilbudsstruktur.

Botilbuddet Kastaniely

Botilbuddet har plads til 5 borgere med let til moderat autismspektrumforstyrrelse. Tilbuddet beboes pt. af 5 unge mænd. Tilbuddets fysiske rammer er ikke tidssvarende.

Skelvej 1

I 2011 indvies botilbuddet på Skelvej til 10 normalt begavede borgere med autismspektrumforstyrrelse. Der vil være 4 boliger med nattevagt og 6 uden. Tilbuddet retter sig mod unge, der vil have beskæftigelse af forskellig art i dagtimerne, fx. uddannelse eller job, men som har behov for at der som led i botilbuddet er pædagogisk støtte, der kan bistå i forhold til konkrete hjælpebehov.

Andre tilbud i kommunen, der rummer borgere med en autismspektrumforstyrrelse

Gentofte Kommunes botilbud Blindenetværket har i et enkelt hus boliger til borgere med et overordentligt stort støttebehov. Borgernes hovedproblemstilling er svær udviklingshæmning, synshandicap samt autismspektrumforstyrrelser. Der er aktuelt 7 boliger, hvoraf enkelte er skærmede boliger for borgere med en stærkt udadreagerende adfærd.

Bank-Mikkelsens vej 20-22 bebos af borgere med svær udviklingshæmning og en udadreagerende adfærd, heraf de fleste uden verbalt sprog. Borgernes adfærd gør, at de profiterer af den samme pædagogiske tilgang som borgere med svære autismspektrumforstyrrelser. Der er tale om 14 boliger.

Dagtilbud

Der er i Gentofte Kommune ikke egentlige tilbud om beskyttede beskæftigelsestilbud efter SEL § 103 til borgere med autismespektrumforstyrrelser, men der anvendes pladser på enkelte af kommunens dagtilbud, eksempelvis Job- og Aktivitetscentret (JAC) og Gentofte Håndarbejdsværksted.

Gentofte Kommune har et enkelt aktivitets- og samværstilbud, der helt eksplicit er oprettet til borgere med autismespektrumsforstyrrelser, nemlig Stjernedal, som er blandt Job- og Aktivitetscenterets tilbud.

En række af kommunens øvrige dagtilbud tilbyder imidlertid pladser til bl.a. borgere med svær udviklingshæmning og autismespektrumforstyrrelser. Det gælder:

- Helhedstilbuddene Blindenetværket (Solhusene) og Bank-Mikkelsens vej 17
- Job- og Aktivitetscenteret: Team 5 og Stjernedal
- Birkegården.

Fritidstilbud

Gentofte Kommune har ikke et egentlig fritidstilbud til borgere med autismespektrumforstyrrelse. Et fritidstilbud kan ex. være et sted, hvor primært de unge kan mødes med andre unge, der kan dyrkes fritidsinteresser, netcafé, læses lektier, være netværk, laves mad mv. – alt efter hvad der sættes i gang og efterspørges i klubben.

Socialpædagogisk støtte efter SEL § 85

Gentofte Kommunes hjemmevejlederteam leverer som udgangspunkt ikke støtte til borgere med en autismespektrumforstyrrelse. Hjemmevejledernes ydelse er i dag primært rettet mod borgere med udviklingshæmning. Støtten leveres udelukkende i dagtimerne. Der anvendes derfor hovedsagelig eksterne leverandører med særlig autismedaglig viden til borgere med autismespektrumsforstyrrelser.

Udviklingen i behov

Der har de seneste år været en stigning af personer med en diagnose inden for autismespektret, hvilket lægger et øget pres på kommunens behov for at sikre de nødvendige støttemuligheder. Stigningen indenfor målgruppen er generel på landsplan og kan ikke præcist forklares, men en del af forklaringen er mere opmærksomhed på målgruppen og bedre diagnoseredskaber.

Yderligere er fagligheden på området udviklet meget, og der stilles fra det omgivende samfund stigende krav til, at borgere med en autismespektrumforstyrrelse modtager pædagogisk bistand, der tager udgangspunkt i en særlig autismedaglighed, der imødekommer borgerens behov for kompensation i forhold til manglende forestillingsevne, vanskeligheder i kommunikationen samt socialt samspil. Der er således et behov for at opkvalificere og forankre kompetencerne på området.

Efterspørgsel fra Gentofte Kommune

Botilbud

Gentofte Kommune anvender i dag selv 4 ud af 5 pladser på Kastaniely og køber herudover 4 pladser på et privat botilbud i kommunen. Herudover købes 21 pladser i andre kommuner. Der er pt. 6 borgere med udviklingshandicap samt en sværere form for autismespektrumforstyrrelse på venteliste til tilbud i andre kommuner.

Herudover er der kendskab til 15 personer under 18 år med en lettere over middelsvær til svær autismspektrumforstyrrelse, der efter det 18 år fortsat vil have behov for hjælp og støtte, hvad enten det er i egentligt botilbud eller i egen bolig.

Gentofte Kommune åbner som supplement til den nuværende kapacitet botilbuddet Skelvej med yderligere 10 pladser. Det vil løbende blive vurderet, om kommunens kapacitet herefter kan rumme behovet for pladser til den bedre fungerende del af målgruppen, herunder om der på sigt fortsat vil være behov for at opretholde Kastaniely som botilbud. En sådan vurdering vil først kunne foretages, når efterspørgslen efter Skelvej er kendt.

Hvis Kastaniely skal bevares på længere sigt, vil det imidlertid kræve en modernisering. I tråd med princippet om sammenhængende og helhedsorienteret ungeindsats kan det derudover være oplagt, at Kastaniely i fremtiden bliver et midlertidigt tilbud målrettet unge dvs. et § 107 tilbud.

For borgere med et udviklingshandicap samt en middel til svær autismspektrumforstyrrelse har Gentofte Kommune pt. ikke pladser ud over de helt specialiserede boliger i Blindenetværket og Bank-Mikkelsens Vej 20-28. Gentofte Kommune har 6 borgere på venteliste til denne type tilbud, men i og med at der er forholdsvis stor efterspørgsel efter denne type pladser i andre kommuner, er der behov for at sætte særligt fokus på dette behov.

Gentofte Kommune har igangsat et samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune om botilbud til Gentofte Kommunes borgere med en autismspektrumforstyrrelse. Samarbejdet forventes imidlertid ikke at være tilstrækkeligt til at sikre den nødvendige kapacitet til særligt den dårligst fungerende del af målgruppen, hvorfor det vurderes, at Gentofte Kommune selv skal etablere yderligere pladser til målgruppen, jf. nedenfor under afsnittet om konkrete prioriteringer og forslag.

Dagtilbud

I Gentofte Kommune er der forholdsvis for borgere i målgruppen i kommunens egne tilbud. 3 borgere er i dagtilbud i Gentofte Kommune og herudover købes 23 pladser uden for kommunen.

Der er behov for dagtilbud, der retter sig specifikt mod målgruppen, og som både fysisk og pædagogisk imødekommer de særlige behov, som denne målgruppe har i forhold til indhold og struktur.

Socialpædagogisk støtte efter SEL § 85

Borgere med en autismspektrumforstyrrelse har ofte behov for hjælp af særlig autismedaglig karakter, der imødekommer borgernes behov for kompensation i forhold til manglende forestillingsevne, vanskeligheder i kommunikation samt socialt samspil. Den socialpædagogiske støtte til målgruppen købes hovedsagelig hos forskellige eksterne leverandører. Gentofte Kommune køber pt. støtte til 11 borgere hos eksterne leverandører. Efterspørgslen på denne støtte er stigende.

Andre kommuners efterspørgsel

I forbindelse med rammeaftalen 2011 har kommunerne angivet, at der samlet set forventes en stigende efterspørgsel på pladser:

- *Længerevarende botilbud.* Kommunerne opfordres til at have fokus på, om der samlet set er kapacitet nok i forhold til den forventede efterspørgsel.
- *Midlertidige botilbud.* Kommunerne opfordres til at følge udviklingen tæt, da der kan blive behov for flere pladser, end der er til rådighed i dag.
- *Aflastningspladser:* Kommunerne vurderer, at der er et stigende behov for disse pladser.

- *Aktivitets- og samværstilbud.* Ud fra en vurdering af den nuværende kapacitet i regionen vurderes der samlet set at være behov for etablering af nye pladser til målgruppen.

Gentofte Kommune oplever ikke en generel efterspørgsel på pladser til målgruppen på kommunens tilbud, hvilket formentlig skyldes, at Gentofte Kommune har forholdsvis få pladser til rådighed. Undtaget herfra er dagtilbudet Stjernedalen, hvor der er en efterspørgsel, og som kører med høj belægning.

Anbefalinger

Gentofte Kommune ønsker at sætte særligt fokus på autismeområdet som konsekvens af den stigende tilgang og de særlige behov for støtte, som det medfører. Der sættes derfor internt i kommunen et særligt fokus på koordinering og overgang i de unges liv, da der erfaringsmæssigt er behov for at støtte unge autister i mere komplekse situationer, hvor der skal træffes valg om bolig, beskæftigelse, fritid, mv.

Der igangsættes herudover følgende indsatser:

Mellemkommunalt samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune

Gentofte Kommune arbejder på at opbygge et forpligtende samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune for i fællesskab at kunne være selvforsynende på området, således at kommunen i samarbejdet vil være i stand til at levere hjælp og støtte til samtlige borgere med autismspektrumforstyrrelse.

Målet med samarbejdet er, at:

- Opbygge en bred vifte af tilbud til borgerne inden for autismspektret og med forskellige behov for hjælp og støtte
- Skabe en struktur og sammenhæng i ydelserne, der sikrer optimeret drift
- Sikre et høj vidensniveau på autismeområdet

Gentofte og Lyngby-Taarbæk Kommuner ligger geografisk tæt placeret på hinanden og har i dag en tilbudsstruktur på boområdet, som supplerer hinanden godt. Herudover giver et samarbejde større volumen og som følge heraf et bedre grundlag for at opbygge en bæredygtig tilbudsstruktur. Endelig er der i samarbejdet basis for at sætte særlig fokus på kompetenceudvikling og videndeling, så begge kommuner sikrer høj faglighed i arbejdet med borgerne.

Der er i dag stor faglig viden om målgruppen i Lyngby-Taarbæk Kommune. I takt med at de to kommuner opbygger en bred vifte af tilbud til kommunernes borgere med en autismspektrumforstyrrelse, vil det være hensigtsmæssigt, at der på medarbejderniveau kan foregå kompetenceudvikling i fællesskab.

Etablering af boliger til borgere med middel til svær autisme

På botilbudsområdet ønsker Gentofte Kommune at anvende et eller flere af husene på Bank-Mikkelsens Vej til beboere med middel til svær autisme, og herved opbygge et antal boliger til målgruppen. Boligerne skal i deres indretning tage højde for målgruppens særlige behov ved at blive opbygget fleksibelt med mulighed for mindre levegrupper. De nye boliger skal være med til at sikre pladser til de borgere, som kommunen pt. har på venteliste til pladser i andre kommuner. En sådan omlægning vil kunne ske dels i forbindelse med, at der bliver ledige boliger på Bank-Mikkelsens Vej, dels som en del af de ændringer og ombygninger, der foreslås foretaget på området i det hele taget (jf. afsnittet om Moderniseringsplan). Målet med etableringen er at sikre kapacitet, der kan imødegå det behov Gentofte Kommune har til målgruppen, herunder afhjælpe den venteliste, der er på området.

Mulig renovering af Kastaniely

Renoveringen af Kastaniely vil som tidligere nævnt helt afhænge af, hvorvidt etableringen af Skelvej over en periode kan imødekomme behovet for boliger med socialpædagogisk støtte til målgruppen.

Herudover bør det overvejes om Kastaniely skal anvendes som midlertidigt tilbud om botræning til målgruppen.

Fokus på beskæftigelse – både ordinær, ordinær med støtte og beskyttet beskæftigelse

Borgere med en autismespektrumforstyrrelse vil beskæftigelsesmæssigt kunne befinde sig inden for alle jobområder – både med og uden støtte. Der er borgere i målgruppen, der er kendetegnet ved at have en særdeles høj intelligens, og der er borgere, der ud over deres autisme også er udviklingshæmmede. Kendetegnende er det imidlertid, at målgruppen bredt har behov for hjælp til at skabe struktur og til at begå sig i sociale sammenhænge, som eksempelvis på en arbejdsplads.

Gentofte Kommune ønsker at støtte borgere med autismespektrumforstyrrelser i at få en sammenhængende uddannelsesmæssig eller beskæftigelsesrettet indsats. Det foreslås derfor, at Gentofte Kommune sætter fokus på, hvilke af de beskæftigelsesmæssige støtteforanstaltninger, der skal anvendes til eksempelvis unge under uddannelse eller unge, der har et job, men som skal have støtte til at få lagt struktur i hverdagen eller til at kunne lære at begå sig socialt på en arbejdsplads.

Etablering af dagtilbud

Gentofte Kommune ønsker at øge tilbuddene inden for beskyttet beskæftigelse, der er særligt målrettet borgere med en autismespektrumforstyrrelse, og som anvender et pædagogisk fundament, der understøtter målgruppen. Det kan dreje sig om enkelte borgere i botilbuddene Kastaniely og Skelvej eller andre, der har brug for beskæftigelse i et mere beskyttet miljø, tillige med borgere, der i dag har et tilbud uden for kommunen.

Tilbuddene kan etableres på følgende måde:

- Der etableres et tilbud til målgruppen i regi af Job og Aktivitetscentret (JAC), herunder Next Job.
- Gentofte Håndarbejdsværksted kan tillige anvendes til målgruppen i det omfang, der er borgere med autisme, der har behov for beskyttet beskæftigelse i et lille, trygt miljø.

Omfanget af tilbud skal planlægges i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune, da efterspørgslen i Gentofte Kommune ikke i sig selv er tilstrækkeligt til etablering af nye større tilbud. Etableringen af botilbuddet på Skelvej forventes dog at øge behovet for beskyttet beskæftigelse inden for kommunen. Herudover kan pladserne anvendes i forbindelse med den efterspørgsel, der samlet set ses i forbindelse med rammeaftalen 2011.

Gentofte Kommune foreslår, at vi tilbyder aktivitets- og samværstilbud rettet til borgere med en autismespektrumforstyrrelse, og som anvender et pædagogisk fundament, der blandt andet understøtter målgruppen specifikt i sammenhæng med botilbuddene. Der kan være tale om borgere, der i dag modtager aktivitets- og samværstilbud i andre kommuner eller borgere, der bor hos deres forældre. Det foreslås derfor, at der i regi af JAC etableres yderligere pladser til denne målgruppe, der har et mere omfattende behov for hjælp og støtte i hverdagen.

I forbindelse med en ombygning af botilbuddet på Bank-Mikkelsens Vej 20-22 foreslås, at det eksisterende dagtilbud samtidig omlægges, og det skal i den sammenhæng vurderes, om der fortsat skal være tale om et helhedstilbud eller om dagtilbuddet skal lægges ind under JAC.

Borgere med svær udviklingshæmning, synshandicap og autismespektrumforstyrrelser fra Blindenetværket vil fortsat primært skulle modtage dagtilbud på Blindenetværket – alternativt vil tilbuddet på Stjernedalen under JAC kunne anvendes.

Etablering af fritidstilbud

I forbindelse med det tidligere omtalte samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune er det tanken, at der skal indledes drøftelser om i fællesskab at etablere fritidstilbud til målgruppen. Lyngby-Taarbæk

Kommune vil muligvis råde over lokaler, der kan understøtte dette. I den sammenhæng overvejes det også, hvorledes der inden for rammerne af et fritidstilbud kan samarbejdes om etablering af et fælles videns- og kompetenceudviklingscenter i forhold til målgruppen.

Tilbud om socialpædagogisk støtte

Gentofte Kommune ønsker at være selvforsynende i forhold til levering af socialpædagogisk støtte. Støtten, der leveres i borgerens eget hjem eller i tilknytning til et center, skal være i stand til at yde relevant autismsfaglig støtte. Der er i dag kun begrænset faglig kompetence i de bestående teams, der i givet fald vil skulle opkvalificeres til at kunne løse opgaven.

Der er indledt drøftelser om et samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune om køb af hjemmevejledning til målgruppen. Denne ordning forventes suppleret med opbygning af kapacitet og kompetencer i Gentofte Kommunes eget hjemmevejlederteam.

Gentofte Kommune arbejder på at samle visse støttefunktioner til målgruppen i regi af kommunens hjemmevejledningscenter, således at der kan tilbydes borgerne hjælp i et center sammen med andre ligesindede. Det vil samtidig understøtte arbejdet med at undgå isolation, og samtidig vil det være en mere rationel udnyttelse af ressourcerne.

Enkelte borgere har behov for hjælp på skæve tidspunkter af døgnet. Det kan eksempelvis handle om at modtage hjælp meget tidligt om morgenen for at kunne passe uddannelse eller beskæftigelse. Gentofte Kommune kan ikke tilbyde denne ydelse endnu, hvorfor der på den korte bane er drøftelser med Lyngby-Taarbæk Kommune om, hvorvidt deres hjemmevejledere kan tilbyde denne ydelse til Gentofte Kommune, hvis der er behov for det.

Anvendelse af ny teknologi

Der udvikles løbende nye teknologiske muligheder for at understøtte arbejdet med borgere med en autismspektrumforstyrrelse. Teknologiske værktøjer, som f.eks. Smartphones, kan på forskellig vis støtte borgeren med autismspektrumsforstyrrelse i struktureringen af praktiske opgaver, påmindelser om rengøring, planlægning af dagen, og samtidig vil der ske en mere rationel udnyttelse af personaleressourcerne. Disse teknologier ønsker Gentofte Kommune at indtænke i vurderingen af borgerens støttebehov og i den løsningsmodel, der vælges.

Økonomiske konsekvenser

Gentofte Kommunes udgifter til voksne borgere med autisme forventes på grund af en tilgang i målgruppen samlet set at stige over de kommende år.

Derudover er der i varierende grad økonomiske konsekvenser af de forslag, der er stillet som led i perspektivplanen:

Samarbejdet med Lyngby – Taarbæk Kommune påtænkes at være udgiftsneutralt. Tilgangen inden for målgruppen giver som nævnt ovenfor et øget udgiftspres til ydelser til målgruppen, men det er målet med samarbejdet mellem Lyngby-Taarbæk Kommune og Gentofte Kommune at sikre mest mulig effektivitet i opgaveløsningen, så der kan leveres ydelser, som både har høj kvalitet og er i et fornuftigt prisniveau.

Ombygning af ét eller flere huse på Bank-Mikkelsens Vej: Boligerne vil kunne ombygges efter Almenboligloven. Ud over udgiften til selve ombygningen vil der være tomgangsudgifter i forbindelse med nedjustering af pladstallet og udgifter ved drift af husene, indtil de er fyldt op igen.

Renovering af botilbuddet Kastaniely: Hvis der viser sig behov for at opretholde bofællesskabet Kastaniely, vil bygningen skulle moderniseres, således at beboerne f.eks. kan få hver deres toilet og bad. Det

kan vise sig nødvendigt at nedjustere boligantallet fra 5 til 4 for at skabe plads hertil. Det vil alt andet lige give dels en højere husleje for beboerne, dels en højere takst for betalingskommunen.

Etablering af dagtilbud (§104) på Bank-Mikkelsens Vej: En ombygning af lokalerne på Bank-Mikkelsens vej til at kunne rumme svagt fungerende autister i dagtimerne vil være en udgift, der fuldt ud skal dækkes af Gentofte Kommune. Der vil komme tomgangsudgifter i form af manglende indtægter i en omlægningsperiode.

Etablering af klub og center: Økonomien i en sådan fælles klub og center kendes ikke endnu, men der vil komme etableringsomkostninger. Udgifterne til klubben forventes at kunne afholdes af de midler, der i dag bruges til at finansiere eksterne køb.

Kompetenceudvikling generelt: I forbindelse med at Gentofte Kommune etablerer flere tilbud i eget regi til målgruppen, er der behov for, at kompetencerne øges. Kompetenceudvikling tænkes gennemført på flere måder. Der vil dels kunne ske intern udvikling og videndeling i samarbejdet med Lyngby-Tårnbæk Kommune. Herudover vil der bl.a. i forbindelse med etableringen af Skelvej blive ansat medarbejdere med en faglighed på området, som kan anvendes bredere til rådgivning og vejledning af andet personale. Endelig kan der ud over prioritering af nuværende uddannelsesmidler til området være behov for at sikre ekstraordinær kompetenceudvikling for at kunne løfte så specialiseret en opgave.

Anvendelse af nye IT-redskaber: Der vil være behov for udgifter til anskaffelse af ny teknologi – og i uddannelse i brugen. Målet er imidlertid, at omfanget af støttetimer kan holdes nede ved at borgeren via IT-anvendelse kan få den nødvendige støtte på visse områder gennem nye IT-redskaber.

De vigtigste prioriteringer

Som nævnt indledningsvis er der en tilgang af borgere med en autismespektrumforstyrrelse, hvilket samlet set udfordrer Gentofte Kommune både i forhold til at sikre de nødvendige ydelser til borgerne og til at sikre styring af udgifterne på området.

Ikke alle tiltag kan iværksættes samtidig. En prioritering af indsatsen kan derfor være, at der i første omgang sættes fokus på samarbejdet med Lyngby-Taarbæk kommune, så der sikres en gensidig større vifte af tilbud. Herudover prioriteres at få etableret et center i regi af kommunens hjemmevejlederteam, der kan levere støtte til den bedre fungerende del af målgruppen. Endelig skal der på den relativt korte bane sættes fokus på at få etableret botilbudspladser til borgere med en mellem til svær autismespektrumforstyrrelse, idet der samlet set efterspørges pladser på dette felt.

2.3.2 Borgere med sindslidelser og socialt udsatte

Målgruppen for den kommunale socialpsykiatriske indsats er borgere, der har fået konstateret en psykiatrisk lidelse, og som ofte har fået en diagnose. Der vil ofte være tale om borgere med alvorlige psykiatriske lidelser (som f.eks. skizofreni og psykoser), lettere sindslidelser, personlighedsforstyrrelser, kriminelle sindslidende, sindslidende med misbrug, lidelser som f.eks. ADHD og OCD. Andre borgere er socialt udsatte, har psykiske problemer, men er ikke diagnosticeret som sindslidende. Nogle socialt udsatte er hjemløse. I Perspektivplanen sættes der ikke et særligt fokus på denne gruppe.

Hovedparten af de sindslidende borgere udredes i behandlingspsykiatrien under regionen og er i løbende eller lejlighedsvis kontakt med regionens behandlingstilbud.

Der er stigende fokus på recovery, dvs. fokus på, at en sindslidelse ikke skal ses som en kronisk tilstand, men at borgere med sindslidelser får håb, en positiv identitet, et meningsfuldt liv og tager ansvar og styring for at opnå dette. Den professionelle støtte til dette skal i højere grad foregå på borgernes betingelser og har som mål at skabe selvstændighed og sammenhæng i borgerens liv.

For at skabe denne sammenhæng i den sindslidende borgers liv spiller nærhedsprincippet en afgørende rolle. Stadig flere borgere forventes at kunne bo i egen selvstændig bolig med forskellige former for støtte, der kan variere over tid. Der skal være mulighed for behandling i regions-regi, og det skal sam-tænkes med den kommunale psykosociale indsats i form af vejledning, støtte i hjemmet, støtte i beskæf-tigelse, i uddannelse eller i aktiviteter samt støtte i fritids- og kulturlivet.

Alt dette har sit naturlige centrum i borgeren og dér, hvor borgeren bor. Når nærheden bliver så vigtig, bliver selvforsyning en naturlighed. Det er nødvendigt, at Gentofte Kommune kan stille med den støtte, der er behov for i en given situation og på et givent tidspunkt, for at sikre, at borgeren fortsat kan leve så selvstændigt et liv som muligt. Med borgeren i centrum skal indsatsen foregå både tværsektorielt mel-lem kommune og region, og tværfagligt mellem bl.a. sagsbehandler, Jobcenter, støtte-kontaktperson eller bostøtte, praktiserende læge og Distriktspsykiatriens medarbejdere. Hele tiden med borgeren som deltager.

De langsigtede mål

Gentofte Kommune skal have en sammenhængende vifte af tilbud, der har relevans for alle kommunens borgere med psykiatriske lidelser for så vidt angår pædagogisk og social udredning, botilbud, støtte i egen bolig, beskæftigelse og fritidstilbud.

På den baggrund er det ønsket, at der sættes fokus på følgende langsigtede mål:

Sammenhængende tilbud

- Gentofte Kommune ønsker at styrke samarbejdet med behandlingspsykiatrien og internt i kommunen med fokus på koordination og udnyttelse af de forskellige tværfaglige kompetencer til at støtte borgere med sindslidelser.
- Borgere med sindslidelser oplever, at de forskellige instanser samarbejder om at skabe en sammenhængende og kontinuerlig indsats.

Bolig og støtte

- Flest mulige borgere bor i egen bolig og er selvopsøgende for at opnå støtte.
- Gentofte Kommunes støtte og vejledning til den enkelte borger er varierende i omfang og specialisering og er indrettet, så det er muligt hurtigt at tilbyde det relevante tilbud til den rette tid.
- Gentofte Kommune ønsker at etablere midlertidige botilbud til voksne med sindslidelser, der kan tilbyde forskellige støtteformer.
- Alle botilbud har en udformning og fleksibilitet, så de kan opfylde den enkelte borgers varierede behov gennem deres livs- og sygdomsfaser.

Beskæftigelse og aktiviteter

- Gentofte Kommune ønsker at styrke mulighederne mht. aktivitets- og beskæftigelsestilbud for borgere med sindslidelser og socialt udsatte.
- Gentofte Kommune ønsker at udvikle viden om sindslidendes vilkår for at fungere på arbejdsmarkedet og søge nye veje for at bidrage til at skabe et arbejdsmarked, der også kan rumme borgere med sindslidelser.
- Aktivitets- og væresteder ønskes udviklet, så de bliver en integreret del af tilbud, der hjælper og støtter borgeren til at genetablere eller fastholde et selvstændigt og aktivt liv.

Beskrivelse af nuværende tilbud

Der eksisterer 3 botilbud til borgere med sindslidelser i Gentofte Kommune:

Pilekrogen er et specialiseret kommunalt tilbud til 16 borgere med svære sindslidelser, heraf en del med misbrug og de fleste med langvarige behandlingsforløb bag sig. Alle har et udpræget behov for individuel støtte, hjælp og omsorg for at mestre hverdagslivet og i særlig grad individuelle psykosociale rehabiliteringsformer som komplettering til den medicinske behandling. Enkelte beboere er i aktivitets- og beskæftigelsestilbud uden for Pilekrogen.

Borgerne har et stort behov for støtte og deltager sjældent i aktiviteter udenfor huset.

Bofællesskabet Rose Marie er et selvejende tilbud til 15 borgere med behov for ophold i et bofællesskab med henblik på stabilisering af deres sociale og psykiske forhold og udvikling af deres personlige ressourcer. Beboerne er sindslidende og har ofte et højt angstniveau, er kontaktsvage og sindslidende med lavt selvaktiveringsniveau.

Gule og Hvide Hus er to selvejende bofællesskaber til i alt 13 borgere med lettere sindslidelser. Formålet er at bryde social isolation og skabe netværk beboerne imellem. Beboerne er så selvhjulpne, at de kan bo i egen bolig med mulighed for støtte i vanskelige perioder. Yderligere er der i Hvide Hus et akti-

vitets- og samværstilbud (§ 104), der skal være med til at opretholde eller forbedre personlige færdigheder, relationer eller livsvilkår for borgere, der bor i egen bolig og er diagnosticeret med en sindslidelse.

14 af de 44 boliger i botilbuddene bebos af Gentofte-borgere.

Derudover råder Gentofte Kommune over **Overførstergården**, der er et selvejende herberg (§ 110), der som midlertidigt botilbud har plads til 19 hjemløse borgere med alkoholproblemer og psykosociale vanskeligheder. Overførstergården har desuden 4 udslusningsboliger.

Det **Socialpsykiatriske Team** yder støtte i dagtimerne til Gentofte-borgere i eget hjem i form af bostøtte og praktisk bistand (§ 85 og § 83, ydet samlet som § 85-støtte), støtte-kontaktpersonordning og opsøgende arbejde i h.t. SEL § 99 samt 3 væresteder og et ungenetværk.

Der findes ikke egentlige § 103 beskæftigelsestilbud i Gentofte Kommune til sindslidende.

Next Job under Job- og Aktivitetscenteret har indgået aftale med Jobcentret om at være ekstern udbyder til særlige målgrupper, der er tildelt førtidspension, herunder sindslidende. Pr. 1. august 2010 er omkring 10 Gentofte-borgere med i ordningen, heraf 8 med sindslidelser. Ordningen under Next Job kaldes Jobmind og rummer individuelle afklaringsforløb, jobsøgning og dialoger med arbejdsgivere og løbende understøttelse, mv.

Jobcentret er gået i gang med at yde mentorordninger til sindslidende. Der er svingende interesse for deltagelse i Hvide Hus' aktivitetstilbud og i værestederne.

Gentofte Håndarbejdsværksted har pr. 1. august 2010 en enkelt borger med sindslidelse.

Udviklingen i behov

Den 1. januar 2010 trådte lov om behandlingsgaranti i voksenpsykiatrien i regionalt regi i kraft. Samtidig er der nedlagt og omlagt stadig flere sengepladser indenfor behandlingspsykiatrien. Derfor forventes det, at borgernes vej gennem behandlingspsykiatrien bliver kortere, at borgerne skal være mere syge for at blive indlagt, og at borgerne udskrives med et større behov for støtte end hidtil.

Behovet for botilbud med støtte i kortere perioder forventes at stige. Vi ser allerede nu, at borgere umiddelbart efter hospitalsudskrivelse har et større behov for støtte end tidligere.

Når vi taler om en stigning i behovet for en socialpsykiatrisk indsats, er dette således dels begrundet i den opgaveglidning, der finder sted fra region til kommune, og dels i, at der på børneområdet ses en tendens til en tilgang af unge med ADHD, OCD, o.l., samt at flere voksne samtidig får stillet disse diagnoser.

Borgerne tilbydes ofte botilbud efter almenboligloven med lejekontrakt og kan således vælge at blive boende, selv om de måske ville få et mere selvstændigt og aktivt liv ved at flytte til egen bolig. Mange vil kunne bo med mindre støtte i et mindre indgribende botilbud, herunder i egen bolig.

Den igangværende udvikling indebærer også et øget fokus på nødvendigheden af relevante uddannelses- og beskæftigelsestilbud til målgruppen. Dette øger så igen fokus på behovet for midlertidige tilbud til botræning, jobtræning, aflastning, m.v.

Især aktivitet og beskæftigelse kræver et særligt fokus og en målrettet indsats fra professionelle, der kan rumme den sindslidende og de forhindringer, der uvægerligt vil være. Lovgivningen og jobformidlings-systemet lægger vægt på hurtig tilbagevenden til arbejdsmarkedet og er sjældent gearret til at yde støtte i

en årelang rehabiliteringsproces. Samarbejde mellem Jobcentret og socialpsykiatrien er derfor en nødvendighed.

Hele denne udvikling på psykiatriområdet nødvendiggør, at Gentofte Kommune udarbejder en samlet plan, der kan nyorientere hele den socialpsykiatriske indsats. Det er ønsket, at en sådan plan kommer til at omfatte såvel myndighedsdelen som driftssiden, styrkelse af den faglige indsats og organisatoriske opbygning, herunder nye roller og funktioner samt sætte rammer og mål op for samarbejdet med behandlingspsykiatrien i regionen.

Efterspørgsel fra Gentofte Kommune

Gentofte Kommune køber såvel botilbudspladser som beskæftigelsestilbud og bostøtte både i andre kommuner og fra private leverandører. Dette gør sig også gældende for så vidt angår ambulante eller kortvarig misbrugsbehandling til borgere med sindslidelser (borgere med dobbeltdiagnoser).

Botilbud

Bortset fra Pilekrogen anvendes de tilbud, der er placeret i Gentofte Kommune, i stort omfang af Gentofte borgere. På Pilekrogen er blot én ud af de 16 borgere fra Gentofte Kommune.

Gentofte Kommune køber i dag 44 pladser i andre kommuner, hvoraf et mindre antal er visiteret inden for de sidste par år. Borgerne efterspørger botilbud, som ikke er en del af kommunens nuværende tilbudsstruktur. Dels efterspørger især unge botilbud med mindre støttebehov. Dels efterspørges botilbud, der med hensyn til omfanget af støtte kan placeres mellem Pilekrogen og Bofællesskabet Rose Marie.

I forhold til efterspørgsel på kommunens nuværende botilbud til borgere med sindslidelser er det alene Bofællesskabet Rose Marie, som inden for de sidste par år har haft en mindre venteliste.

Der er behov for et midlertidigt botræningstilbud, der også kan tilbyde akutte døgnpladser for at sikre flow mellem tilbuddene og for at give borgerne en respektfuld tilværelse med adgang til hjælp og støtte, når behovet opstår. Et midlertidigt botilbud tænkes tillige at kunne støtte de borgere, der udskrives fra behandlingspsykiatrien med et stort støttebehov; et behov som forventeligt vil mindskes over tid, således at borgeren forventes at kunne klare sig med mindre støtte efter en periode med støtte og afklaring.

Akutte døgnpladser vil tillige kunne udgøre et alternativ til korte indlæggelser. Henvendelse til behandlingspsykiatrien skal ske, når det er relevant, men skal ikke begrundes i, at der ikke var andre at henvende sig til. Utryghed og angst kan ofte imødegås med kontakt og omsorg og vil ikke nødvendigvis kræve kontakt til psykiater.

Dagtilbud

Gentofte Kommune køber i dag 16 pladser i andre kommuner. I stort omfang forsøger kommunen at dække borgernes behov for dagtilbud. Dog vil det også fremover være forventeligt, at Gentofte Kommune vil købe dagtilbudspladser til borgere med sindslidelser og personlighedsforstyrrelser hos andre kommuner, da borgernes behov og ønsker samlet set har en stor variation og dækker en større bredde.

Støttefunktioner til jobafklaring, selvudvikling, mv. efterspørges i stigende omfang.

Socialpædagogisk støtte efter SEL § 85

Gentofte Kommune anvender private leverandører til bostøttefunktioner, der kan leveres uden for dagtimerne. Pr. 1. august 2010 benyttes denne støtte til 18 af kommunens borgere.

Ved at opkvalificere og udvide kommunens eksisterende bostøttefunktioner i Socialpsykiatrisk Team til også at kunne varetage f.eks. borgere med ADHD vil købet af eksterne ydelser kunne minimeres markant. Denne reduktion og forøgelse vil på længere sigt føre til en effektiviseringsgevinst.

Andre kommuners efterspørgsel

Det specialiserede botilbud Pilekrogen udbyder i stort omfang pladser til andre kommuner, der kommer fra hele regionen. I Bofællesskabet Rose Marie er 13 blandt de 15 beboere pr.1. august 2010 Gentofte borgere, og de to øvrige borgere kommer fra nærliggende kommuner. I bofællesskaberne Gule og Hvide Hus er der blandt de 13 beboere alene én borger fra en anden kommune.

I forbindelse med rammeaftalen 2011 har kommunerne i Region Hovedstaden angivet, at der samlet set forventes en stigende efterspørgsel på pladser:

- *Længerevarende botilbud.* Omkring 1/5 af kommunerne forventer en stigning i efterspørgslen efter botilbud på området. Der vurderes i rammeaftaleregiet et stort pres på kapaciteten, der bør følges.

Dette øgede kapacitetsbehov ses ikke i Gentofte Kommune, hvor der tværtimod i den senere tid er set en faldende efterspørgsel efter pladser på Pilekrogen.

Region Hovedstaden har to botilbud, Lunden og Orion, der har en målgruppe svarende til Pilekrogens beboere. Der har i mange år været ventelister til Pilekrogen, Lunden og Orion. Da behovet for disse botilbudspadser ofte er akut, formodes det, at kommunerne ved pladsmangel i de specialiserede tilbud selv finder alternative løsninger i eget regi.

En stigende venteliste har foranlediget, at regionen har planer om en udvidelse af Lunden med 12 pladser i foråret 2013.

På Pilekrogen er situationen den, at der er et gennemgribende generationsskifte i gang. Flere borgere er døde i 2010, og andre har behov for at få støtte i særlige plejehjem.

Gentofte Kommune har taget kontakt til visitationen i Region Hovedstaden i forhold til ledige pladser på Pilekrogen. Gentofte Kommune ønsker at tage initiativ til en større klarhed omkring behovene på området og en styrket samordning med Region Hovedstaden, og i forlængelse heraf evt. at redefinere målgruppen på Pilekrogen.

- *Midlertidige botilbud.* Også her forventer omkring 1/5 af kommunerne i regionen en øget efterspørgsel.
- *Beskæftigelse.* Jobmind under Next Job, der tilbyder førtidspensionister støtte til job med løntilskud, oplever en interesse og efterspørgsel fra andre kommuner om at benytte ordningen. Ordningen ønskes derfor udvidet til at omfatte borgere fra andre kommuner.

Anbefalinger

Som nævnt vurderes der at være behov for en egentlig socialpsykiatriplan, der angiver retningen for den samlede socialpsykiatri, og som lægger op til en styrket faglig og organisatorisk indsats på tværs. Planen vil kunne tage udgangspunkt i de tidligere nævnte langsigtede mål for området.

Imidlertid har arbejdet med Perspektivplanen tydeliggjort, at efterspørgslen og behovene blandt kommunens borgere betyder, at det vil være hensigtsmæssigt at igangsætte nogle konkrete tiltag hurtigst muligt. Det drejer sig om følgende:

Etablering af et midlertidigt botrænings- og afklaringssted

Hvide Hus' bofællesskab foreslås renoveret og ombygget til et § 107 "Midtvejs hus" med ca. 5 boliger, hvoraf den ene bolig kan reserveres til akutbolig/aflastningsbolig. Stedet kan fungere som botræning og afklaringssted til borgere, som er udskrevet fra hospitalet. I botilbuddet kan den enkelte borger få støtte til afklaring i forhold til fremtidig bolig. For andre borgere, der har egen bolig, kan stedet fungere som et socialpædagogisk behandlingssted med ekstra støtte i perioder, f.eks. efter en indlæggelse eller som alternativ til en indlæggelse.

Næste skridt i forhold til etablering af det midlertidige botilbud er at optage forhandling med Diakonissestiftelsen med henblik på en ombygning og modernisering af boligerne i Hvide Hus til et § 107-botræningstilbud.

Økonomiske konsekvenser

En ombygning og modernisering af Hvide Hus forventes at kunne gennemføres efter almenboligloven. (Se nærmere om de økonomiske præmisser mv. i bilag 4)

Styrkede rådgivnings- og vejledningsfunktioner i et fælles støttecenter

Det foreslås, at bostøtten, støtte- og kontaktpersonerne og værestederne samles i et fælles støttecenter. Dette fælles støttecenter vil i høj grad kunne styrke målet om, at flest mulige borgere bor i egen bolig med støtte, og samtidig vil et fælles center lettere kunne etablere støttefunktioner til en bredere målgruppe. Der er pt. behov for, at medarbejderne opkvalificeres til at kunne yde støtte til borgere med ADHD m.fl., således at køb af ekstern støtte minimeres.

Etablering af et fælles støttecenter vil kræve andre fysiske faciliteter end de, som Socialpsykiatrisk Team råder over i dag.

Samtidig vil støttefunktionen i Socialpsykiatrisk Team på sigt kunne udvides til også at rumme en rådgivningsfunktion på døgnbasis, hvis dette efterspørges.

Økonomiske konsekvenser

Der kan forventes éngangsudgifter i forbindelse med etablering i nye lokaler og opkvalificeringen af medarbejdergruppen. Under forudsætning af et uændret antal borgere i målgruppen forventes det, at merudgifter i kraft af flere ansatte og huslejudgifter kan blive dækket ved et mindre køb af pladser, primært bostøttefunktioner hos private leverandører. Det kan dog ikke udelukkes, at der i en opstartperiode vil være øgede udgifter, primært i form af øgede huslejudgifter.

Øget fokus på aktivitets- og beskæftigelsestilbud

For at kunne opfylde målet om at styrke mulighederne mht. aktivitets- og beskæftigelsestilbud for borgere med sindslidelser og socialt udsatte foreslås det, at Job- og Aktivitetscenteret (Next Job) sætter yderligere fokus på området. Indsatsen for borgere, som ikke får anvist beskæftigelse via Jobcentret, skal ske i samarbejde med Jobcentret, Socialpsykiatrisk Team, Hvide Hus' dagcenter og andre interessenter. De forskellige jobstøttefunktioner foreslås at kunne udbydes til andre kommuner.

Økonomiske konsekvenser

Der forventes ikke øgede udgifter som følge af dette, da indsatsen er en del af Jobcentrets kerneydelser.

Socialpsykiatriplan

Udarbejdelsen af en socialpsykiatriplan foreslås at udgøre en selvstændig proces, der på forskellig vis inddrager borgere, fagfolk, erfaringer fra andre kommuner, mv.

Perspektivplanens mål og rammer for området vil kunne være et centralt grundlag for processen.

Følgende er centrale emneområder, der er fremkommet i forbindelse med udarbejdelsen af Perspektivplanen, og som vil kunne indgå i en socialpsykiatriplan:

Længerevarende botilbud

- Botilbud til ældre og /eller pleje- og omsorgskrævende borgere med sindslidelser
- Omlægning af målgrupperne for tilbuddene i Pilekrogen og Bofællesskabet Rose Marie, så tilbuddene samlet set kan tilgodese borgernes forskellige behov for støtte

Beskæftigelse og arbejdsstræning

- Øget arbejdsstræningsvirksomhed
- Etablering af et afklarings- og kompetencecenter i regi af nuværende tilbud
- I regi af nuværende tilbud etableres flere beskæftigelses- og aktivitetstilbud til en bred gruppe af borgere med sindslidelser, både inden for rammerne af serviceloven (§ 103 og § 104) og arbejdsmarkedslovgivningen

Netværk og fritid

- Et ungenetværk med det formål at sikre, at de unge holdes i gang og ikke fastholdes i rollen som psykisk syg, kan oplagt indtænkes
- I samarbejde med andre kommuner, frivillige organisationer og projektet ”Min Fritid” sættes fokus på fælles fritidstilbud og inklusion i eksisterende fritidsklubber

Værestederne

- Værestederne skal i højere grad ses som en del af det samlede, strukturerede tilbud til borgere med behov for periodisk eller permanent støtte
- Værestedernes aktiviteter skal i højere grad handle om at give brugerne meningsfuld beskæftigelse med det formål at komme videre i livet

Rådgivnings- og vejledningsfunktioner

- Roller og samarbejdsrelationer i forhold til rådgivnings- og vejledningsfunktionerne skal styrkes

Samarbejde med behandlingspsykiatrien m.fl.

- Gentofte Kommune vil stræbe efter et øget samarbejde med blandt andet Psykiatrisk Center og Distriktspsykiatrisk Center, boligselskaberne, politiet (PSP), samt med private eller offentlige tilbud om misbrugsbehandling

De vigtigste prioriteringer

Effekten af en samling af bostøtten m.v. i et bostøttecenter, af etableringen/omlægningen af Hvide Hus til midlertidige botilbudspladser, at sætte øget fokus på beskæftigelse samt at få et samlet overblik over og retning for socialpsykiatrien i Gentofte Kommune vil være at sikre en fleksibel, dækkende og økonomisk rentabel vifte af tilbud til Gentofte Kommunes borgere med sindslidelser. Dette vil indebære, at Gentofte Kommune reelt bliver selvforsynende på området. For at sætte gang i denne udvikling foreslås det, at der nu og parallelt sættes to processer i gang:

- På baggrund af tankerne i perspektivplanen igangsætter Social og Sundhed udarbejdelsen af en socialpsykiatriplan med henblik på politisk forelæggelse i begyndelsen af 2012
- Social og Sundhed optager forhandlinger med Diakonissen med henblik på ombygningen af Hvide Hus, således at der i løbet af 2011 kan fremlægges et forslag til politisk behandling

Fokus på beskæftigelsen indgår allerede i de besluttede kvalitetsmål og kontraktmål.

Udviklingen af bostøttecentret vil kunne ske gradvist, idet der er mulighed for at starte op i det små med en mindre udvidelse af Socialpsykiatrisk Teams ydelser finansieret ved, at der ikke købes eksterne ydelser i samme omfang som i dag. Når behovet for ydelser bliver så stort, at der bliver behov for andre fysiske faciliteter, vil sagen blive forelagt til politisk drøftelse.

2.3.3 Borgere med udviklingshæmning

Borgere med udviklingshæmning dækker over en meget bred gruppe i relation til deres handicap og funktionsnedsættelser og går fra borgere med svære/sjældent forekomne psykiske, fysiske og kognitive funktionsnedsættelser og kombinationer heraf til borgere med lettere til middelsvære funktionsnedsættelser.

Samlet set er borgergruppens støttebehov meget forskelligartet. Spændende fra en omfattende støtte til stort set alle døgnets gøremål, f.eks. til beboerne på botilbuddene på Bank-Mikkelsens vej, og til en begrænset støtte til borgere, der bor i egen selvstændig lejlighed og har job på det ordinære arbejdsmarked.

I forbindelse med strukturreformen valgte Gentofte Kommune fra 1. januar 2007 at overtage samtlige tidligere amtslige bo- og dagtilbud, der geografisk var placeret i kommunen. Heraf var hovedparten til borgere med udviklingshæmning.

Kommunen har 13 bo- og dagtilbud, herunder bofællesskaberne til borgere med udviklingshæmning. Tæller man de enkelte dagtilbud med hos Job- og Aktivitetscenteret bliver tallet dobbelt så stort. Fire af tilbuddene er selvejende og har driftsoverenskomst med kommunen.

Området har pr. 1. august 2010 185 botilbudspladser. Heraf anvendes 50 til borgere, som Gentofte Kommune er betalingskommune for.

Dag- og klubområdet for borgere med udviklingshæmning rummer 347 pladser inkl. de pladser, der tilbydes borgere med autisme. Heraf anvendes 61 til borgere, som Gentofte Kommune er betalingskommune for.

Job- og Aktivitetscenteret rummer udover tilbud om beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud, jobtræningsforløb i Next Job, Center for Specialterapi og Snoezelhuset m.v. for at understøtte inklusion af borgere med handicap på arbejdsmarkedet. Af de i alt ca. 500 pladser sælges omkring 400 til andre kommuner, heraf omkring 80 % fra de tilbud, der før 2007 var en del af Københavns Amt.

Samtidig er Gentofte Kommune betalingskommune for 189 pladser til borgere med udviklingshæmning hos andre kommuner.

De langsigtede mål

Det foreslås, at indsatsen i forhold til borgere med udviklingshæmning tager udgangspunkt i følgende langsigtede mål:

Bolig

- Gentofte Kommune udbyder en bred vifte af forskellige tilbud og boliger til borgere med udviklingshæmning. Tilbuddene understøtter forskellige miljøer, f.eks. unge- og ældremiljøer, således at borgeren kan vælge bolig ud fra livsfase eller vælge at blive boende i eksisterende tilbud. Med sammensætningen af tilbuddene håndteres dilemmaet mellem hhv. inklusion/egen bolig og nødvendigheden af specialiserede botilbud med specialiseret støtte.
- Borgernes selvhjulpethed og indflydelse på eget liv understøttes gennem boligindretning, velfærdsteknologi og arbejdsgange blandt personalet, så borgerne kan klare så mange af dagligdagens gøremål som muligt.
- Nyt byggeri til borgere med udviklingshæmning skal indrettes fleksibelt, så der er mulighed for løbende tilpasninger i den enkelte bolig og forhold til beboergruppernes sammensætning. Hermed skal der tages højde for, at alle mennesker er forskellige og har forskellige behov gennem livet.

Ældre med udviklingshæmning

- Målet er, at borgere med udviklingshæmning i alle livsfasen og overgange i livet har mulighed for indflydelse på eget liv, herunder i forhold til at kunne blive boende samme sted blot med mere støtte eller at kunne flytte sammen med jævnaldrende i et egentligt ældretilbud med den støtte, der er behov for.
- Ældre borgere med udviklingshæmning skal have samme mulighed for deltagelse i arbejdslivet som andre borgere og alternativt blive tilbudt aktivitets- eller samværstilbud.
- Det skal sikres, at medarbejderne har kompetencer til både at kunne opdage tegn på demens og til at kunne yde den rette støtte, omsorg og pleje.

Beskæftigelse og aktiviteter

- Job- og Aktivitetscenteret (JAC) styrkes som kompetencecenter for beskyttet beskæftigelsestilbud og aktivitets- og samværstilbud til borgere med udviklingshæmning.
- Der forventes etableret et styrket samarbejde mellem JAC og Jobcenteret for at fremme beskæftigelsesindsatsen.
- Gentofte Kommune skaber flere og nye jobtilbud og beskæftigelsesmuligheder for borgere med udviklingshæmning og psykisk syge på private og offentlige arbejdspladser. Nye jobs etableres gennem innovative løsninger i et samarbejde på tværs af opgaveområder og gennem nye opgavefællesskaber.
- Uddannelses- og træningstilbud for borgere med udviklingshæmning etableres med henblik på arbejde og inklusion på det ordinære arbejdsmarked.
- Gentofte Kommune tilbyder attraktive, kreative og meningsfulde aktivitets- og samværstilbud til de borgere, der har behov for mere støtte end det er muligt at opnå i beskæftigelsestilbuddene.

Beskrivelse af nuværende tilbud, udvikling i behov og anbefalinger

Nedenfor beskrives de eksisterende tilbud, udviklingen i behov samt konkrete prioriteringer og anbefalinger opdelt efter tilbudstype og særlige målgrupper:

1. Botilbud
2. Bofællesskaber
3. Hjemmevejledning til borgere i egen bolig
4. Tilbud til ældre med udviklingshæmning
5. Dagtilbud

1. Botilbud

Beskrivelse af nuværende specialiserede botilbud

Gentofte Kommune har to botilbud på **Bank-Mikkelsens Vej** (Blindenetværket og 20-28) til voksne med svære/sjældent forekomne psykiske, fysiske og kognitive funktionsnedsættelser. Hvert af de to botilbud har omkring 40 beboere. Beboerne bor på eget værelse som en del af en boenhed med omkring 8 beboere. I en række af boenhederne deler beboerne badeværelse to og to.

Helhedstilbuddet Blindenetværket er et helhedstilbud med 40 boliger og dagtilbud til borgere med hoveddiagnosen udviklingshæmning og synshandicap. Der er beboere med særlige handicap udover synshandicap, f.eks. multiple funktionsnedsættelser og autismerelaterede vanskeligheder.

Helhedstilbuddet Bank-Mikkelsens Vej 20-28 er et tilbud med 38 boliger og 25 dagtilbudspladser. Husene 20-22 er målrettet voksne med udviklingshæmning, der har et meget lavt funktionsniveau, er udadreagerende og har behov for en særlig struktur. Husene 24-28 er målrettet borgere, der har en udviklingshæmning og desuden har en sindslidelse. Der er ikke andre tilbud i regionen, der er så specialiserede til netop denne målgruppe.

Blindenetværket og Bank Mikkelsens Vej 20-28 er specialiserede tilbud, som har beboere fra hele Sjælland. Alle har psykisk udviklingshæmning i en sådan grad, at de har brug for megen støtte i hverdagen.

Omkring halvdelen har fysiske handicap og benytter hjælpemidler. Mange har behov for støtte til deres kommunikation i form af særlige kommunikationshjælpemidler. Beboernes støttebehov stiller særlige krav til personalets kompetencer og specialviden om pædagogiske metoder, f.eks. om udviklingshæmning, om sindslidelser, om kommunikation, om struktur i hverdagen samt om det at være udviklingshæmmet og have et synshandicap.

Beskrivelse af øvrige specialiserede botilbud

Gentofte Kommune har to andre specialiserede botilbud: Blomsterhusene og Østerled. Borgerne har forskellige grader af fysisk og psykisk funktionsnedsættelse.

Blomsterhusene, der også er beliggende på Bank-Mikkelsens vej, har 42 boliger til beboere, hvor de fleste har multiple funktionsnedsættelser, dvs. at de har store fysiske og sansemæssige funktionsforstyrrelser, har intet eller kun et svagt verbalt sprog. De fleste beboere er desuden kørestolsbrugere, og mange borgere har følgehåndicaps som epilepsi og spasticitet. De fleste beboere deler toilet og bad to og to.

Østerled er et selvejende tilbud med 29 boliger ombygget efter almenboligloven med driftsoverenskomst med Gentofte Kommune. Beboerne har egen lejlighed med bad/toilet samt minikøkken. Østerled er delt op i 4 levegrupper. Hver levegruppe har en fælles opholdstue og et stort køkken med spiseplads. Derudover har Østerled tilknyttet fire ungdomsboliger på Tranegårdsvej. Målgruppen på Østerled er voksne med udviklingshæmning med lettere til middelsvære funktionsnedsættelser. Beboerne er delvis selvhjulpne og har større eller moderat støttebehov. På Østerled er der et stigende antal beboere med følgesygdomme som demens.

Udviklingen i behov for botilbud

Der er i disse år en generel drøftelse i samfundet om de boligforhold, der tilbydes borgere med udviklingshæmning.

I forbindelse med borgermøderne om perspektivplanen kom det bl.a. frem, at der var et ønske om at fremme inklusion i det øvrige samfund. I forbindelse med en kommende moderniseringsplan for hele Bank-Mikkelsens vej området skal der tages stilling til den samlede fremtidige brug af området.

Der er samtidig ønsker om, at borgere tilbydes minimum en 2 værelses bolig med eget bad, toilet og køkken. Dilemmaet er her, at det i en række tilfælde vil blive så dyrt, at de færreste vil have råd til at betale huslejen.

Botilbudsområdet er således omfattet af en række dilemmaer: Inklusion contra specialisering, egen bolig contra økonomisk rentable botilbud, boligens størrelse contra huslejens størrelse, og hertil kommer så kapacitet og efterspørgsel.

Andre kommuners efterspørgsel

Der er stor usikkerhed med hensyn til den fremtidige efterspørgsel efter egentlige botilbud til voksne med udviklingshæmning. Vi ved endnu ikke, hvordan den ændrede lovgivning om handlekommuneforpligtelsen vil slå igennem.

Af rammeaftalen for 2011 fremgår det, at kommunerne for så vidt angår målgrupperne borgere med autisme, nedsat fysisk funktionsevne og psykisk udviklingshæmning på § 108-botilbudsområdet forventer en øget fremtidig efterspørgsel. Den stigende efterspørgsel og ventelister gør, at der skal være fokus på at sikre en tilstrækkelig kapacitet på området i de kommende år.

I Gentofte Kommune ser vi i dag forskellige tendenser. Ventelisten til Bank Mikkelsens Vej 20-28 er næsten forsvundet. Der er en ledig plads på Blindenetværket, som kommunen ikke kan sælge. Det skyldes muligvis, at beboerne deler bad og toilet to og to. Det kan en del pårørende ikke acceptere, selv om det i praksis er det mest hensigtsmæssige for såvel beboede som personale, da hjælpemidlerne kræver megen plads, og beboerne ofte har mere behov for større og mere hensigtsmæssige fællesarealer end større værelser/lejligheder.

Vi forventer således en generelt faldende efterspørgsel fra andre kommuner efter boliger i tilbud som Bank Mikkelsens Vej 20-28 og Blindenetværket, idet der dog forventeligt vil være større efterspørgsel efter ydelserne i nr. 24-28 end i Blindenetværket. Aktuelt er kun 2 ud af 40 borgere i Blindenetværket Gentofte-borgere. I 24-28 er der 6 borgere på venteliste, men ingen af disse er Gentofte-borgere.

Generelt forventer vi, at tilgangen til Blomsterhusene og Østerled på længere sigt vil være vigende, da flere kommuner arbejder på at blive selvforsynende med boliger til disse borgere, og da der fødes færre borgere indenfor målgruppen. Det er dog usikkert, hvornår dette vil slå igennem i forhold til efterspørgslen efter botilbud.

Det er netop til Blomsterhusene og Østerled, at vi aktuelt ser de længste ventelister; og der bliver ved med at komme nye borgere på venteliste til Blomsterhusene fra andre kommuner. I dag er der 15-20 borgere på ventelisten, og 3 ud af 42 borgere i Blomsterhusene er Gentofte-borgere. Østerled bebos primært af borgere fra Gentofte Kommune.

I forhold til pladser, der i dag købes af andre kommuner, forventer vi, at kommunerne kun i begrænset omfang vil hjemtage de borgere, der allerede bor der.

Gentofte Kommunes efterspørgsel

Gentofte Kommunes køb af botilbudspladser i andre kommuner til voksne med udviklingshæmning og særlige behov er næsten på størrelse med det antal pladser, som kommunen sælger på området i dag.

Af de omkring 150 borgere i botilbud på Bank-Mikkelsens vej samt Østerled er 50 Gentofte-borgere.

I forhold til kommende behov, dvs. nye Gentofte-borgere med udviklingshæmning, tilstræbes det, at kommunen selv tilbyder bolig. Siden 2007 har tilgangen af Gentofte borgere med udviklingshæmning med behov for botilbud svarende til tilbuddene på Bank-Mikkelsens vej og Østerled hvert år været på mellem 1 og 4 borgere. Tallet forventes at falde en smule set i lyset af de prognoser, vi er i besiddelse af. Der er dog aktuelt 3 på venteliste til Østerled.

Disse udfordringer stiller store krav til løbende justering i forhold til tilbuddenes kapacitet og målgrupper. Hvis borgere f.eks. flyttes til ældretilbud, skal kapaciteten tilpasses i de botilbud, de kommer fra.

Samtidig er der på en række områder behov for at gøre bygningsmassen, især på Bank-Mikkelsens Vej, tidssvarende og fleksibel i forhold til borgernes behov og krav samt medarbejdernes arbejdsmiljø.

Anbefalinger - botilbud

Bank-Mikkelsens vej området

Der ønskes en samlet moderniseringsplan for området. Det vil imidlertid skulle være en plan, der kan gennemføres gradvist og hele tiden tilpasses ændringer i efterspørgslen. Aktuelt er der behov for at holde området samlet med tilbud til børn og voksne. Hvis det på et tidspunkt viser sig, at efterspørgslen

efter de tilbud, der i dag eksisterer på området, falder markant, vil det være interessant at genoverveje den samlede brug af området med henblik på en mere varieret og inkluderende brug.

De aktuelle behov på Bank-Mikkelsens vej området er:

- Ombygning af Blomsterhusene, idet driften af de eksisterende boenheder (= huse) med 8 i hver ikke er økonomisk rentabel. Det anbefales, at boligerne i Blomsterhusene ombygges og gøres tidssvarende og fleksible i forhold til størrelse og indretning, så beboerne kan få opfyldt forskellige og varierende behov – og så tilbuddets målgruppe på sigt kan ændres til andre og /eller bredere målgrupper. Da de eksisterende huse ikke kan moderniseres til både at udgøre tidssvarende boliger og til at være driftsrentable enheder, foreslås det, at der arbejdes hen imod en beslutning om igangsættelse af et ombygningsprojekt. En sådan ombygning prioriteres gennemført så hurtigt som muligt. Der henvises til afsnittet om Moderniserings- og ombygningsbehov. En ombygning af Blomsterhusene vil skulle ske efter reglerne i Almenboligloven og med den deraf følgende økonomi.
- Reduktion i pladstallet på Blindenetværket eller ændring af målgruppen til f.eks. at kunne rumme borgere med autismespektrumsforstyrrelser eller til i en periode at kunne rumme nogle af de borgere, der er på venteliste til Blomsterhusene. På et senere tidspunkt kan det overvejes, om boligerne i Blindenetværket skal gøres tidssvarende, således at den enkelte beboer får eget bad og toilet.
- På Bank Mikkelsens Vej 20-28 kan en målgruppejustering være relevant. Som beskrevet nedenfor kunne hus 20-22 kobles til autismesporer med fælles faglig ledelse. Der kan samtidig være behov for nedlæggelse af enkelte pladser for at kunne imødekomme behovet for tilgængelighed.
- Ombygning af hus 20-22 samt N-huset til borgere med autismespektrumforstyrrelser. Det foreslås, at Gentofte Kommune anvender et eller flere af husene på Bank-Mikkelsens Vej til beboere med middel til svær autisme, og herved opbygger et antal pladser til målgruppen. Pladserne skal kunne opbygges fleksibelt og til mindre levegrupper. De nye pladser skal være med til at sikre pladser til de borgere, som kommunen pt. har på venteliste til pladser i andre kommuner.

Der vil være behov for en mindre ombygning af 20-22, hvilket vil skulle finansieres i henhold til takstafalen i KKR-regi. Det vil sige at udgiften lægges på taksterne over tid.

2. Bofællesskaber

Beskrivelse af nuværende tilbud

Gentofte Kommune har en række bofællesskaber til borgere med let til middelsvær udviklingshæmning. Borgerne har egne lejligheder/værelser, adgang til fælles servicearealer og mulighed for pædagogisk støtte i dag- og aftentimerne.

Organisatorisk er bofællesskaberne, bortset fra det selvejende tilbud **Josephinehøj**, en del af Hjemmevejlederteamet. Samlet er der 31 boliger i bofællesskaberne: **Hyldebo, Ruthsvej, Mosebuen og Josephinehøj**.

Bofællesskabet **Ruthsvej** er et kommunalt bofællesskab med 5 boliger til borgere med udviklingshæmning. Den bygningsmæssige ramme for bofællesskabet er utidssvarende, og det vil ikke være muligt at ombygge ejendommen, så der kan tilvejebringes et rentabelt antal tidssvarende boliger.

Den ene af de 5 boliger har været tom i mere end 2 år, og det har trods gentagne forsøg ikke været muligt at besætte pladsen. Kun en af de 4 beboere er Gentofte-borger. De 2 af beboerne er ved at blive visiteret videre til andre tilbud, idet deres behov for støtte har ændret sig. Der er kontakt med betalingskommunerne vedrørende de 2 resterende beboere. Derfor har Socialudvalget på møde den 30. september 2010 besluttet at lukke bofællesskabet Ruthsvej i løbet af 2011. Beboerne flytter til boliger, der er i bedre overensstemmelse med deres behov.

Til bofællesskabet **Mosebuen** hører et fælleshus, der også rummer personalefaciliteter. Huset bliver kun i begrænset omfang anvendt af beboerne og kan for små midler ombygges til en 2-værelses lejlighed.

Bofællesskabet **Josephinehøj**, der har 10 boliger, er et selvejende tilbud under Josephine Schneider Fonden. Bofællesskabet har eksisteret i en årrække og er bygget efter Lov om almene boliger. Bofællesskabet bebos i dag af borgere, der alle er over 50 år.

Gentofte Kommune har mulighed for at tilbyde botræningsophold efter Servicelovens § 107 på **Øresundshøj**. Et ophold, der kan træne den unge i at kunne klare at bo i egen bolig med socialpædagogisk støtte. Tilbuddet har 6 boliger, og der er et jævnt, stabilt flow. Øresundshøj er, som bofællesskaberne generelt, organisatorisk en del af Hjemmevejlederteamet.

Endelig er der 4 lejligheder på **Tranegårdsvej** til unge sent udviklede. Støtten leveres fra Østerled.

Udviklingen i behov for bofællesskaber

Bofællesskaberne i Gentofte Kommune er fortrinsvis tilbud til Gentofte-borgere, idet overskudskapacitet tilbydes andre kommuner.

Generelt sker der ikke mange fraflytninger fra bofællesskaberne, da hovedparten af beboerne er yngre mennesker, der naturligt er et sted i deres liv, hvor behovet for boligændring ikke er til stede. Dette gælder dog ikke for Josephinehøj.

Igennem de seneste tre år, hvor der har været en kontinuerlig registrering af venteliste til tilbuddene, ses der at være et behov for udvidelse af boligantallet på enkelte områder. Der er aktuelt 2 borgere på venteliste til Øresundshøj og 1 til Hyldebo. Der er desuden behov for et mindre antal boliger til unge med ADHD, evt. som botræning.

Fremover vil det være ønskeligt at anbefale en størrelse på 8-12 boliger, når der etableres bofællesskaber. Dermed kan beboersammensætningen være bredere i forhold til målgruppe, personligheder mv. og give et bedre rum til potentielle relationer imellem beboerne i fællesskabet.

En række borgere med let til middelsvær udviklingshæmning, der i dag bor i bofællesskaber forventes i stigende grad i de kommende år at foretrække egen selvstændig lejlighed med støtte fra kommunens hjemmevejlederteam.

I Bofællesskabet Josephinehøj kan i de kommende år forventes en ændring i beboersammensætningen pga. beboernes alder. Pt. er det allerede vanskeligt at få beboere til ledige pladser, dels fordi de beboere, der i dag visiteres til bofællesskaber, generelt har behov for mere støtte, end der tilbydes i Josephinehøj, dels fordi unge ikke ønsker at flytte ind blandt udelukkende ældre borgere. De borgere, der tidligere blev visiteret til Josephinehøj, placeres i dag overvejende i egen bolig med støtte.

Anbefalinger – bofællesskaber

Ombygning af Mosebuens fælleshus

Der foreslås en mindre opbygning af Mosebuens fælleshus, således at der i stedet etableres en ekstra bolig. Udgiften hertil vil bestå i almindelig istandsættelse samt opsætning af vaskemaskiner i hver af de 5 boliger.

Variabel tildeling af ressourcer til beboerne i Josephinehøj

De ressourcer, der i dag er afsat til støtte i bofællesskabet Josephinehøj, er i støttetimer så beskedne, at det gør det vanskeligt at finde borgere til tilbuddet. Borgere med disse behov foretrækker ofte egen selvstændig bolig med støtte fra Hjemmevejlederteamet. Det vil derfor i en generationsskifteperiode være ønskeligt med en individuel tildeling af ressourcer til den enkelte borger ved indflytning i dette bofællesskab.

På sigt vil der være behov for at ændre bofællesskabets målgruppe til at være en målgruppe, der svarer til kommunens egne bofællesskaber. Josephinehøj vil kunne udgøre en hensigtsmæssig ramme for f.eks. unge med ADHD eller andre kontakthæmninger.

Det foreslås, at der tages henvendelse til Josephine Schneider Fonden m.h.p. drøftelse af bofællesskabets fremtid.

Merudgiften til den individuelt beregnede støtte vil kunne finansieres af de sparede midler fra køb af ekstern støtte.

Tranegårdsvej

Den indgåede aftale med Gentofte Børnevenner skal revurderes inden 30. april 2011, hvor aftalen udløber. Alle 4 lejligheder er beboede, hvorfor aftalen forventes genforhandlet. Der er ingen merudgifter forbundet hermed.

3. Hjemmevejledning til borgere i egen bolig

Beskrivelse af nuværende tilbud

I dag tilbydes borgere i egen bolig hjemmevejledning i hjemmet fra Gentofte Kommunes Hjemmevejlederteam. 31 borgere med udviklingshæmning, autisme og fysiske handicaps modtager denne form for støtte fra Hjemmevejlederteamet, 4 modtager støtten fra Østerled, mens 23 borgere får støtten fra eksterne leverandører. Ydelserne leveres udelukkende til Gentofte-borgere.

Gentofte Kommunes Hjemmevejlederteam leverer støtten indenfor den normale arbejdstid på hverdage til borgere med en lettere funktionsnedsættelse og i et begrænset omfang til andre borgere med særlige behov. Ydelsen leveres gradueret i pakker afhængigt af den enkeltes behov og bevillingen af støtten. Typisk modtager en borger 2-5 timers støtte i gennemsnit om ugen.

Hjemmevejlederteamet har base i lokaler sammen med Hjemmevejlederteamets administration og Klub Kildebakken på Ericavej i kælderen. De fysiske rammer både for klubben og kontorfaciliteterne mv. for teamets administration er ikke hensigtsmæssige.

Hjemmevejlederteamet har indledt et forsøg med at levere støtte i "Hjemmevejledningscentret", hvilket indebærer, at hjemmevejlederne kan træffes 2 eftermiddage ugentlig på Ericavej, hvor de kan hjælpe med at læse post, tale med borgerne om opståede problemer, m.v.

Udviklingen i behov

Da udviklingen forventes at gå i retning af, at så mange borgere som muligt bor i egen bolig med støtte, vil der blive behov for at udvide kapaciteten på området. Dette aktualiseres yderligere af, at der er en tilgang af borgere med autisme og andre opmærksomhedsforstyrrelser. I takt med en udvidelse af målgruppen forventes der også at opstå behov for hjemmevejledning leveret aften og weekender.

Der forventes således et behov for en gradvis udvidelse af hjemmevejlederkapaciteten, således at en del af det eksterne køb på området kan minimeres.

En række borgere vil kunne modtage en række af Hjemmevejlederteamets ydelser ved at opsøge ydelserne, i stedet for at hjemmevejlederne kommer hjem til dem. Det vil samtidig kunne øge borgernes sociale kontakter og modvirke ensomhed, da de vil møde andre ligesindede. I takt med at denne ydelse udvikles, vil der blive behov for et egentligt Hjemmevejledningscenter.

Anbefalinger - hjemmevejledning

Det vil være muligt gradvist at udvide Hjemmevejlederteamets kapacitet finansieret af tilsvarende sparede udgifter til køb af eksterne ydelser.

Der foreslås etableret et egentligt hjemmevejledningscenter:

Det er vurderingen, at der er en del borgere, der vil kunne få udbytte af et tilbud om hjemmevejledning i centerregi enten som et selvstændigt tilbud eller i kombination med støtten i eget hjem. Centertanken bygger på idéen om, at borgeren selv er i stand til at opsøge tilbuddet om støtte i et center "ude i byen" - i modsætning til den nuværende model for hjemmevejledning, hvor hjemmevejlederen kommer ud til borgeren i borgerens eget hjem.

Centeret vil kunne have åbent på faste tidspunkter, også eftermiddag/aften. Der vil altid være en hjemmevejleder tilstede i åbningstiden. Borgeren vil kunne få både telefonisk og personlig kontakt med hjemmevejlederen i åbningstiden. På lidt længere sigt skal det overvejes, hvorledes der kan ydes støtte aftener og weekender.

Det vil være væsentligt, at hjemmevejlederne tilsammen besidder en bred vifte af kompetencer og viden om borgere med udviklingshæmning og erhvervet hjerneskade, borgere med autismespektrumsforstyrrelser og andre opmærksomhedsforstyrrelser.

I forhold til autismeområdet ønskes etableret kontakt til Lyngby-Taarbæk Kommunes hjemmevejlederteam både med henblik på at købe "overskudskapacitet" af hinanden og dermed udnytte ressourcerne optimalt og at indgå i fælles videns- og kompetenceudvikling.

Det vil på sigt være oplagt at tilknytte andre faggrupper, som f.eks. sagsbehandlere, jobkonsulenter, psykologer, afspændingspædagoger, m.fl. til centeret, f.eks. på den måde, at de er fast til stede nogle timer en gang om måneden.

Ydelserne i centerregi vil overordnet set kunne omhandle den form for støtte, der kan gives udenfor borgerens eget hjem. Det kan f.eks. dreje sig om personlighedsstøttende samtaler, vejledning i at opsøge og vedligeholde socialt netværk, udarbejdelse af ugeplan/struktur, gennemgang af post, udarbejdelse af indkøbsliste, telefonisk kontakt til arbejdsplads, specialister, myndigheder o.a., vejledning i at finde relevante hjemmesider, vejledning i forbindelse med job- og boligskifte, vejledning i sund livsstil, o.l.

Etablering af et egentligt Hjemmevejledningscenter vil kræve større og bedre fysiske rammer, end der i dag er på Ericavej. Ved at lægge Klub Kildebakken og Hjemmevejlederteamets administration ind i centret vil de relativt dyre, lejede lokaler på Ericavej kunne opsiges. Nye og større lokaler vil formentlig medføre en højere husleje end aktuelt, men dette forventes finansieret dels ved, at Hjemmevejlederteam-

met kan rationalisere ydelserne og påtage sig flere opgaver, dels kan påtage sig en bredere målgruppe. Købet af eksterne ydelser vil kunne minimeres og udgiften medfinansiere merudgiften. Merudgiften vil således komme til at bestå af etableringsudgifter samt de merudgifter, en øget tilgang af borgere vil kunne medføre. I en opstartsperiode vil der kunne blive tale om øgede udgifter til husleje.

4. Tilbud til ældre med udviklingshæmning

Beskrivelse af nuværende tilbud

Det fremgår af Social & Handicap drifts undersøgelse fra 2009, at beboere over 40 år udgør

- Godt ½ af beboerne i Blindenetværket
- Lidt under ½ af beboerne på Blomsterhusene
- Mere end 2/3 af beboerne i Bank-Mikkelsens Vej 20-28
- 4/5 af beboerne på Østerled
- Alle beboere i Josephinehøj (der endda alle er over 50 år)

De store tilbud med høj personalenormering vil have bedst mulighed for at tilgodese de ældres ændrede behov, mens det ikke vil være muligt med den eksisterende normering i f.eks. bofællesskaberne. Samtidig er der ikke tilstrækkelig viden i botilbuddene om ældreomsorg.

De fleste ældre borgere forbliver i deres beskæftigelsestilbud (§ 103). Enkelte bliver der på trods af, at deres arbejdsevne formindskes, mens andre tilbydes aktivitets- og samværstilbud (§ 104), når de ikke magter at arbejde længere. På udgiftssiden er § 104-tilbud dyrere end § 103-tilbud. Den enkeltes situation vurderes senest, når vedkommende fylder 65 år.

I Social & Handicap drift eksisterer der et tværgående "Ældrenetværk" blandt medarbejdere, der drøfter de problemstillinger, der eksisterer, udveksler erfaringer, og som har udarbejdet den ovennævnte undersøgelse. Der har desuden været gennemført et jobrotationsprojekt mellem medarbejdere fra botilbud på udviklingshæmmede-området og medarbejdere fra plejecentrene.

Udviklingen i behov

Social og Handicap drift har i 2009 gennemført en pilotundersøgelse af omfanget af ældre borgere med udviklingshæmning i Gentofte Kommune, idet den generelle gennemsnitlige levealder for borgere med udviklingshæmning i takt med de forbedrede levevilkår er forøget gennem de sidste 10 – 15 år. Samtidig står det klart, at borgere med udviklingshæmning ældes tidligere end resten af befolkningen, og at der er en hyppigere forekomst af demens. Hyppigheden af demens blandt borgere med udviklingshæmning over 65 år er således 4-5 gange højere end normalt, og de første symptomer viser sig allerede i 40-45 års alderen.

I Gentofte Kommune var der pr. 1. januar 2009 112 borgere med udviklingshæmning, der var fyldt 40 år. Heraf var de 34 over 55 år.

Forældrene til borgere med udviklingshæmning har spillet en central og vigtig rolle, og for mange har de udgjort deres netværk. Derfor er problemer med ensomhed også en særlig problemstilling for ældre med udviklingshæmning, da mange bliver ensomme og mangler et socialt netværk, når deres forældre falder bort. For mange borgere i f.eks. bofællesskaberne har forældrene desuden haft en stor rolle som de, der har ordnet mange forhold og støttet borgerne med udviklingshæmning praktisk og socialt.

Anbefalinger – ældre med udviklingshæmning

Der er flere muligheder for at sikre ældre, borgere med udviklingshæmning den nødvendige støtte i deres botilbud:

- Oprettelse af selvstændige specialiserede botilbud i form af ældreboliger for borgere med udviklingshæmning
- Oprettelse af et eller flere specialiserede miljøer i eksisterende botilbud
- Etablering af en specialafdeling på et almindeligt plejehjem
- Borgeren forbliver i sin nuværende bolig eller botilbud med ekstra støtte

Da der i Gentofte Kommune er en stor pladskapacitet, vil der ikke være behov for at nyoprette tilbud men for at omlægge eksisterende tilbud.

Da der i især bofællesskaberne er en stigende gruppe af ældre borgere, hvis behov for støtte er større, end det er muligt at give i det eksisterende botilbud enten på grund af botilbuddets fysiske rammer, eller fordi plejehævet overgår det, det er muligt at give, foreslås det, at der i et eksisterende plejecenter på ældreområdet eller botilbud på handicapområdet omlægges pladser til at kunne etablere en gruppe for de mest plejekrævende, ældre borgere med udviklingshæmning.

Det foreslås, at det bliver muligt for de bedst fungerende borgere med udviklingshæmning enkeltvis at blive tilbudt pladser i almindelige plejehjem for ældre, hvis det vurderes, at graden af udviklingshæmning overtones af, at deres behov for pleje løses bedst i et plejehjem.

Det foreslås, at Job og Aktivitetscenteret (JAC) og/eller Gentofte Håndarbejdsværksted udvikler et dagtilbud til ældre borgere med udviklingshæmning efter SEL § 104, efterhånden som efterspørgslen stiger. Dagtilbuddet kan have karakter af klub- eller værestedslignende tilbud og kan f.eks. have åbent et antal dage eller eftermiddage ugentlig og kan samtidig være et alternativ til de eksisterende aktivitets- og samværstilbud.

Uanset hvilke af de nævnte løsninger, der vælges, vil der være forbundet merudgifter i forhold til at kunne levere den nødvendige støtte til ældre med udviklingshæmning, idet deres behov for støtte stiger. Der forventes således stigende udgifter på baggrund af en øget efterspørgsel. Derudover forventes alene merudgifter til omlægningen til nye tilbud.

Samlet set er der både behov for at udrede, hvorledes ældre tilbydes støtte, samt for at igangsætte pilotprojekter for at afprøve ideer og muligheder.

5. Dagtilbud

Beskrivelse af nuværende tilbud

Beskyttet beskæftigelse efter SL § 103

Gentofte Håndarbejdsværksted

Gentofte Håndarbejdsværksted er et selvejende tilbud med driftsoverenskomst med Gentofte Kommune. Tilbuddet har 36 pladser, primært til voksne med udviklingshæmning med et højt funktionsniveau. Værkstedet har en tekstilafdeling, et bogbinderi, køkken og et medie- og projektværksted. Værkstedet producerer ydelser med henblik på salg.

Job & Aktivitetscenteret (JAC)

JAC består af en række beskyttede værksteder, hvor nogle har egenproduktion af bl.a. keramik, træ og tekstil. Andre udfører serviceopgaver som vedligeholdelse af bygninger og udendørsarealer, rengøring og kantinearbejde.

JAC har i alt ca. 200 pladser til beskyttet beskæftigelse (§ 103) og aktivitets- og samværstilbud (§ 104). Samlet set har JAC pt. 14 forskellige dag- og servicetilbud, der ligger på 6 forskellige adresser i henholdsvis Gentofte og Gladsaxe kommuner.

Derudover tilbyder Job & Aktivitetscenteret erhvervsafklaring, uddannelse og jobformidling på det ordinære arbejdsmarked for borgere med udviklingshæmning og mennesker med indlæringsvanskeligheder i **NextJob**.

Udover de nævnte § 103- og § 104-tilbud samt NextJob er Center for Specialterapi med fysio- og ergoterapi samt sansehuset Snoezelhuset en del af JAC.

Aktivitets- og samværstilbud efter SL § 104

JAC

Gentofte Kommune har selv følgende tre aktivitets- og samværstilbud:

- Job & Aktivitetscenteret – fem forskellige tilbud: Keramikværkstedet, Team 5, Månehuset, Stjernedalen og Naturprojektet.
- Helhedstilbuddet Blindenetværket: Solhusene
- Helhedstilbuddet Bank-Mikkelsens vej 20-28: Loppen og Aktiviteten nr. 17.

De enkelte tilbud retter sig mod forskellige målgrupper og typer af aktiviteter - og flere er specialiseret i øvrige handicap/diagnoser f.eks.:

- synshandicap
- sindslidelser
- kommunikative funktionsnedsættelser
- autisme.

Birkegården

Birkegården er et selvejende aktivitets- og samværstilbud med driftsoverenskomst med Gentofte Kommune. Tilbuddet har 26 pladser til voksne med udviklingshæmning og betydelig nedsat funktionsevne. Aktivitetscenteret fungerer med forskellige mindre aktivitetsgrupper i huset, værksted, have og på ture. Birkegården er indrettet i en stor trelænget villa med kælder og første sal.

Klub Kildebakken (en del af Hjemmevejlederteamet)

Klubbens målgruppe er voksne med udviklingshæmning og sentudviklede, der har et højt funktionsniveau.

Der er tale om en klub med dags-, aften- og rejseaktiviteter. Brugere er primært beboere med udviklingshæmning i kommunes bofællesskaber under Hjemmevejlederteamet.

Kildebakken er beliggende i kælderetagen i en etageejendom og består af et stort fællesrum, et køkken, to kontorer, to toiletter, et tv/hyggerum, et billard/computerrum, et depot og et mindre udendørsareal. Klubbens lokaler er også base for teammedarbejdernes administrative arbejde samt mødevirksomhed i Hjemmevejlederteamet.

Snoezelhuset

I Snoezelhuset stimuleres brugernes sanser målrettet og gradueret på deres egne præmisser. Snoezelhusets metodik og effekter bevirker, at brugere ved gentagende besøg i højere grad kan kapere de sanseindtryk, de dagligt møder.

Mange brugere af Snoezelhuset lærer at blive mere bevidste, opmærksomme og nærværende, når de bliver sansepåvirket i et tilpasset og fortroligt miljø som i Snoezelhuset. Brugerne oplever en højere grad af sindsro og får en bedre mulighed for at kontrollere tanker og følelser. De bliver mindre selvskadende og udadreagerende, og flere oplever, at de sover bedre om natten.

Udviklingen i behov for dagtilbud

Den generelle udvikling på området for beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud er, at brugerne bevæger sig væk fra den beskyttede beskæftigelse efter Servicelovens § 103 og over i ordinær beskæftigelse med støtte. Udfordringen består i at følge, om denne bevægelse fortsat vil være mulig i en situation med økonomisk tilbagegang.

På området med aktivitets- og samværstilbud er der stadig efterspørgsel, men målgruppen ændrer sig fra at borgere med udviklingshæmning med stort støttebehov til i højere grad at være borgere med autismespektrumsforstyrrelse i kombination med andre handicap og med et stort støttebehov.

For begge områder gælder, at mange kommuner opretter egne tilbud og ønsker at hjemtage borgerne til disse, samt at enkelte kommuner ikke længere bevilger fuldtidsbeskæftigelse, men f.eks. kun beskæftigelse eller aktivitet 3 dage ugentlig.

Andre kommuners efterspørgsel

Rammeaftalen for 2011 omhandler kun i mindre omfang beskæftigelsestilbud efter § 103. Her forventer kommunerne fremtidig uændret eller faldende efterspørgsel på området.

Rammeaftalen medtager aktivitets- og samværstilbud efter § 104, og her forventer kommunerne stigning i efterspørgslen efter aktivitets- og samværstilbud for borgere med autisme og psykisk udviklingshæmning. Københavns Kommune ser også en stigning i forventet efterspørgsel efter aktivitets- og samværstilbud til personer med autisme. Stigningen i den forventede efterspørgsel efter aktivitets- og samværstilbud til borgere med autisme og psykisk udviklingshæmning, koblet med den høje kapacitetsudnyttelse i 2008 og 2009, peger ifølge rammeaftalen på behov for yderligere pladser/tilbud på området.

De 10 vestegnskommuner i det, der udgør ”Vestegnssamarbejdet”, har analyseret deres køb af pladser, idet kommunerne har indgået et samarbejde med det mål at blive selvforsynende på vestegnen. Med hensyn til tilbud om beskyttet beskæftigelse køber vestegnskommunerne 60,9 helårspladser på Job og Aktivitetscenteret Next job). Med hensyn til aktivitets- og samværstilbud køber vestegnskommunerne 29,6 helårspladser på JAC, 8,1 pladser på Birkegården samt 4,7 pladser på Bank-Mikkelsens vej 20-28. En del af disse bor på tilbud i eller tæt på Gentofte.

Der kan ikke herske tvivl om, at der er en klar tendens til, at de enkelte kommuner søger at blive selvforsynende på dagområdet. På kort sigt vil dette først slå igennem med hensyn til beskyttet beskæftigelse og især fra de kommuner, der selv har tilbud, der kan udbygges. Dette vil formentlig især gøre sig gældende for vestegnskommunerne, Københavns Kommune, Gladsaxe kommune, Herlev Kommune og Rudersdal Kommune.

Gentofte kommune har i 2010 nedjusteret pladstallet på Job og Aktivitetscenteret (JAC) med 30 pladser på baggrund af en faldende efterspørgsel efter især pladser med beskyttet beskæftigelse (§ 103).

JAC's udbud af hhv. §103 og §104 pladser er ikke fast normeret, men kan tilpasses den faktiske efterspørgsel. Tendensen har været, at der over en årrække har været et større fald i antallet af efterspurgte §103 pladser, og kapaciteten er løbende omlagt til § 104 pladser.

For så vidt angår aktivitets- og samværstilbuddene er tidsperspektivet lidt længere, fordi der i dag mangler kapacitet på dele af området. Her vil der forventeligt også fremover være en vis geografisk sammenhæng mellem bo- og dagtilbud, bl.a. for at minimere kørselstiden og kørselsudgifterne mellem bo- og dagtilbud. Da vi ikke forventer, at de eksisterende beboere i Gentofte Kommunes botilbud hjemtages i større omfang, vil der således på dette område være lidt mere tid til at tilpasse sig en ændret efterspørgsel. Men ligesom med den øvrige efterspørgsel efter tilbud til borgere med udviklingshæmning vil skiftet over imod en større efterspørgsel efter tilbud til borgere med autismespektrumsforstyrrelser forventeligt også slå igennem her. Der er således i dag større efterspørgsel og overbelægning i Stjerne-dalen, Månehuset og Team 5 på JAC, d.v.s. efter de tilbud, der kan rumme autismefeltet. Der er vigende efterspørgsel efter pladser i Birkegården.

Gentofte Kommunes efterspørgsel

For så vidt angår Gentofte Kommunes egne borgere ses stigningen i efterspørgslen ikke. Der ses derimod et fald i efterspørgslen.

I dag benytter Gentofte kommune 19 ud af 200 pladser på JAC til egne borgere, samt 3 ud af 26 på Birkegården og 16 ud af 36 pladser på Gentofte Håndarbejdsværksted.

I forlængelse af etablering af botilbud til borgere med autismespektrumsforstyrrelser forventes et øget behov og en øget efterspørgsel efter dagtilbud til denne målgruppe. Tilgangen forventes at kunne rummes gennem en omlægning af eksisterende tilbud.

Overordnet set ønskes dagområdet styrket for kommunens borgere med handicap, sindslidelser og socialt udsatte. Kommunen skal tænke i nye tværgående opgaveløsninger, der skaber meningsgivende tilbud til borgerne med fokus på brugerindflydelse og inklusion – og samtidig skal driften effektiviseres.

Der skal tænkes i sammenhængende organisatoriske løsninger, der kan styrke området fagligt både pædagogisk og administrativt. Derfor vil det være ønskeligt, at tilbuddene udgør en samlet vifte, der kan dække behovene hos brugergrupperne, og at personaleresourcer kan udnyttes på tværs.

Der vil derfor være behov for en løbende kapacitetstilpasning i form af omlægning eller reduktion samt nytænkning af hele dagområdet både med henblik på, at udbuddet også i fremtiden er attraktivt for kommende målgrupper – inden og uden for kommunens grænser -, og at udbuddet svarer til efterspørgslen. Samtidig vil en stordriftsfordel kunne benyttes til hurtigt at kunne omstille dele af tilbuddene.

Anbefalinger - dagtilbud

Nedennævnte forslag forventes at være efterspørgselsstyret og derfor finansieret af køberne.

Der vil ikke være merudgifter forbundet med kompetencecentertanken på området for borgere med udviklingshæmning, idet der er tale om en prioritering af arbejdsopgaver og et organisatorisk fokus.

JAC som kompetencecenter

Job- & Aktivitetscenteret har det i dag som en del af sin målsætning at være kompetencecenter, der:

- ”har individuelle læringsmiljøer for alle brugere, medarbejdere og kursister
- er videnscenter på udvalgte områder inden for de områder, vores mission omfatter
- har forskningstilknytning til relevante uddannelsessteder, forskningsmiljøer o.lign.”

For at styrke fleksible tilrettelæggelsesformer i forhold til både den enkelte borger og tilbudsviften på dagområdet og den pædagogiske faglighed ønskes JAC styrket i rollen som kompetencecenter for alle Gentofte Kommunes dagtilbud til borgere med udviklingshæmning og sindslidelser. En styrkelse omfatter tillige et øget samarbejde mellem dagtilbuddene på området og Jobcenteret.

JAC bliver således omdrejningspunktet for Gentofte Kommunes indsats med at skabe og formidle beskyttet beskæftigelse og ordinær beskæftigelse med støtte i tæt samarbejde med Jobcentret samt i forhold til udvikling af kommunens aktivitets- og samværstilbud.

Matrikelløs beskæftigelse og omlægning af værkstedspladser

I tråd med perspektivplanens bærende principper om inklusion og sammenhængende opgaveløsning ønskes indsatsen målrettet mod at etablere nye servicejob på særlige vilkår på kommunens arbejdspladser. Det være sig på tværs af tilbud i Social & Handicap drift som i andre dele af organisationen, som f.eks. pedelstøtte, postomdeler, køkkenhjælper, støtte til den tekniske ejendomsleder på skoler, på plejehjem, i daginstitutionernes køkkener, havearealer, rengøring af legepladser, osv.

De nye servicejobs kan oplagt organiseres som ”matrikelløs beskæftigelse” med støtte fra JAC.

Matrikelløs beskæftigelse sætter rammen for små produktions- og servicegrupper, der med udgangspunkt i faste aftaler med kommunens tilbud/afdelinger mv. og private virksomheder udgår fra de beskyttede dagtilbud, med jobcoach som støtte.

Typisk vil matrikelløs beskæftigelse for borgeren i beskæftigelse være et § 103 tilbud med løn efter gældende regler. Målet kunne være, at 2/3 af de omkring 100 værkstedspladser på JAC skal omlægges.

Funktionsuddannelser for unge og voksne med udviklingshæmning

I samarbejde med den tekniske skole Nordhøj i Kolding, der har udviklet en model (KUP), der arbejder på at få udviklet og afprøvet egentlige funktionsuddannelser for unge og voksne med udviklingshæmning, er JAC som et af få andre beskyttede værksteder i landet gået med i projektet med intentioner om at udvikle en funktionsuddannelse som butiksmedhjælper – sammen med en uddannelsesinstitution - og lære kursisterne nogle af de funktioner, der er i en butik, hvor de får diplom på det, de har lært. En af metoderne vil være sidemandsoplæring.

Kultur- og aktivitetssteder

En række muligheder, der kan indgå i de eksisterende tilbud og/eller i forbindelse med omlægninger og kapacitetstilpasninger:

- *Medborgerhus*
Hvis der i Gentofte Kommune etableres et medborgerhus er det oplagt, at huset tilrettelægges, så det også har bred relevans for alle borgere og borgere med funktionsnedsættelser. Derudover kunne et medborgerhus oplagt være arbejdsplads for borgere i § 103 tilbud – matrikelløs beskæftigelse eller f.eks. borgere med sindslidelser i støttet beskæftigelse.
- *Etablering af kunstværksted*
Primært til aktivitets- og samværsbrugerne (§ 104) kunne oprettes et malerværksted, som et nyt dagtilbud på JAC. Produkterne sælges på udstillinger, mv.
- *Aktivitetssted mv. for unge sent udviklede*
I samarbejde med foreningen Unge For Ligeværld kunne etableres et aktivitetssted.
- *Cafévirksomhed*
I lighed med andre steder i landet kunne cafédrift indgå som arbejdspladser for borgere med nedsat funktionsevne (unge og voksne med udviklingshæmning og/eller psykisk syge).

Aktivitets- og samværstilbuddene

Det foreslås, at det indgår i JAC's kompetencecenterfunktion at udvikle området, således at der dels omlægges/etableres egentlige tilbud til borgere med autismespektrumsforstyrrelser, dels udvikles nye attraktive tilbud. Snoezelhuset kunne indtænkes heri.

Det skal desuden løbende vurderes, om der bliver behov for etablering af ældretilbud.

Udvidelse af Snoezelhuset

En langt bredere gruppe af mennesker vil kunne profitere af Snoezelhusets tilbud end den nuværende brugergruppe. En udvidelse kunne oplagt ske i et samarbejde med Tranehaven med udgangspunkt i en kortlægning af behov samt potentialer i forhold til besparelser på den lange bane i forhold til den forbyggende indsats; en gruppe, som Snoezelhuset i Gentofte endnu ikke har opdyrket på grund af manglende fysisk kapacitet. En lille gruppe apopleksiramte og en lille gruppe ældre med demens gør allerede brug af huset med stor succes, men det er også andre uopdyrkede målgrupper. Andre, der også ville kunne have gavn af snoezel, er fx børn og unge med indlæringsvanskeligheder, tidligt skadede børn, mennesker med erhvervet hjerneskade og mennesker med stress.

En merudgift ved driften af et større Snoezelhus forventes dækket af betaling fra bevilgende kommunerne samt ved brugerbetaling. Der vil være etableringsudgifter forbundet med forslaget. Hvis Snoezelhuset indgår som en del af et aktivitets- og samværstilbud, vil udgifterne indgå i taksten.

De vigtigste prioriteringer

I de mange ønsker vedrørende borgere med udviklingshæmning, der er fremført ovenfor, er der en række forskelligartede hensyn, der sætter rammerne for en ønsket prioritering:

- Ønsket om rentabel drift betyder, at en ombygning af Blomsterhusene har højeste prioritet. Som det fremgår af afsnittet om moderniserings- og ombygningsbehov vil det bl.a. kræve en egentlig moderniseringsplan for hele Bank-Mikkelsens vej området inkl. en lokalplan for området. Social og Sundhed vil snarest kunne sætte arbejdet med planen i gang med henblik på senere politisk behandling.
- Ønsket om at tilpasse kapaciteten til efterspørgslen, der bl.a. betyder, at JAC ønskes gjort til kompetencecenter for en samlet udvikling af § 103-beskæftigelsesområdet og § 104 aktivitets- og samværstilbuddene. Der vil være behov for en løbende kapacitetstilpasning i form af omlægning eller reduktion samt nytænkning af hele dagområdet. Der vil her dels blive arbejdet på et samlet overblik over udviklingen på området og strategier for hurtige kapacitetstilpasninger, dels løbende fremkomme konkrete forslag om kapacitetstilpasninger til politisk behandling.
- Tilpasse kapaciteten til efterspørgslen efter ydelser til ændrede målgrupper, hvilket indebærer flere forhold til konkret politisk behandling:
  - Etablering af Hjemmevejledningscenter
  - Etablering af boliger til borgere med autismespektrumsforstyrrelser på Bank-Mikkelsens vej som en del af en moderniseringsplan.
  - Udrede hvorledes ældre bedst tilbydes støtte, samt igangsættelse af pilotprojekter for at afprøve ideer.
- Mindre ændringer, der kræver politisk behandling:
  - Omlægning af målgrupperne til bofællesskaberne, herunder især i f.t. Josephinehøj samt ombygning af Mosebuen.

2.3.4 Fysisk handicappede og borgere med erhvervet hjerneskade

Langt de fleste *fysisk handicappede* borgere klarer sig i egen bolig enten uden eller med en eller anden form for hjælp fra Gentofte Kommune. Det kan være støtte fra den kommunale hjemmehjælp eller hjemmepleje eller en BPA ordning (Borgerstyret Personlig Assistance) eller hjælp til ledsagelse. Enkelte borgere har dog et så omfattende fysisk handicap, at de har behov for et specialtilbud.

På *hjerneskadeområdet* sondres mellem borgere med en medfødt hjerneskade og borgere med en erhvervet hjerneskade. Hvis hjerneskaden er opstået før borgerens 7'ende år, anses skaden for at være medfødt. Borgere med en medfødt hjerneskade beskrives ikke videre i dette afsnit, da disse borgere vil være dækket af perspektivplanens beskrivelse af borgere med udviklingshæmning.

Hjerneskaden kan have mange forskellige forløb, alt efter hvor stor skade den enkelte borger har pådraget sig. Den første kontakt med borgeren bliver som udgangspunkt etableret på hospitalet og med Gentofte Kommunes rehabiliteringscenter Tranehaven. Kontakten mellem hospitalet og Tranehaven sker efter fastlagte procedurer, der beskriver, hvad der skal ske, når en udskrivning er nært forestående, og det vurderes, at det videre rehabiliteringsforløb kan fortsætte i kommunalt regi. I forbindelse med et rehabiliteringsforløb på Tranehaven bliver det vurderet, hvor selvhjulpen borgeren er, og hvilke foranstaltninger, der er nødvendige for at kunne opretholde et så selvstændigt liv som muligt.

I nogle tilfælde vil borgeren kunne klare sig i eget hjem med støtte fra ægtefællen eller med støtte fra kommunen. Andre borgere vil kunne gøre brug af den særlige BPA ordning og dermed forblive i eget hjem. En del af målgruppen har dog så mange følger af hjerneskaden, at de har brug for et særligt tilbud med mulighed for fortsat træning og vedligeholdelse af deres færdigheder.

De langsigtede mål

Gentofte Kommunes langsigtede mål for området er følgende:

- Borgere med en erhvervet hjerneskade modtager en særlig tilrettelagt indsats for at sikre hurtig og sammenhængende hjælp til både borgeren og dennes familie. En hurtig indsats kan være med til at sikre hurtigere rehabilitering.
- Borgere inden for begge målgrupper tilbydes et relevant sted at bo. Det kan være i eget hjem med støtte eller tilbud om bolig med støtte. Ved tilbud om bolig med støtte kan tilbuddet være i Gentofte Kommune, men jo mere specialiseret en indsats, der er behov for, jo mere samarbejder Gentofte Kommune med andre kommuner om at sikre et relevant tilbud.
- Borgere med en erhvervet hjerneskade forsøges i videst muligt omfang at blive hjulpet tilbage i beskæftigelse. Det kan være på det ordinære arbejdsmarked eller via et tilbud om beskyttet beskæftigelse. Et sådan tilbud kan gives uden for Gentofte Kommune, hvis der kræves en særlig faglig viden og indsats, som ikke kan leveres inden for Gentofte Kommune.
- Gentofte Kommune leverer selv den nødvendige træningsindsats på Tranehaven for de borgere, som ønsker at anvende Gentofte Kommune til dette. Træningsindsatsen kan suppleres med komplementerende specialundervisning, som også leveres på Tranehaven for denne målgruppe.

Beskrivelse af tilbud

Erhvervet hjerneskade

Gentofte Kommune har i dag ikke egentlige bo- og dagtilbud, der er særlig tilrettet til personer med erhvervet hjerneskade. Efterspørgslen er generelt for lille til, at det både fagligt og økonomisk er muligt at drive et kommunalt tilbud. Hidtil har kommunen købt pladser i andre kommuner for at løse den kommunale forsyningsforpligtelse.

Gentofte Kommunes bofællesskaber og plejeboliger med hjemmehjælp anvendes dog i mindre omfang til borgere med en erhvervet hjerneskade. Er der imidlertid tale om yngre borgere, findes oftest en løsning uden for kommunen, hvor der bedre kan tages højde for borgerens alder i de daglige aktiviteter og omgivelser.

I forhold til dagtilbud kan både Gentofte Håndarbejdsværksted og Job & Aktivitetscentret tilbyde pladser til målgruppen. Det er dog ikke den primære målgruppe for disse tilbud, hvilket gør, at der er behov for at anvende udbydere uden for kommunen.

Fysisk handicappede

I forhold til fysisk handicappede borgere har Gentofte Kommune handicapvenlige boliger, som kan tilbydes borgere i målgruppen. Der er ikke knyttet fast hjælp til disse boliger, men borgeren kan modtage andre former for støtte fra kommunen. Herudover har kommunen ikke egentlige botilbud til målgruppen.

Udvikling i behov

Efterspørgsel fra Gentofte Kommune

Erhvervet hjerneskade

For borgere med en erhvervet hjerneskade er der samlet og uden aldersgrænser tale om omkring 150 sager om året i regi af Tranehaven. Erfaringerne fra Tranehaven er, at apopleksitilfældene er faldende, medens de traumatiske skader er stigende. Forholdsvis få borgere får et så omfattende støttebehov, at der er behov for et særligt botilbud, hvilket er årsagen til, at Gentofte Kommune ikke har et selvstændigt botilbud til målgruppen.

I efteråret 2010 er der:

- 5 borgere med erhvervet hjerneskade i et botilbud uden for kommunen.
- 5 borgere i beskyttet beskæftigelse, heraf arbejder 1 i Gentofte Kommune.
- 4 borgere i et aktivitets- og samværstilbud – alle uden for kommunen. Der vil ofte være fysisk sammenhæng mellem borgerens bolig og deres aktivitetstilbud, blandt andet for at undgå tid og ressourcer til transport.

Fysisk handicappede

Gentofte Kommune har:

- 16 fysisk handicappede borgere i egentlige botilbud uden for kommunen
- 14 borgere med fysisk handicap i et aktivitets- og samværstilbud. Ud af de 14 borgere modtager de 3 borgere et tilbud i Gentofte Kommune.
- 3 borgere i beskyttet beskæftigelse – heraf modtager 1 borger tilbud i Gentofte Kommune.

Ud af de 16 borgere er en større gruppe ældre blinde, der bor på et botilbud, der svarer til en plejebolig. Herudover er der en lidt yngre gruppe, der afhængig af deres fysiske handicap har et botilbud uden for Gentofte Kommune.

En del af den kognitive træning finansieres af kommunerne, men der er p.t. overvejelser i Ministeriet for Forebyggelse og Sundhed om, hvorvidt den kognitive træning, der varetages af Center for Hjerneskadede, også skal overgå til at være en ren kommunal udgift. I så fald forventes kommunerne at blive kompenseret via bloktilskuddet.

Hvis udgiften bliver en ren kommunal udgift, vil det aktualisere overvejelserne om, hvorvidt den samlede rehabiliteringsindsats overfor borgere med erhvervet hjerneskade skal kunne håndteres inden for Gentofte Kommunes eget regi og eventuelt løses i 3-kommunesamarbejdet med Lyngby-Taarbæk og Rudersdal Kommuner.

Andre kommuners efterspørgsel

I forbindelse med rammeaftalen 2011 har kommunerne angivet, at der forventes uændret efterspørgsel på dagtilbud (aktivitets – og samværstilbud efter §104) til målgruppen.

Efterspørgslen af midlertidige og længerevarende botilbud er ikke entydig. Nogle kommuner venter et fald i efterspørgslen og andre en stigning. Samme udvikling ses i forhold til efterspørgslen på aflastningspladser.

Anbefalinger

Inden for området erhvervet hjerneskade foreslås følgende tiltag igangsat:

- For at sikre fleksibilitet og tværfaglighed i opgaveløsningen igangsættes initiativer, der skal understøtte den indsats, der allerede er etableret gennem samarbejdet i Det Komplekse Forum (internt samarbejdsforum med repræsentanter fra de enkelte afdelinger på voksenområdet). Det Komplekse Forum bliver omdrejningspunktet for at udarbejde et oplæg om, hvor der skal arbejdes videre med tovholdermodellen med det formål at sikre en hurtig og sammenhængende indsats for borgeren såvel i forhold til genoptræning som beskæftigelse. Endvidere skal der arbejdes med, hvorledes der kan sikres løbende erfaringsopsamling og indhentning af viden til brug for læring.
- Der indledes drøftelser i Social & Sundhed om mulighederne for at anvende nuværende plejeboliger til borgere med en erhvervet hjerneskade. Et af omdrejningspunkterne bliver en drøftelse af, hvorvidt der kan skabes selvstændige miljøer, der kan rumme også yngre borgere.
- Gentofte Kommunes dagtilbud skal kunne håndtere borgere med en erhvervet hjerneskade, hvis det skaber sammenhæng mellem bolig og fritid. Et af målene hermed er, at borgere ikke skal transporteres langt mellem bolig og dagtilbud. I den sammenhæng skal det drøftes, hvorledes kommunens forskelligartede tilbud, som for eksempel varmtvandsbassin, Snoezelhuset og Tranehaven, kan anvendes som led i etableringen af et tilbud til borgeren. Der arbejdes herudover videre med sikring af de rigtige beskæftigelses- og aktivitetstilbud til målgruppen, herunder hvordan Job- og Aktivitetscentre og Next Job kan bidrage i paletten af muligheder.
- Drøftelser med nordkommunerne om, hvorvidt der i vores nærmeste samarbejdskommuner er ledig kapacitet, som Gentofte Kommune kunne indgå i drøftelser om at anvende. Endvidere kan det overvejes, om der mellem nordkommunerne er efterspørgsel og interesse i at overveje etablering af et tværkommunalt botilbud, hvilket vil være nødvendigt for at sikre tilstrækkelig volumen både fagligt og økonomisk.

- Logopædfunktionen på Tranehaven udbygges, gerne i 3-kommunesamarbejdet med Rudersdal og Lyngby-Taarbæk Kommuner, hvis det er muligt, således at den ikke kun målrettes den tidlige indsats men også den langvarige indsats i forhold til talefunktionen.
- Når det ligger klart om den kognitive træning bliver en ren kommunal eller regional udgift, ned-sættes en tværkommunal arbejdsgruppe, der skal vurdere efterspørgsel og behov samt opstille løsningsmodeller, herunder vurdere, hvordan forskningen fremadrettet sikres.

For fysisk handicappede foreslås følgende tiltag igangsat:

- Der igangsættes drøftelse i Social & Sundhed om muligheden for at etablere pladser til blinde borgere, som ikke længere kan blive i egen bolig – ofte pga. alder. I den sammenhæng skal overvejes de muligheder, som den teknologiske udvikling giver, for at blinde ældre kan være på almindelige plejehjem med støtte i kommunen.
- Der iværksættes drøftelser med nordkommunerne om anvendelse af pladser på deres botilbud til den yngre del af målgruppen. Endvidere kan det drøftes, om der samlet set er en efterspørgsel, der giver anledning til overvejelser om etablering af et fælles botilbud.

Økonomiske konsekvenser

De foreslåede indsatser forventes ikke som udgangspunkt at medføre en stigning i udgifterne til området. Indsatserne går primært på at forsøge at finde de nødvendige boliger i eget regi eller i samarbejde med andre kommuner. Udgiften til en længerevarende bolig vil kommunen have under alle omstændigheder. Der forventes ikke at kunne hentes en besparelse ved at kunne etablere flere tilbud i eget regi. Det vil dog give flere borgere mulighed for at blive boende i Gentofte Kommune.

Der skal dog være fokus på at etablering af et eller flere dagtilbud kan medføre, at flere borgere end i dag kan visiteres til et tilbud, hvilket vil medføre en stigning i udgiften til dagtilbud til målgruppen.

Den største økonomiske usikkerhed ligger imidlertid i, hvorledes den fremtidige udgift placeres i forhold til den kognitive træning, da dette vil kunne medføre en væsentlig kommunal udgift.

2.3.5 Kompenserende specialundervisning for voksne

Kompenserende specialundervisning for voksne henvender sig til voksne over den undervisningspligtige alder. Der er tale om undervisning, der kan afhjælpe eller begrænse virkningen af en persons handicap. Det gælder eksempelvis, hvis man træner følesansen for borgere, der har tabt synssansen. Undervisningen kan endvidere være rettet direkte mod handicapet, eksempelvis hvor man ved ordblindhed forsøger at udvikle læsefunktionen.

Med strukturreformens ikrafttræden den 1. januar 2007 overgik ansvaret for den kompenserende specialundervisning til kommunerne. Gentofte Kommune overtog ikke egentlige undervisningstilbud men valgte fra strukturreformens ikrafttræden at købe ydelser, dels af regionen (Kommunikationscenter Region Hovedstaden) samt hos andre kommuner (SVIKA i Gladsaxe Kommune).

Målgruppen for at modtage kompenserende specialundervisning er bred og dækker alt fra taletræning til borgere med hjerneskade, stemmetræning til lærere og dansk for borgere med udviklingshæmning.

De langsigtede mål

Gentofte Kommunes langsigtede mål er, at kommunen på udvalgte områder selv leverer den kompenserende specialundervisning. Det gælder inden for de områder, hvor specialundervisningen falder naturligt sammen med andre kommunale kompetenceområder. Eksempler herpå er taleundervisning på Tranehaven, hvor Tranehaven i forvejen har genoptræningskompetencer på bl.a. hjerneskadeområdet. Et andet område er undervisning af borgere med udviklingshæmning i regi af Job- og aktivitetscentret, hvor der i forvejen arbejdes med dagaktiviteter til denne målgruppe.

På områder, hvor kommunen ikke har fagkompetence eller særligt målgruppekendskab, vil der forsat blive anvendt eksterne leverandører.

Det betyder at:

- Gentofte borgere i et vist omfang kan forvente at få leveret den kompenserende specialundervisning i Gentofte Kommune
- Kommunen herudover har et samarbejde med andre kommunale, regionale eller private leverandører

Beskrivelse af nuværende tilbud

Logopædfunktion på Tranehaven

Gentofte Kommune har kun ét tilbud i dag inden for kommunens eget regi. Det er et tilbud på Tranehaven, der retter sig mod borgere, der har behov for taletræning efter en erhvervet hjerneskade. Logopædfunktionen er etableret i samarbejde med Lyngby-Taarbæk og Rudersdal Kommuner i regi af 3-kommunesamarbejdet.

Eksterne leverandører

Gentofte Kommune anvender eksterne leverandører til de mange forskelligartede typer af undervisning, der falder ind under denne lovgivning.

De mest anvendte eksterne leverandører er:

SVIKA	Dansk, regning, IT, Kompenserende strategier, kommunikation, herunder tegn til tale, kursus for særlige grupper indvandrere. Hovedmålgruppen er borgere med udviklingshæmning, borgere med sindslidelser og borgere med autismespektrumsforstyrrelser
SUKA	Dansk, regning, IT, Svømning, Ridning, musikterapi. Hovedmålgruppen er borgere med udviklingshæmning, borgere med sindslidelser og borgere med autismespektrumsforstyrrelser
Maglemosen	Almene uddannelses tilbud. Hovedmålgruppen er borgere med udviklingshæmning, borgere med sindslidelser og borgere med autismespektrumsforstyrrelser
Kommunikationscentret, Region Hovedstaden	Stemmetræning for alle målgrupper med stemmeproblemer, Parkinsonhold, kommunikation for døvblinde, undervisning til hørehæmmede, døve og synshandicappede, undervisning i relation til brug af hjælpemidler og Service- og leveringsaftaler på computerudstyr hos borgere
Ballerup Sprogcenter	Danskundervisning for alle målgrupper
Kommunikationscentret, Hillerød Kommune	Undervisning til hørehæmmede og døve samt synshandicappede.
Blindes Oplysningsforbund i Storkøbenhavn	Undervisning af blinde og svagtseende.

Udviklingen i behov

Området har gennemgået en markant udvikling efter strukturreformen. Kommunernes overtagelse af myndighedsansvaret har medført et større fokus på, hvad der bevilliges efter lovgivningen om kompenserende specialundervisning og omfanget heraf. På landsplan har det medført faldende efterspørgsel efter ydelser.

Efterspørgsel fra Gentofte Kommune

Gentofte Kommunes efterspørgsel på leverandører til kompenserende specialundervisning kommer fra flere forskellige områder i organisationen nemlig Social & Handicap, Tranehaven og Pleje & Sundhed.

For Social & Handicap er det største behov at dække taleundervisning til borgere, der har stemmeproblemer. Efterspørgslen herpå er steget gennem de seneste år og ligger i dag på ca. 40 forløb årligt af kortere eller længerevarende karakter. Undervisningen kræver særlige kompetencer, og set i lyset af omfanget af Gentofte Kommunes samlede efterspørgsel vurderes der fremadrettet forsat at være behov for at købe denne ydelse eksternt.

Herudover har Social & Handicap behov for at kunne levere 2-4 undervisningsforløb pr. måned til borgere med udviklingshæmning, borgere med sindslidelser og borgere med autismespektrumsforstyrrelser. Også disse forløb varierer i varighed – enkelte er decideret årskursus for borgeren. Undervisningsindholdet vil her primært være dansk, matematik/regning, IT-færdigheder eller kommunikative tiltag generelt.

Efterspørgslen herpå har været nogenlunde stabil de seneste år dog med en lille tendens til faldende efterspørgsel. En af hovedleverandørerne har på dette område været SVIKA i Gladsaxe. Gladsaxe Kommune har i efteråret 2010 meddelt, at SVIKA lukkes på grund af vigende efterspørgsel fra kommu-

nerne. Gentofte Kommune skal derfor vurdere, hvordan man fremadrettet kan sikre leverancen af undervisningstilbud til de målgrupper, der tidligere har været undervist på SVIKA. Kommunens Jobcenter anvender ligeledes SVIKA i jobmæssig sammenhæng. I 2009 havde Jobcentret 3 forløb hos SVIKA. Også den del forventes at kunne varetages i et nyt tilbud i Gentofte Kommune.

Endelig er der årligt efterspørgsel efter specifik undervisning til målgrupper som eksempelvis traumatiserede flygtninge. Denne undervisning forventes fortsat at blive købt eksternt, da efterspørgslen er så lille, at der ikke er basis for at etablere undervisning i eget regi.

I Pleje & Sundhed er der især efterspørgsel efter udredninger indenfor høre- og synshandicap, hvilket efterfølgende ofte fører til specialundervisning, hjælpemidler samt service- og leveringsaftaler til kommunikationsudstyr. Den teknologiske udvikling indenfor hjælpemidler og især kommunikationshjælpemidler forventes at udvikles meget i de kommende år. Dette vil kunne få afsmittende virkning på ansøgninger om specialundervisning i forbindelse med at inddrage hjælpemidlerne i dagligdagen.

Borgere kan søge specialundervisning i relation til at udnytte og inddrage deres bevilgede høre-, syns- og kommunikationshjælpemidler i hverdagen (udover konkret instruktion i brug). En lovændring pr. 1. oktober 2010 omkring Frit Valg på hjælpemidler betyder, at kommunen skal være særlig opmærksom på, om ansøgninger på specialundervisning påvirkes af det frie valg.

Efterspørgsel fra andre kommuner

På samme måde som Gentofte Kommune har oplevet en stigende efterspørgsel på taletræning, melder flere kommuner ind i rammeaftalesammenhæng, at de har en forventning om stigende efterspørgsel på denne ydelse.

På andre områder som høre- og synsområdet er der ikke entydige meldinger om, hvorvidt der forventes stigende eller faldende efterspørgsel.

Anbefalinger

Gentofte Kommune skal sikre, at der kan leveres kompenserende specialundervisning til kommunens borgere. For at sikre dette foreslås, at kommunen etablerer følgende:

- Et pilotforsøg med undervisningstilbud til borgere med udviklingshæmning, borgere med sindslidelser og borgere med en autismespektrumforstyrrelse. Indholdet i undervisningen vil primært koncentrere sig om dansk, matematik og IT. Disse fag dækker de fag, der har været efterspurgt og leveret i SVIKA regi. Tilbuddet etableres i regi af Job- og Aktivitetscentret, der har målgruppekendskab. Tilbuddet skal understøtte princippet om at sikre selvforsyning og nærhed i tilbud af ydelser inden for de områder, hvor det er relevant at sikre egne tilbud. Dette vil kræve yderligere lokalefaciliteter og kunne f.eks. foregå i en i det bofællesskab på Ruthsvej, der lukkes i 2011. Gentofte Ejendomme skal involveres i afklaringen heraf. Tilbuddet skal kunne anvendes fleksibelt, således at der ud over kompenserende specialundervisning kan leveres uddannelse som led i JAC's ungdomsuddannelse til unge med særlige behov.
- Når det gælder taletræning på hjerneskadeområdet, ønsker Gentofte Kommune fortsat at være leverandør i regi af Tranehaven. I den sammenhæng vil der indgå overvejelser om, i hvilket omfang funktionen også kan omfatte tale- og stemmetræning, som i dag købes hos Kommunikationscenter Region Hovedstaden.

- På en række andre områder vil Gentofte Kommune fortsat anvende eksterne leverandører. Fokus vil være på at sikre kvaliteten i tilbuddene og på, at der arbejdes målrettet i forhold til undervisningsplaner og opfølgning.

Økonomiske konsekvenser

Der vil være udgifter til etablering af et specialundervisningstilbud i Gentofte Kommune. Herudover forventes forslagene ikke at have økonomiske konsekvenser, idet kommunen allerede i dag har anvendt ressourcer til køb af undervisning på andre tilbud.

2.3.6 Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (STU)

Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov blev vedtaget i 2007. Målgruppen for uddannelsen er unge mellem 16 og 25 år, som ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse - selv ikke med specialpædagogisk støtte.

Unge, der er omfattet af målgruppen for uddannelsen, har et retskrav på en særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse, der varer i 3 år. Der er ikke nogen nedre grænse for, hvor fysisk eller psykisk udviklingshæmmet elever i målgruppen kan være.

STU er et uddannelsesstilbud og ikke et socialt tilbud. Målgruppen er dog meget bred, og der vil derfor være elementer i uddannelsen, der sammenbinder en arbejdsmarkedsrettet tænkning med et socialt tilbud, hvor beskæftigelse er mere i baggrunden, og hvor det især er sociale kompetencer, der trænes.

Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov er vigtig at se som et blandt mange muligheder for unge efter afslutning af grundskolen. Der skal derfor være tæt samarbejde med skole, ungeområdet og beskæftigelsesområdet for dels at rådgive den unge og dennes pårørende om mulighederne og dels for at sikre, at det rigtige tilbud bliver givet både i forhold til kvalitet og omkostning. Forud for en STU kan der være overvejelser om efterværn, 11. skoleår, afprøvning af muligheder for en erhvervsuddannelse, mv.

Langsigtede mål

Gentofte Kommunes langsigtede mål er, at flest mulige unge tilbydes og gennemfører en almindelig ungdomsuddannelse evt. med særlig socialpædagogisk støtte. Særlig pædagogisk støtte kan eksempelvis være fra en mentor. Gentofte Kommune ønsker derfor at understøtte det almindelige ungdomsuddannelsessystem, så unge kan få muligheden for en ungdomsuddannelse.

En særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse gives til dem, der ikke er i stand til at gennemføre et andet uddannelsesstilbud selv med særlige støtteforanstaltninger. Målgruppeafklaringen afhænger i høj grad af, hvorvidt der findes et andet uddannelsesstilbud, som den unge kan gennemføre. I den sammenhæng skal man være opmærksom på, at omkostninger til en STU kan være på niveau med en længerevarende uddannelse. Uddannelsen skal derfor anvendes med omtanke og ikke som kompensation for manglende andre muligheder.

Det betyder, at Gentofte Kommune vil have et særligt fokus på de unge, der kan betegnes som ”gråzone unge”, hvor der er en kendt risiko for, at de ikke kan gennemføre en ungdomsuddannelse med de vilkår, der er i dag. Mange af disse unge er normaltbegavede og endog højtbegavede på visse felter men kan ikke begå sig på et uddannelsesstilbud. Det gælder unge med en autismespektrumforstyrrelse, unge med ADHD, OCD eller en sindslidelse. Uddannelsesinstitutionerne er ikke gearet til at varetage denne del af ungegruppen, der er stigende.

Det er centralt at holde fast i, at det ikke er diagnosen, der er adgangsgivende til en STU, men en konstatering af, at den unge ikke kan gennemføre anden ungdomsuddannelse selv med socialpædagogisk støtte.

For målgruppen, der skal have tilbudt et STU forløb, er det Gentofte Kommunes langsigtede mål at være selvforsynende.

Beskrivelse af nuværende tilbud

STU på Job- og Aktivitetscentret

Gentofte Kommune har i 2010 etableret en STU i regi af Job – og Aktivitetscenteret. Uddannelsen er en kombination af almen og arbejdsmarkedsrettet undervisning, botræning og praktikker, der skal styrke de unges personlige, faglige og sociale kompetencer. Gentofte Kommunes STU retter sig foreløbig mod en mere velfungerende målgruppe af unge med udviklingshæmning.

Andre leverandører

Ud over kommunens eget tilbud anvendes forskellige leverandører i andre kommuner. Leverandørpaletten er meget bred og afspejler i høj grad, at borgerne og deres pårørende selv er aktive for at finde tilbud.

UU-Nord har via lovgivningen opgaven med at afdække borgernes ønsker og behov og herefter udarbejde en indstilling til Gentofte Kommune. Der skal ifølge lovgivningen lægges stor vægt på den unges og de pårørende ønsker til uddannelsesforløb og -sted, hvorfor det er vigtigt, at både UU-Nord og Gentofte Kommune tidligt er inde i en dialog med borgeren og de pårørende om uddannelses – og beskæftigelsesmuligheder.

Prisen på STU-uddannelserne er meget svingende – både efter indhold og målgruppe. Spændet ligger i øjeblikket på mellem 240.000 kr. til 560.000 kr. årligt. Gentofte Kommunes tilbud i regi af Next Job har en årspris på 260.000 kr.

Udviklingen i behov

Efterspørgsel fra Gentofte Kommune

Gentofte Kommune har i alt 35 borgere under et STU forløb med en tilgang på omkring 15-20 borgere årligt. Interessen for uddannelsen er stigende.

Der går pt. 3 borgere på Gentofte Kommunes eget STU tilbud. Ser man på de nuværende borgere, der er i uddannelse, deler de sig stort set ligeligt mellem målgrupperne borgere med udviklingshæmning og borgere med autismespektrumsforstyrrelser. En enkelt borger med sindslidelser er også i et uddannelsesforløb.

Fremadrettet forventes der at være fokus på uddannelse til borgere med moderat til stort støttebehov samt borgere med autisme. Selv med krav til afgrænsning af målgruppen forventes fortsat en væsentlig tilgang, primært af udviklingshæmmede og autister, men også af andre unge, der har vanskeligt ved at klare sig inden for andre uddannelsesstilbud.

Anbefalinger

Med udgangspunkt i ovenstående foreslås følgende:

- Gentofte Kommune overvejer, evt. sammen med andre kommuner, hvad der skal til for at sikre, at flest mulige unge på grænsen til en STU sikres en ordinær ungdomsuddannelse.
- Gentofte Kommunes nuværende STU udvikles over de kommende år i retning af også at rumme unge med større støttebehov. Herudover igangsættes arbejde med at udvikle en STU til autister. Dette skal ske i takt med, at Gentofte Kommunes tilbud til autister opbygges i samarbejde med Lyngby-Tårnbæk Kommune. Behovet for udvikling af tilbud indenfor kommunen skal også ses i

lyset af muligheden for at benytte kommunens egne botilbud, mens den unge gennemfører en ungdomsuddannelse.

Økonomiske konsekvenser

En udvidelse af STU i JAC-regi vil medføre etableringsomkostninger, idet der skal findes ekstra lokaler hertil, og disse må forventes at skulle ombygges. Hertil kommer éngangsudgifter i form af bl.a. IT-udstyr. Etableringen af særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse i Gentofte Kommunes eget regi vil ikke medføre en besparelse men kan være med til at sikre, at udgiftsniveauet til området holdes på et forventet niveau.

2.4 Misbrugsområdet

Fokus i indsatsen på misbrugsområdet er på både forebyggelse og behandling, og der gøres en målrettet indsats for at forebygge, at borgerne udvikler et misbrug af alkohol eller stoffer. Et centralt element heri er, at borgere i Gentofte Kommune får oplyst om skadevirkningerne ved et misbrug.

I det følgende beskrives først nuværende tilbud på alkohol- og stofmisbrugsområdet i Gentofte Kommune, og herefter udfordringerne på området under udviklingen i behov. Sidst i afsnittet lægges der op til en nærmere tværgående analyse på området i et særskilt analyse- og udviklingsprojekt.

Beskrivelse af nuværende tilbud

Misbrug på børne- og ungeområdet

Gentofte Kommune har 4.765 unge i alderen 14-18 år. I 2010 har Børn og Familie visiteret 16 unge til ambulante behandling for misbrug, primært af hash. Anbragte unge med en misbrugsproblematik er pr. oktober 2010 opgjort til 6 unge. Børn og Familie har således kontakt med 0,6 % af de unge i Gentofte Kommune, som er i behandling for misbrug enten ambulante eller som led i en anbringelse.

Gentofte Kommune har ikke egne ambulante misbrugsbehandlingstilbud til unge men køber ydelsen i private tilbud eller i andre kommuners tilbud. Således er 10 unge i behandling i Stofrådgivningen under Lænken, og 2 unge er i behandling i Komphash, - begge private behandlingstilbud. Derudover er 4 unge i behandling i Rusnavigatørerne, som drives af Glostrup Kommune.

Da kommunen ikke har egentlige behandlingstilbud på misbrugsområdet, er der på børneområdet følgende tiltag og indsatser:

- Som led i forebyggelse af misbrug og storforbrug af rusmidler og alkohol blandt unge underviser SSP i samarbejde med lærere på skoler og uddannelsesinstitutioner i relevante temaer: alkohol, rusmidler, kommunikation og konfliktløsning, flertalsmisforståelser, m.v. Metoden "Tackling" bruges af skolerne i de fleste 7. og 8. klasser og er et evidensbaseret program til forebyggelse af tidlig alkoholdebut. Desuden arbejder SSP og en familiesagkyndig på en indsats i gymnasierne med henblik på at få nedsat alkoholforbruget. Fælles for alle indsatserne er fokus på at styrke overgange i unges liv, trivsel, social kapital og mindsket forbrug af rusmidler.
- Familie- og åben rådgivning. Der ønskes mere fokus på forebyggelse af rusmiddelforbrug blandt unge. Der er allerede igangsat et forsøg med tilbuddet KOMPHASH på Ungdomsskolen, hvor Komphash tilbyder behandling, rådgivning og et coaching-lignende tilbud til unge med misbrug eller storforbrug af hash. Ungdomsskolen arbejder i en forsøgsordning med Hellerup Skole om at bruge samme tilbud på normalområdet. I forbindelse med rådgivning af unge med misbrug eller storforbrug af rusmidler er der åbnet en alkoholrådgivning under åben rådgivning, hvor en familiesagkyndig sidder som rådgiver. Derudover har familiecentret fokus på, om der kunne kompetenceudvikles indenfor egne rammer, således at behandlere/rådgivere i større grad kunne tage rusmiddelrådgivning og behandling af unge i kommunen.
- Frivillige forældre, "Drug Rebels", samarbejder med Gentofte Kommune om at informere, oplyse og rådgive unge om rusmidler og har på et tidspunkt samarbejdet med studievejledningen på Øregård Gymnasium. De turnerer nu rundt i kommunen med et oplysende og rådgivende roadshow, hvor læger, psykologer og coaches underviser og holder oplæg. Drug Rebels er interesserede i at samarbejde med Gentofte hospital om et eventuelt ambulante stofbehandlingsprogram.

- Gentofte Kommune har et særligt fokus på unges stofmisbrug. Der samarbejdes derfor også med Stofrådgivningen i København. Stofrådgivningen har særlige kompetencer i forhold til unge, der udover sit misbrug også har en psykisk lidelse, eksempelvis adfærdsforstyrrelsen ADHD.

Stofmisbrugsbehandling på voksenområdet

Gentofte Kommune har løst opgaven med stofmisbrugsbehandling gennem et tæt samarbejde med KABS i Glostrup. KABS har en lokalafdeling i Gentofte Kommune.

KABS har etableret behandlingsgrupper alt efter, hvilken form for stofmisbrug, som skal behandles. Bl.a. er der etableret grupper kun for borgere med et misbrug af feststoffer.

Herudover benytter kommunen også andre leverandører efter en konkret vurdering.

Alkoholbehandling på voksenområdet.

På alkoholområdet har Gentofte Kommune et samarbejde med Lænkeambulatorierne, primært i forhold til den ambulante alkoholbehandling. Gentofte Kommune lægger generelt set vægt på, at der er et tæt samarbejde med leverandørerne om form og indhold i behandlingen herunder udveksling af oplysninger i det omfang, der er mulighed for det. At data kan være vanskelige at indhente skyldes, at borgerne kan henvende sig anonymt på et alkoholambulatorium.

For borgere, der skal i dagbehandling eller døgnbehandling, anvendes eksterne behandlingsinstitutioner, eksempelvis Blå Kors.

Udvikling i behov

På børne- og ungeområdet opleves en stigning i antallet af unge, som ønsker hjælp til at komme ud af deres misbrug, primært af hash. I 2009 var 11 unge i ambulante behandling mod 16 unge i 2010, og der er således i 2010 tale om en stigning på 5 unge sammenholdt med 2009. Børn og Familie forventer endvidere at få henvendelser fra yderligere et antal unge i de sidste måneder af 2010.

En større del af de unge med en misbrugsproblematik bruger misbruget som selvmedicinering i forbindelse med en underlæggende psykiatrisk problematik, som ikke er udredt. Endvidere medfører misbruget ofte kriminalitet med henblik på at skaffe de nødvendige midler til at finansiere misbruget.

Stofmisbrugsbehandling for voksne:

Siden kommunerne overtog ansvaret for stofmisbrugsbehandlingen i 2007 er der overordnet set for området sket en stigning i både antal stofmisbrugere i behandling og udgifter hertil. Udgifterne er steget fra 5,1 mio. kr. i 2007 til forventet 8 mio. kr. i 2010.

Det er især i forhold til de unge misbrugere mellem 18-25 år, at der ses en stigning i antal borgere i behandling. Stigningen skyldes bl.a. den generelle udbredelse af de såkaldte feststoffer og den lettere adgang til disse stoffer blandt de unge. Sandsynligvis er det også med tiden blevet mindre stigmatiserende at erkende et misbrug og søge hjælp. Endvidere er der i kommunens Jobcenter en øget opmærksomhed i forhold til at kunne identificere unge med misbrugsproblematikker. Gruppen af unge med stofmisbrug udgør på nuværende tidspunkt 26 % af den samlede stofmisbrugsgruppe. Der er ikke noget der tyder på, at tilgangen vil aftage.

Hovedparten af de borgere, der er i stofmisbrugsbehandling, er på overførselsindkomst. 15 % af den gruppe misbrugere, der er i beskæftigelse, er unge misbrugere. Dette er et nyt mønster i forhold til den samlede gruppe af misbrugere.

Alkoholbehandling

Der er en stigning i antal misbrugere og udgifterne til behandling. Da lovgivningen sikrer, at borgerne frit kan henvende sig til et hvilket som helst alkoholambulatorium og modtage behandling anonymt, har kommunen ingen sikker registrering af, hvilke borgere i Gentofte Kommune, der er i ambulans alkoholbehandling. Udgifterne til behandling er steget fra 2,1 mio. i 2007 til forventet 3,9 mio. i 2010.

Der er ikke en entydig forklaring på, hvorfor der ses en stigning på området. Et muligt bud er, at det med tiden er blevet mindre stigmatiserende at erkende et alkoholmisbrug, eller at der er mere fokus på arbejdspladserne på emnet. Herudover ser behandlingsstedet Lænken allerede nu en stigning i antal henvendelser, efter at de har udvidet deres åbningstider om aftenen.

På grund af de manglende muligheder for at registrere oplysninger om borgere i ambulans alkoholbehandling er der begrænset viden om den enkelte alkoholmisbruger.

Anbefalinger

Lovgivningen stiller krav om, at der skal arbejdes tværfagligt i sagsbehandlingen, så forskellige professionelle aktørers kompetencer kan supplere hinanden i undersøgelse og indsats. De tværfaglige grupper er ofte vigtige aktører, der bidrager til, at sagsbehandlere og andre faggrupper arbejder systematisk med opsporing og får iværksat en koordineret og tidlig helhedsorienteret indsats, hvor det er nødvendigt. Derfor er det nødvendigt, at der systematisk organiseres samarbejde på tværs af fagområder, både internt og med eksterne samarbejdspartner.

På baggrund af misbrugsbilledet og behovet for at tydeliggøre omfang og misbrugsmønstre blandt børn, unge og voksne er der behov for mere viden samt en tværgående tilgang til det fremadrettede arbejde og indsatser på alkohol- og stofmisbrugsområdet. Følgende tiltag forslås:

- Det anbefales, at der gennemføres en grundig ungdomsundersøgelse, der kan kortlægge omfanget af misbrugsproblemer blandt børn og unge og give pejlinger på, hvor en målrettet forebyggelsesindsats vil være mest hensigtsmæssig.
- Stigningen på stofmisbrugsområdet generelt og især i forhold til de unge kræver et særligt fokus. Der igangsættes derfor en tværgående analyse mellem kommunens opgaveområder med det formål at afdække særlige indsatsområder i Gentofte Kommune. Et led heri er at overveje, om der er dele af behandlingsopgaven, der skal hjemtages til kommunen.
- Der igangsættes endvidere et arbejde i den nye Forebyggelses- og sundhedsfremmeenhed med at udarbejde en alkoholpolitik i Gentofte Kommune.

2.5 Moderniserings- og ombygningsbehov

En moderniseringsplan kan med den nuværende usikkerhed m.h.t. andre kommuners køb af pladser i Gentofte Kommunes institutioner og tilbud på baggrund af dels den generelle økonomiske situation, dels af ændrede handlekommuneregler på voksenområdet, alene blive en opgørelse over aktuelle behov. Da de fleste af de pladser, der sælges til andre kommuner, ligger på Bank-Mikkelsens vej (BMV), er brugen af dette område og områdets fremtid centralt i en moderniseringsplan. De konkrete beskrivelser nedenfor vil derfor falde i 3 dele:

1. Bank Mikkelsens Vej-området
2. Øvrige behov for ombygninger og moderniseringer
3. Særlige forhold

En række af institutionerne til børn og unge og botilbuddene til voksne med udviklingshæmning, sindslidelser eller som er socialt udsatte er ikke tidssvarende. Tilgængeligheden er ikke optimal, flere steder deler beboerne værelse eller bad og toilet, de har ikke eget køkken, og boenhedernes størrelse gør nogle af tilbuddene uhensigtsmæssige og dyre at drive.

De langsigtede mål

- Boligerne til såvel børn som voksne er tidssvarende i størrelse og indretning
- Bygningerne er indrettet så fleksibelt, at de let kan ændres til at være boliger til andre målgrupper afhængigt af efterspørgslen
- Ved ombygning og renovering indtænkes velfærdsteknologi og kommunikationstekniske hjælpemidler i videst muligt omfang
- Ved ombygning og renovering indtænkes fleksibilitet med henblik på at kunne indrette institutionerne og tilbuddene til levegrupper af forskellige størrelser
- Ved ombygning og renovering tages altid hensyn til medarbejdernes arbejdsmiljø

Beskrivelse af nuværende institutioner og tilbud

Bank Mikkelsens Vej-området er bygget i 1960'erne som Vangede Børnehospital. Bygningerne er renoverede i midten af 1990'erne, og Gentofte Kommune overtog dem i forbindelse med strukturreformen. Hele området er udlagt til sociale institutioner, og bygningerne er erklæret bevaringsværdige på grund af områdets helstøbte karakter.

Der foreligger omfattende tilgængelighedsgennemgange for hele området, der bl.a. også peger på behov for en større renovering af de udendørs vej- og gangarealer.

I dag huser området følgende sociale tilbud og institutioner:

Tilbud under Børn, Unge og Fritid:

- Aflastningsinstitutionen Lundø normeret til 24 børn og unge af gangen
- Børneinstitutionen Camillehusene normeret til 21 børn og unge

- Specialbørnehaven Troldemosen normeret til 30 børn
- Børneterapien
- Specialtandplejen
- Familiecentret

Tilbud under Social og Sundhed:

- Helhedstilbuddet Blindenetværket 40 voksne. Aktivitetstilbud med plads til 40 voksne
- Botilbuddet Blomsterhusene med plads til 42 voksne
- Helhedstilbuddet BMV 20-28: Boliger med plads til 38 voksne. Aktivitetstilbuddet Loppen og Aktivitetstilbuddet i nr. 17 med plads til samlet 25 voksne.
- Fælles administration Blomsterhusene/Bank Mikkelsens Vej 20-28 (Mikkelbo)
- Job- og Aktivitetscentret (JAC): Aktivitetstilbud Månehuset til 21 voksne i dagtimerne og Aktivitetstilbuddet Stjernerdaalen til 21 voksne i dagtimerne samt Snoezelhuset.

Gladsaxe Kommune driver den fælles Serviceafdelingen, der varetager både Bank-Mikkelsens Vej og Kellersvej. Serviceafdelingen driver den fælles festsal i 2a. Som en del af Serviceafdelingen lejer Gladsaxe følgende bygninger:

- Det grønne hus
- Snedkerafdelingen

Derudover lejer Gladsaxe:

- Sundhedscentret, der leverer ydelser til både Bank-Mikkelsens Vej og Kellersvej.

Det skal bemærkes, at Gentofte Kommune tilsvarende lejer en række bygninger på Kellersvej på i alt 851 m² af Gladsaxe Kommune til en række funktioner under Job- og Aktivitetscentret(JAC):

- Center for Specialterapi
- 2 samværs og aktivitetstilbud til i alt 27 voksne (Team 5 og Villaen).

Udviklingen i behov

På børneområdet er der behov for en udvidelse af Aflastningsinstitutionen Lundø, dels fordi de eksisterende rammer ikke er størrelsesmæssigt tidssvarende, dels fordi der er behov for etablering af et særligt autismerettilbud og et tilbud til unge. Det mest nærliggende vil være at inddrage det hus, hvor Gladsaxe Kommune driver Sundhedscentret. Der vil så til gengæld skulle findes andre lokaler til Sundhedscentret. Der er en nogenlunde stabil efterspørgsel efter pladserne i Camillehusene, hvis eksisterende fysiske forhold er hensigtsmæssige til formålet.

På voksenområdet forventes der en generelt faldende efterspørgsel fra andre kommuner efter den slags botilbud, der i dag findes på Bank Mikkelsens Vej-området. Faldet forventes dog at ske ujævnt, idet der er stor efterspørgsel efter boliger i Blomsterhusene og efter de § 104-aktivitets- og samværstilbud, der drives af JAC, og som er beliggende på området. Ved indgåelsen af et udvidet samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune på autismeområdet vil der blive behov for at målrette og udvide JAC's aktivitets- og samværstilbud på området. Der er til gengæld fald i efterspørgslen efter pladser i Blindenetværket og stagnerende efterspørgsel i Bank Mikkelsens Vej 20-28.

Når potentielle indflyttere i botilbuddene til voksne ser de af vores tilbud, hvor beboerne deler bad og toilet, sker det hyppigt, at de pårørende ikke ønsker at tage imod tilbuddet, fordi det er utidssvarende.

Husene på området er gennemgående indrettet til at kunne bebos af 8 beboere. Det giver på nogle tilbud en uhensigtsmæssig størrelse i forhold til en rentabel normering af personalet. F.eks. er det ofte nødven-

dig med en normering på 1:3, hvilket for boenheder på 8 beboere kommer til at betyde, at der mangler takstindtægt for 1 beboer pr. hus for at betale for normeringen.

På Bank Mikkelsens Vej 20-22 er der et Arbejdstilsynspålæg vedrørende arbejdsmiljøet, idet husene er indrettet med vinklede gange, der medfører, at personalet ikke kan se, hvad de møder rundt om næste hjørne.

I takt med ombygninger og ændringer i efterspørgselsmønsteret er der behov for at flytte JAC's aktiviteter i Gladsaxe Kommune til Bank Mikkelsens Vej-området, d.v.s. Team 5, Villaen og Center for Specialterapi.

Der er desuden behov for en bygning, der kan skabe forudsætninger for at samle de dele af administrationerne, der er hensigtsmæssigt, til en fælles administration. I dag fungerer pavillonnen Mikkelbo som fælles administration for Bank Mikkelsens Vej 20.-28 og Blomsterhusene.

Anbefalinger

Både for at kunne effektivisere driften af tilbuddene og for at tilpasse kapaciteten til efterspørgslen og de ovenfor nævnte moderniserings- og ombygningsbehov lægges op til, at der udarbejdes en samlet moderniseringsplan for alle institutioner og tilbud på børne- og voksenområdet i lighed med den plan, der tidligere er lavet på hhv. skole- og ældreområderne. Udarbejdelsen af en moderniseringsplan vil kræve, at der sættes rådgivningsfirma på opgaven. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis en moderniseringsplan falder i 2 dele:

- Bank-Mikkelsens Vej området
- De øvrige moderniserings- og ombygningsbehov.

Bank Mikkelsens Vej-områdets funktioner og ændringer generelt

Der er allerede nu en række klare ønsker:

- Aflastningsinstitutionen Lundø ønskes udvidet
- Der ønskes etableret bo- og dagtilbud til gruppen af de svagest fungerende voksne borgere med autismspektrumsforstyrrelse
- Hele Center for Specialterapi ønskes flyttet fra Gladsaxe til Bank Mikkelsens Vej
- JAC har behov for flere lokaler til udvidelse af deres tilbud, herunder at flytte team 5 fra Gladsaxe til f.eks. Bank Mikkelsens Vej.
- Snoezelhuset ønsker mere plads
- Afhængigt af beslutningerne i øvrigt vil der kunne blive behov for særlige boliger til ældre, plejekrævende borgere med udviklingshæmning.

Bank Mikkelsens Vej-områdets mange funktioner vil i de kommende år være under konstant forandring. En række af institutionerne på børneområdet og botilbuddene på voksenområdet vil med kun mindre ændringer kunne flytte rundt i de eksisterende bygninger, således at efterspørgslen dækkes ind og husene udnyttes optimalt. De huse, der benyttes til andre formål end boliger, vil også kunne ændre funktioner med kun mindre bygningsændringer. Det vil derimod kræve større bygningsændringer at ændre huse med f.eks. dagtilbud til boliger, ligesom Specialtandplejen ikke kan flyttes på grund af særlige og dyre, faste installationer.

I takt med ombygningerne og ændringer i efterspørgselsmønsteret er det ønsket at kunne flytte funktioner mellem husene m.h.p. at opnå den mest hensigtsmæssige brug af bygningerne.

Når Blomsterhusenes byggeri, jf. nedenfor, er færdigt og beboerne flyttet ind, vil de huse, de fraflytter, f.eks. kunne have en hotelfunktion for beboerne i de øvrige både børne- og voksentilbud, der vil skulle renoveres og moderniseres. Der vil i en overgangsfase også kunne være mulighed for at benytte boliger til f.eks. aflastning eller til udredningsopgaver. Modernisering af de øvrige boliger på Bank Mikkelsens Vej-området vil alt i alt medføre, at der vil blive plads til færre beboere, hvis de nuværende huse bibeholdes. Til gengæld vil det være tidssvarende boliger.

I hele ombygningen af Bank Mikkelsens Vej-området skal der tages højde for de tomgangsudgifter, der opstår, når bygninger i perioder helt eller delvist står tomme, samt de genhusningsudgifter, der vil komme i. f.m. alle moderniseringerne og ombygningerne. Der vil også være genhusningsudgifter i. f.t. det administrative personale i den fælles administration, mens Blomsterhusene ombygges. Disse udgifter skal opgøres forlods, så de kan adviseres i rammeaftalen og finansieres som angivet af KKR i takst-aftalen.

Når den fase er ovre, og efterspørgslen forhåbentlig begynder at udvise et mere stabilt mønster, vil det være tid til at se på hele Bank Mikkelsens Vej-området igen og vurdere, hvad husene og området skal bruges til.

Total ombygning af Blomsterhusene

Blomsterhusene har i dag 42 boliger fordelt på 5 huse, der er placeret 2 steder på området med hhv. 3 og 2 huse ved siden af hinanden. Indtil midten af 2010 har der været 8 beboere i hvert hus. Den personale-normering, der er nødvendig for at kunne tage sig af så handicappede beboere, som de i Blomsterhusene, kræver, at der i spidsbelastningsperioder er 1 personale for hver 3 beboere. Det går ikke op, når der kun bor 8 i hvert hus. Da husene er adskilte, kan personalet ikke gå fra hus til hus og støtte hinanden. For at forbedre stedets økonomi blev det derfor i 2010 besluttet at opnormere pladstallet til det maksimale 42, hvilket kunne lade sig gøre, fordi administrationen var flyttet ud af husene.

I dag er der stor efterspørgsel efter pladser i Blomsterhusene, men på længere sigt forventer vi et behov for et tilbud til ca. 24 borgere. Det hænger sammen med, at kommunernes efterspørgsel forventes at dale, når de dels selv får etableret egne botilbud, dels når det fald i antal fødte børn med store funktionsnedsættelser slår igennem på voksenområdet. Som det er fremgået tidligere forventes der kun lille efterspørgsel fra Gentofte Kommune selv.

Da de eksisterende huse ikke kan moderniseres til både at udgøre tidssvarende boliger (flere deler i dag badeværelser) og til at være driftsrentable enheder, foreslås det, at der bygges et nyt botilbud i 2 etager dér, hvor Mikkelbo ligger i dag, således at der er plads til en fælles administration på 1. sal. Der skal være tale om et botilbud med f.eks. 24 tidssvarende boliger indrettet fleksibelt, så der kan indrettes levegrupper af forskellig størrelse og sådan, at boligerne på et tidspunkt vil kunne benyttes af andre målgrupper, hvis der bliver behov for det. Byggeriet vil skulle opføres efter Almenboligloven, jf. nedenfor om økonomien heri.

Efterhånden som de nuværende bygninger vil blive forladt af Blomsterhusene, vil de kunne overgå til andre formål.

Ombygning af 20-22 samt N-huset til borgere med infantil autisme

Det foreslås, at Gentofte Kommune anvender et eller flere af husene på Bank-Mikkelsens Vej til beboere med middel til svær autisme og herved opbygger et antal pladser til målgruppen. Pladserne skal kunne opbygges fleksibelt og til levegrupper af varierende størrelse. De nye pladser skal være med til at sikre pladser til de borgere, som kommunen pt. har på venteliste til pladser i andre kommuner. En sådan omlægning vil kunne ske dels i forbindelse med, at der bliver ledige boliger på Bank-Mikkelsens Vej, dels som en del af de ændringer og ombygninger, der foreslås foretaget på området i det hele taget (jf.

afsnittet om Bank-Mikkelsens Vej). Det mest oplagte vil være at omlægge Bank-Mikkelsens Vej 20-22 eller Blindenetværkets N-hus.

Det skal vurderes, om det er hensigtsmæssigt at ombygge boligerne efter Almenboligloven. Hertil kommer tomgangsudgifter i.f.m. nedjustering af pladstallet og udgifter ved drift af husene, indtil de er fyldt op igen.

Aktivitets- og samværstilbud

En ombygning af lokalerne på Bank-Mikkelsens Vej til at kunne rumme svagt fungerende autister i dagtilbuddene vil være en udgift, der fuldt ud skal dækkes af Gentofte Kommune. Der vil være tomgangsudgifter i form af manglende indtægter i en omlægningsperiode.

Udvidelse af Aflastningsinstitutionen Lundø

De eksisterende fysiske rammer på Lundø er ikke tidssvarende i forhold til deres nuværende tilbud. Institutionen har 16 værelser men har 24 børn og unge boende af gangen. Børnene og de unge må derfor dele værelse, hvilket er uhensigtsmæssigt på flere måder. Det kan være vanskeligt at tage højde for køn og alder, og børnenes adfærd og behov kan gøre et værelsesfællesskab meget uhensigtsmæssigt. Lundø er således med deres eksisterende tilbud meget udfordret i deres fysiske rammer.

Perspektivplanen lægger op til, at Lundø skal udvikle et mere autismespecifikt aflastningstilbud til børn og unge med problemstillinger inden for autismespektret, som har behov for fysiske rammer, som er meget overskuelige og med mulighed for skærmming i forhold til andre børn. Endvidere lægges der op til evt. at udvide tilbuddet til at rumme unge udover det 18. år. Det er ikke muligt at gennemføre disse tiltag under de nuværende – i forvejen – pressede fysiske rammer. En ideel løsning vil være at inddrage bygningen beliggende mellem Lundø og Camillehusene, som pt. er udlejet til Gladsaxe Kommune til sundhedscenter. Denne løsning er optimal, da denne bygning er i umiddelbar tilknytning til den eksisterende institution. Samtidig vil en sådan løsning være oplagt i forhold til at skabe udvidede muligheder for samarbejde mellem Lundø og Camillehusene i forhold til børnerelaterede aktiviteter og udnyttelse af hinandens fysiske og personalemæssige ressourcer på tværs.

Planforhold

Plan oplyser, at Bank Mikkelsens Vej-området udgør enkeltområde 6. D3 i Kommuneplan 2009. Områdets anvendelse fastlægges til offentlige formål – sociale institutioner. Den maksimalt mulige bebyggelsesprocent er 40, og det højeste etageantal er 2.

Området er udbygget i midten af 1960-erne med Ejler og Graversen som arkitekter. Den samlede bebyggelse udgør en tidstypisk helhed i høj arkitektonisk kvalitet, lige fra den samlede bebyggelsesplan til bygningsdetaljerne i de enkelte huse. Al bebyggelse er derfor udpeget som bevaringsværdig (kategori 3) i Kommuneplan 2009.

Bank Mikkelsens Vej-området er ikke omfattet af lokalplan. Såfremt der skal opføres væsentlig ny bebyggelse, herunder nedrivning af bevaringsværdige boliggrupper, anbefaler Plan, at der forinden tilvejebringes en lokalplan. Lokalplanen skal omfatte hele Bank Mikkelsens Vej-området, og der skal tages stilling til, hvor der på sigt kan foretages nedrivning, og hvilke regler, der skal gælde for opførelse af nyt byggeri.

Da bebyggelsen er bevaringsværdig, skal lokalplanen i givet fald indeholde en nærmere redegørelse for baggrunden for ønsket om nedrivning, herunder en nærmere vurdering af den bygningsmæssige kulturarv, der derved sættes i spil.

Ændring af adgangs- og tilkørselsforhold, der ikke forudsætter væsentlige anlægsarbejder, kan gennemføres uden lokalplan. Det samme gælder mindre tilbygninger samt indvendige ombygningsarbejder.

Øvrige behov for ombygninger

Kastaniely

Er i dag et bofællesskab til 5 unge med autismespektrumsforstyrrelser/Asperger. Villaen er en ældre patriciervilla, hvor de unge deler bad, toilet og køkken. Den fremtidige brug af villaen som bofællesskab afventer efterspørgslen efter boligerne på Skelvej, der åbner i marts 2011.

Ruthsvej

Bofællesskabet på Ruthsvej er besluttet lukket i løbet af første halvdel af 2011. Villaen vil kunne benyttes til JAC's specialundervisning eller Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse, men det skal sammen med Gentofte Ejendomme vurderes, hvorledes bygningsmassen benyttes mest hensigtsmæssigt, idet der er større tilgængelighedsproblemer på Ruthsvej, især med hensyn til såvel udvendige som indvendige trapper.

Hvide Hus

Hvide Hus hører sammen med Gule Hus til Diakonissen og er et selvejende botilbud til borgere med sindslidelser. Huset tænkes ombygget i samarbejde med Diakonissen til at kunne rumme et § 107 tilbud, dvs. midlertidigt botilbud til borgere, der har behov for udredning eller særlig støtte ifm. f.eks. udskrivning fra hospital, afklaring af behovet for fremtidig bolig, og lign.

Der optages forhandlinger med Diakonissen om ombygning.

Overførstergården

Huset er gammelt og trænger til renovering, men der er ikke aktuelle planer herom. Overførstergården er et selvejende tilbud, men Gentofte kommune ejer ejendommen.

JAC, især Sandtoften

Bygningen renoveres og forbedres løbende. Den er dyr at opvarme, og adgangsvejene er nogle steder komplicerede; især for kørestolsbrugere, som der bliver stadig flere af.

Birkegården

Birkegården er et selvejende tilbud, men Gentofte Kommune ejer ejendommen, der trænger til renovering.

Familieinstitutionen

Familieinstitutionen er beliggende i en stor villa på Margrethevej og har 7 værelser og 2 badeværelser i tilknytning til værelserne. Institutionen kan have op til 7 indskrevne familier på samme tid bestående af mellem 2 til 5 personer pr. familie. Ved fuld belægning af institutionen er der således minimum 14 personer og ofte flere, som skal deles om de 2 badeværelser. Det vurderes, at disse fysiske rammer ikke er tilfredsstillende at byde familier, som er i en presset situation, hvor de ofte ufrivilligt er indskrevet med henblik på undersøgelse af deres forældreevne. Der er derfor behov for at finde andre lokaliteter til institutionen. Den aktuelle belægning på Familieinstitutionen er imidlertid vigende, så behovet for nye lokaliteter er under forudsætning af, at efterspørgslen igen stiger.

Særlige forhold

Tomme bygninger

Ved kapacitetstilpasning og bygningsændringer vil en række bygninger ende med at stå tomme. I dag dækkes tomgangsudgifterne af de opgaveområder, der hidtil har benyttet bygningen. Tomgangsudgifterne består af ejendomsskatter, varme og nødtørftig vedligeholdelse og reparationer. I forbindelse med de enkelte byggeprojekter skal der laves konkret plan vedrørende tomgangsudgifterne.

Ombygning af botilbud til voksne efter almenboliglovgivningen

Regler for støttet boligbyggeri indebærer, at boligbyggeri med statslig støtte til finansieringen kun kan opføres efter lov om almene boliger. Der findes 4 former for støttet boligbyggeri; almene familieboliger, almene ungdomsboliger, almene ældreboliger og almene plejeboliger. I bilag 4 gennemgås reglerne for støttet boligbyggeri, herunder de økonomiske rammer for nyt byggeri efter lov om almene boliger. Finansieringsreglerne indebærer, at det ikke er realistisk at gennemføre omfattende ombygninger eller renoveringer i de første 45 år efter ibrugtagningen af de almene boliger (se bilag 4).

Kapitel 3

I dette kapitel opsummeres de hovedudfordringer, som Gentofte Kommune står overfor nu og i årene fremover på social- og specialundervisningsområdet, og de konkrete tiltag, som Perspektivplanen anbefaler iværksættes for at håndtere udfordringerne. Opsummeringen har et tværgående perspektiv, hvor udfordringer og anbefalinger ses i relation til de 4 bærende principper, som er beskrevet i kapitel 1, og på tværs af de konkrete anbefalinger på henholdsvis det specialiserede børne- og ungeområde, specialundervisningsområdet og voksenområdet, som er beskrevet i kapitel 2.

Opsummering

Social- og specialundervisningsområdet udfordres generelt af en økonomisk opbremsning af de senere års stigende udgifter på området, som betyder, at området aktuelt er underlagt økonomiske rammebetingelser, som påvirker kommunernes handle- og forbrugsmønstre. Samtidig viser udviklingen, at mange kommuner ønsker at trække opgaver hjem til eget regi for selv at kunne styre og justere området ud fra egne lokale behov. Således er tendensen nu, at kommunerne omlægger deres indsats og i højere grad opererer med at styrke en selvforsyning på området, hvilket ændrer betingelserne for de kommuner, som driver specialiserede tilbud med salg af pladser til en bred vifte af kommuner som grundlag.

Gentofte Kommune står således som udbyderkommune overfor udfordringer i forhold til løbende at justere kapaciteten på tilbuddene til behovene for at minimere den økonomiske risiko, man som udbyderkommune er underlagt. Samtidig skal kommunen sikre egne borgere tilbud, som modsvarer de eksisterende og kommende behov på et kvalitativt og økonomisk bæredygtigt grundlag.

Perspektivplanen lægger derfor op til, at Gentofte Kommunes fokus i disse udfordringer er at styrke selvforsyningen, bl.a. ud fra en nærheds- og inklusionstankegang, og at sikre sammenhæng og helhedstænkning i kommunens tilbud til unge. Endvidere vægtes et fokus på, at tilbuddene er fleksible i deres indsats og udformning for at sikre behovet for løbende justering og omstilling. Desuden bør kommunens samlede faglige kompetencer indtænkes på tværs i de enkelte tilbud for at sikre en udnyttelse af de samlede faglige ressourcer og en optimal tværfaglig indsats. På samme måde skal udviklingen af nye teknologiske metoder og redskaber udnyttes og inddrages i opgaveløsningen. Endelig skal en innovativ tilgang fremme kvalitetsudvikling og ressourceudnyttelse både i det enkelte tilbud og på området generelt.

Borgere med autismspektrumforstyrrelser (ASF)

En af kommunernes hovedudfordringer på dette område er, at der på landsplan sker en stigning i antallet af både børn, unge og voksne, som får en autismediagnose. Diagnoserne dækker over et bredt spektrum af forstyrrelser, og borgere med disse forstyrrelser har derfor meget forskellige behov, som kræver en bred vifte af tilbud inden for både dag- og døgntilbud, uddannelses- og beskæftigelsestilbud og samværs- og fritidstilbud. Stigningen i diagnosticeringen afspejles også i Gentofte Kommunes behov for tilbud til alle aldersgrupper med ASF på tværs af opgaveområderne. Der er således en stigning både i andre kommuners behov for pladser og i Gentofte Kommunes eget behov for pladser, hvilket også fremgår af kommunernes indberetninger til rammeaftale 2011.

Gentofte Kommune er aktuelt langt fra selvforsynende på området, og der købes en del dag- og døgnpladser i andre kommuner. Gentofte Kommune ønsker at styrke selvforsyningen på området, og aktuelt er der på voksenområdet ønske om at indgå aftale om et forpligtende samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune, som har en stor grad af autisme-kompetence.

Der foreslås en omlægning af pladser på specialbørnehave- og aflastningsområdet for børn og unge med henblik på udvikling af særlige autismedaglige pladser. Omlægning af pladser på aflastningsområdet vil kræve en udvidelse af de eksisterende fysiske rammer på aflastningsinstitutionen Lundø. Endvidere vil man på sigt vurdere muligheden for omlægning af eksisterende døgnpladser på børne- og ungeområdet med henblik på at oprette pladser målrettet børn og unge med forstyrrelser inden for autismespektret.

Ligeså foreslås på voksenområdet at omlægge nogle af botilbuds-pladserne på Bank Mikkelsens vej (BMV) til at rumme specifikke autisme-faglige pladser samt at opkvalificere den socialpædagogiske bistand til hjemmeboende borgere med ASF ved opbygning af et kompetencecenter i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune. Endvidere skal Gentofte Kommune have fokus på at styrke beskæftigelses- og aktivitetstilbud for borgere med ASF ved en omlægning af pladserne på Job- og Aktivitetscentret og ved etablering af beskæftigelsestilbud til denne målgruppe eksempelvis på Gentofte Håndarbejdsværksted.

Borgere med udviklingshæmning

De skitserede udviklingstendenser slår på dette område igennem ved en vigende efterspørgsel fra andre kommuner på Gentofte Kommunes specialbørnehavepladser og på botilbudspladser til borgere over 18 år med udviklingshæmning. Derfor foreslås det, at der foretages en justering af kapaciteten med omlægning af pladser til at håndtere nye målgrupper på specialbørnehaven Troldemosen og på botilbuddene på Bank Mikkelsens Vej med henblik på at nedbringe Gentofte Kommunes køb af pladser i andre kommuner og styrke selvforsyningen. En omlægning af botilbuddene på BMV er dog afhængig af ændringer af de fysiske rammer med henblik på at skabe mere fleksible rammer, som løbende kan justeres efter behovene.

Samtidig er de aktuelle botilbud inden for denne målgruppe udfordret af en forskydning i alderssammensætningen, hvor et stigende antal af ældre borgere med psykisk udviklingshæmning i botilbuddene skaber behov for en bredere og mere nuanceret vifte af tilbud, som også kan tilgodese de særlige behov, som den ældre gruppe har.

Unge borgere med psykisk udviklingshæmning bør som andre unge tilbydes mulighed for deltagelse i egentlige ungemiljøer, og derfor er der oprettet et kombineret børne- og voksenbotilbud for unge med psykisk udviklingshæmning med psykosociale problemstillinger på Broen. Det foreslås, at der igangsættes et undersøgelsesarbejde for at afdække behovet og mulighederne for at etablere et lignende tilbud for unge med multiple funktionsnedsættelser inden for de eksisterende rammer eller et udvidet samarbejde på tværs af de eksisterende tilbud, som sikrer dem deltagelse i et ungemiljø med ligesindede. Denne vurdering bør dog samtænkes med behovet for at styrke selvforsyningen på hele det specialiserede socialområde ved at omstille pladser til Gentofte-borgere.

På hele dagområdet for voksne borgere med handicaps er der behov for udvikling og en løbende kapacitetstilpasning for at dække de nuværende og kommende behov indenfor området. Det foreslås, at Job- og Aktivitetscentret gøres til kompetencecenter og er omdrejningspunkt i omlægning af værkstedspladser, udvikling af matrikelløse beskæftigelsestilbud og udvikling af aktivitets- og samværstilbud.

Det forventes endvidere, at flere borgere med psykisk udviklingshæmning og andre handicaps i fremtiden vil bo i egen bolig og have behov for støtte, bl.a. i form af hjemmevejledning. Denne stigning i behovet for støtte til borgere i egen bolig foreslås imødekommet ved at omlægge den eksisterende hjemmevejlederordning og i stedet etablere et hjemmevejledningscenter, som kan tilbyde forskellige former for differentieret støtte og samtidig fungere som mødested for de berørte borgere.

Borgere med psykosociale vanskeligheder eller sindslidelser

I forhold til disse målgrupper er der som på autisme-området en stigning i diagnosticeringen. Således får flere både børn, unge og voksne diagnoser som fx ADHD, OCD og Tourettes Syndrom, og på ungeområdet ses en tendens til stigning i antallet af unge med psykiske lidelser, som kræver kontakt med det psykiatriske system og efterbehandling i socialpædagogisk regi. Nogle af disse unge vil på trods af socialpædagogisk behandling i børne- og ungeregiet have behov for støtte langt op i voksenalderen og får således brug for en social støtteindsats fra voksensystemet.

Udviklingen i den regionale behandlingspsykiatri lægger yderligere pres på kommunerne og på de kommunale ydelser og sammenholdt med tilgangen af unge med psykiske lidelser og den generelle stigning i diagnosticeringen betyder det, at der fremover vil være et stigende behov for en bred vifte af botilbud med støtte, uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder og anden form for støtte til de voksne i denne målgruppe. For at tage højde for dette fremtidige stigende pres på de kommunale ydelser foreslås, at der igangsættes en proces omkring udarbejdelse af en samlet socialpsykiatriplan til senere politisk forelæggelse. Imidlertid viser efterspørgslen og behovene blandt kommunens borgere, at der er behov for at igangsætte konkrete tiltag på området allerede nu, og derfor foreslås etablering af et midlertidigt botrænings- og afklaringssted og etablering af et støttecenter. Endvidere skal der på aktivitets- og beskæftigelsesområdet sættes fokus på denne målgruppe, således at alle borgere inden for målgruppen sikres aktivitets- og beskæftigelsestilbud rettet mod den enkelte borgers særlige behov.

På børne- og ungeområdet er Gentofte Kommune foruden stigningen i diagnosticeringen særligt udfordret af en vigende belægning på de psykosociale børne- og ungeinstitutioner. En omlægning og etablering af pladser til at rumme målgrupper, hvis behov for pladser hidtil er dækket ved køb af eksterne pladser, foreslås derfor som fokus for at sikre institutionernes fortsatte drift og for at styrke selvforsyningen. Således er der igangsat en omstilling af målgruppen på Josephine Schneiders Ungdomsboliger til at rumme psykisk skrøbelige unge med et socialpædagogisk behandlingsbehov, og det foreslås at etablere pladser på Hjortholm til udadreagerende unge og unge idømt ungdomssanktion. Pladser til disse målgrupper er hidtil købt i eksternt regi. Ydelserne på Familieinstitutionen omlægges til i højere grad at dække køberkommunernes behov, og der foreslås etablering af et bofællesskab for unge med deltids pædagogstøtte og et dagtilbud for børn som alternativ til anbringelse. De sidstnævnte forslag skal imødekomme et behov for at etablere tilbud til Gentofte børn og unge, som er mere økonomisk bæredygtige end en anbringelsesforanstaltning i døgnregi. Samtidig kan indsatserne styrke den tværfaglige indsats og udnyttelsen af de faglige ressourcer på tværs i kommunen ved inddragelse af faglige kompetencer fra andre enheder i Børn, Unge og Fritid. Endelig styrkes indsatsen overfor familier med anbragte børn for at styrke relationen og kontakten mellem det anbragte barn og forældrene og med henblik på om muligt at fremme en tidligere hjemgivelse.

Borgere med fysisk handicap og borgere med erhvervet hjerneskade

Målgrupperne er antalsmæssig en mindre gruppe, hvis behov for tilbud hovedsagelig dækkes ved køb i andre kommuner. Dog kan Job- og Aktivitetscentret og Gentofte Håndarbejdsværksted i visse tilfælde tilbyde dagbeskæftigelse til borgere med erhvervet hjerneskade, og Gentofte Kommune råder over handicapvenlige boliger, som kan tilbydes borgere med fysisk handicap. Den største kommunale udfordring er aktuelt, at der på hjerneskadeområdet er statslige overvejelser om at overføre den regionale del af finansieringen af den kognitive træning til kommunerne. Såfremt dette sker foreslås at nedsætte en tværkommunal arbejdsgruppe, som skal vurdere behovene og opstille løsningsforslag til, hvordan opgaven løftes i et tværkommunalt samarbejde. Endvidere overvejes, hvorvidt der skal og kan etableres boliger til borgere med erhvervet hjerneskade, fx til de yngre borgere, og gerne i et tværkommunalt samarbejde i Nordkommuneregiet. Ligeledes foreslås et tværkommunalt samarbejde omkring udbygning af logopædfunktionen på Tranehaven.

Specialundervisningsområdet

Specialundervisningsområdet for børn og unge står overfor den udfordring, at der skal ske en økonomisk reduktion på området. Endvidere ses der på området en stigning i antallet af elever, som indstilles til støttetimer. Gentofte Kommune har oprettet 5 kompetencecentre, som er specialiseret i tilbud til børn med særlige behov, som tidligere blev visiteret til specialiserede specialskoler. Dette område skal udbygges ved oprettelse af flere kompetencecentre, og der skal udvikles skærmede miljøer på hver enkelt skole for at sikre, at specialundervisningsopgaven finder sted i lokalmiljøet og er tilpasset den enkelte elevs særlige behov. Fokus skal fremover rettes mod at opbløde grænserne mellem normal- og specialundervisning, og der sættes ind med kompetenceudvikling for at styrke inklusionstænkningen og den differentierede undervisning. Dette skal understøttes af velfungerende konferencesystemer på den enkelte skole.

Den særlig tilrettelagte ungdomsuddannelse (STU) forventes at få øget tilgang primært af unge med udviklingshæmning og unge med autismespektrumforstyrrelser. Gentofte Kommune har aktuelt et STU-tilbud på Job- og Aktivitetscentret men køber også tilbud hos eksterne leverandører. Kommunens langsigtede mål foreslås at være at blive selvforsynende i forhold til STU-undervisningstilbud, og kommunens nuværende STU-tilbud skal udvikles til også at rumme unge med større støttebehov end den nuværende målgruppe har. Endvidere igangsættes et arbejde med at udvikle en STU for unge med autisme og unge med multiple handicaps.

Kompenserende specialundervisning for voksne har for en stor dels vedkommende været varetaget af SVIKA i Gladsaxe, som nu lukker på grund af vigende efterspørgsel. Derfor foreslås, at der iværksættes et pilotprojekt med oprettelse af et undervisningstilbud i tilknytning til Job- og Aktivitetscentret til borgere med udviklingshæmning, til borgere med sindslidelse og til borgere med autismespektrumforstyrrelse primært med fagene dansk, matematik og IT.

Misbrugsområdet

Gentofte Kommune er udfordret af en stigning i antallet af borgere med misbrugsproblemer, og særligt i gruppen af unge i alderen 15 til 25 år er antallet af borgere i behandling stigende. Derfor foreslås, at der igangsættes et analysearbejde på tværs af kommunens opgaveområder med henblik på at afdække problemets omfang og særlige indsatsområder, herunder om hvorvidt dele af behandlingsopgaven skal hjemtages til kommunen. Endvidere foreslås, at der gennemføres en grundig ungdomsundersøgelse, som kortlægger misbrugsproblemer blandt børn og unge i Gentofte Kommune og giver pejlinger på, hvor en målrettet forebyggelsesindsats vil være mest hensigtsmæssig.

Moderniseringsplan

Perspektivplanens anbefalinger forudsætter på flere områder, at der sker ændringer af de fysiske forhold for at tilpasse kapaciteten til behovene, for at effektivisere driften og for at rette op på utidssvarende boligstørrelser og indretningsforhold. Derfor munder Perspektivplanen ud i et forslag om at udarbejde en samlet moderniseringsplan for alle institutioner og tilbud på børne- og ungeområdet og på voksenområdet i lighed med de planer, der tidligere er lavet på skole- og ældreområdet.

